דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

שער כוונת הפרקים

לבאר ולהודיע כוונת כל פרק ופרק אשר בספר תורה הנבוכים , חברו רבי יהודה בן אל חפני המכונה חריזי ז"ל . והגיהו רבי זרחיה הלוי הספרדי י"ן תושב וונירה :

דע כי הספר הזה נחלק לשלשה חלקים ובו קע"ח פרקים , בחלק הראשון ע"ו פרקים , ובחלק השני מ"ח פרקים , ובחלק השלישי נ"ד פרקים :

החלק הראשון

פרק א יפרש בו ענין נגע ודמות , לספיר ספקת נגעי אלהים ברת אותם :

פ"ב כתיר בו אשר הקשה אליו חכם אחד בענין וסייתם כאלהים יודעי טוב ורע :

פ"ג יפרש בו ענין תמונה ותכונה , כדי לספיר ספקת ותמונת ס' ויגים :

פ"ד יפרש בו ענין ראה וכיוצא וחזה , כדי לספיר ספקת כי ירא

מהכיוצ אל האלהים , וירחו את אלהי ישראל , ויחזו את האלהים :

פ"ה יזהיר בו לבל יקרב איש לגלות זאת החכמה עד יגיעל עצמו

בחכמות ויעבר מדותיו פן יפרוץ בו אחל יחבכך אשר אירע

אל אמיתי כני ישראל , וזה הוא ענין ויספר משה פני כי ירא כו' :

פ"ו יפרש בו ענין איש ואשה ואת ואתות, כדי לספיר ספקת ס' איש מלחמה:

פ"ז יפרש בו ענין ילד , לספיר ספקת אור ילדך , ואני היום ילדתיך :

פ"ח יפרש בו ענין מקום , לספיר ספקת ברוך כבוד ה' ממקומו :

פ"ט יפרש בו ענין כסא , לספיר ספקת כסאים כסאי :

פ"י יפרש בו ענין ירד ועלה , לספיר ספקת אדרה נא ואראה , ויעל

מעליו אלהים :

פי"א יפרש בו ענין יצב , לספיר ספקת כי אתמוך יצב אלהים את

האדם על הארץ , היוצבי בשמים :

פי"ב יפרש בו ענין קומה , לספיר ספקת אחה מקום תרחם ציון , קומה

ה' ויפוצו אויביך :

פי"ג יפרש בו ענין עמידה , לספיר ספקת ועמדו רגליו ביום ההוא :

פי"ד יפרש בו שמוש אדם , לספיר ספקת ועל דמות כסאה דמות

כמראה אדם עליו מלמעלה , ואף עפ"י שלא זכר אותו :

פט"ו יפרש בו ענין נגע , לספיר ספקת ונכה ה' נגע עליו :

פט"ו יפרש בו שמוש שם צור , וביאור ונגעת על הצור אשר ברגלו

על כת הבורא :

פי"ז יבאר בו הסבה אשר הביאה הנביאים והחכמים לדבר במעשה

מרכבה ומעשה בראשית בסתר ובחידות :

פי"ח יפרש בו ענין קרב נגש נגע , לספיר ספקת קרוב ה', ונגש משה

לבדו אל האלהים , גע בהרים ויעשנו :

פי"ט יפרש בו ענין מלא , לספיר ספקת וכבוד ה' מלא :

פ"כ יפרש בו ענין רם , לספיר ספקת רם ונשא :

פכ"א יפרש בו ענין עבר , לספיר ספקת ויעבור ה' על פניו , ויפרש

בו סודות :

פכ"ב יפרש בו ענין ביאה, לספיר ספקת ובא ה' אלהי כל קדושיו עמך :

פכ"ג יפרש בו ענין יציאה , לספיר ספקת כי הנה ה' יוצא ממקומו :

פכ"ד יפרש בו ענין הליכה , לספיר ספקת וילך ה' , אלכה ואשובה

אל מקומי :

פכ"ה יפרש בו ענין שכן , לספיר ספקת ושכנתי בתוך בני ישראל ,

ושכן כבוד ה' :

פכ"ו יבאר שלורך אשר נתן החורה לדבר בלשון בני"ן , בתחרים עליו

יתעלה ובדמיונים נוגעים אשר בלא רחקו ממנו ית' ויתעלה שמו :

פכ"ז יפרש בו ענין אמונקות הגר וסיוחו נוסר תמיד להרמיק הנשמות

מהבורא , לפי שתרגם בתרגום ויבד ה' וכל הדומה לו יקרא

דה' , כלומר כי הנגלה היה כבוד ה' לא עצם הבורא , ויזכור בו

הספרת אשר בין נבואת אחלום ובין הסתוה ובין ויסי דבר ה' אלי :

פכ"ח יפרש בו ענין רגל , לספיר ספקת ותחת רגליו כמעשה לבנת

הספיר :

פכ"ט יפרש בו ענין עוגב , לספיר ספקת ויתעלה אל לבו :

פ"ל יפרש בו ענין אכל , לספיר ספקת אם אוכלה הוא :

פל"א יזכור בו קצור שכל בני אדם , וכי יש לו גבול וחק אשר לא

יעברהו , ואם אנשים יבינו בקצת לגוד ואחרים לא יבינו בכל

יגיעה ולמוד ; וכי שכוח הדעות והלבבות הוא רב מאד בחכמת

אלהית , ומעט בחכמות הטבע , ואין שכוח כלל בחכמת הלימודים ,

ויזכור הדברים המונעים ממנות אחכמה וסם אחרעה :

פל"ב יבאר איך יקרה ליאות בהשגות הסגליות כמו שיקרה בהרגשות ,

והסיר לבל יחרוס איש בחקור למעלה מהשגתו כמו שאמר

הכתוב דבש מצאת אכול דיך , וענין ר' עקיבא ואלישע אחר :

פל"ג יזכר לבל יביט אדם אחתא למודו בחכמת אלהיות , אבל בלמוד

קודם שאר החכמות הסדיבות כדי להרגיל נפשו , ולמה נקראו סודות

נפש בחידות , ולמה נקראו סודות :

פל"ד יזכור בו הסבות המונעות מהתחלת הלמוד בחכמה האלהית ,

וסם המם הבות :

פל"ה יבאר איך נרוך שימסר בקבלה לבל הרמקה הבשמה מה' יתעלה ,

והסרת הדמוי , והדברים אשר מ"ל לדבר בם אלא בראשי פרקים :

פל"ו יבאר על מי זה יאמר שיש לבורא רצון חרון אף וקנאה , וכי

כל אלה הדברים לא נאמרו אלא לעודדי ע"ז הכוכבים :

פל"ז יזכור בו מלת פנים , לספיר ספקת פני ה' :

פל"ח יזכור בו מלת אחור , לספיר ספקת ורואית את אחורי, ואחורי ס' :

פל"ט יזכור בו ענין לב , לספיר ספקת ויאמר ה' אל לבו :

פ"מ יפרש בו ענין רוח , לספיר ספקת רוח ה' דבר בי :

פמ"א יפרש בו ענין נפש , לספיר ספקת ותקצר נפשו בעמל ישראל :

פמ"ב יפרש בו ענין חי , לספיר ספקת חי אנכי , כי אינו דומה

לאלה החיים אך עיונו קיים , ואע"פ שלא זכר אותו :

פמ"ג יפרש בו ענין כנף , לספיר ספקת אשר בא לחסות תחת כנפיו :

פמ"ד יפרש בו ענין עין , לספיר ספקת עקת עיניך ורואה :

פמ"ה יפרש בו ענין שמע , לספיר ספקת ה' ישמע בקולי אליו :

פמ"ו כביארה לדעת הבורא מבחוציו ומשפטיו ומבראותיו כאשר המלך

נודע בחכונתו ומעשיו ובאנשי חילו ובגבולו , וביאור איך

הושלו לו והעבה כלי הגוף והספעליות לסיר הכמון לדעת כי יש לו

השגאות כלם , וזו' וכל בעם הרואים את הקולות , ומאמר גדול כהן וכו' :

פמ"ז יבאר למה הושלו לו יום בשמש וכרחות וכרחות ולא הושלו

בעצם וכמיהם , וכן הושלו לו הבשבלות והבחבונות ולא הושלו

לו בראיון לו הדמיון :

פמ"ח יפרש בו דעת אחוקלום ואחוקפו בלשון שמיעה וראיה בבאים

בכתוב על בני"ו :

פמ"ט יאמר בו כי המלאכים אין לבם גחות אבל בם שבל נגדל , ויזכור

איך יוכן בהיותם נראים בחלרי הבנה ובעלי בנפש :

פ"נ יבאר כי החמונה אינם בענין בחאמר בבר אבל בענין המצויר בנפש

כשיחמינו בו :

פנ"א יזכר בחלרים ובסרחקתם מה' ית' :

פנ"ב הזכיר חמשה חלקים שיחוקר בהם בל מחוקר :

פנ"ג הזכיר מה שבסבול כ"ל להאמין בחלרים , וביאר מה רלוי שיאמין

בלרבעה חוחלרים שבסכימו בכל עניבם, וסם מי חבם יכול רוצה :

פנ"ד יפרש מה שאל משה רבינו ע"ה הודיעני נא את דרכיך , והראני

נא אל אבודך,ומה בשיב לו הבורא ויזבר בדרכי הבורא ויפרש הוסם :

פנ"ה בדברים אשר רלוי להרמיקם מעל הבורא ית' , והחועלת הנמשך

מהבמת הענב בידיעה אל :.

פנ"ו יבאר איך לא יעויר בינו יתעלה וכן זולתו דמיון :

פנ"ז בחלרים יוחר עמוק מן הקודם :

פנ"ח ביאר כי הוחר הש"י בשלילות הוא הוחר האמתי :

פנ"ט ביחרון בשבח המשיגות בבורא , ואיך רלוי לבבר בחלרי הסיוב

כמו שאמרו ז"ל בבסות דבחיה קמי דר' חנינא :

פ"ם ביאר איך רלוי להרבות חלרבי בשלילות :

פס"א יזבר בבח שמות הבורא , וכבוד הש הנבחר ולא בבלה :

פס"ב יזכור בו ענין הש המשגיח , ואי זהו הש הבבון האמתי , ולמי

רלוי לבסור אותו :

פס"ג יבדיל בו הסעם הל מאמר משה ואמרו לי מה שמו , ודבר הל

מעין הסיב ויש ושדי :

פס"ד יפרש הל כמה הענינים הזה הש ה' וכבוד ה' :

פס"ה יודיע בו כי המונינו ראמינו כי הבורא ברואה , ולא מבלל דבריו

כי דברי הבורא הש מלים ברואים ונשמעים לא הבבורא יזבר

בדברי בני אדם , ויזבר כי בל המירם ודבור אשר בלו הבורא ברוחו

רצון וחבץ , כמו הלברגנו אתה אומר שמירבנו אתה רוצה :

פס"ו יזבר בו בענין הלוחות ומעבה ה' לחבר אלהים ואר ה' ומעבה

ה' ויבאר הענינו :

פס"ז יזבר בו הל הענין ויבבות ביום הבביני ומהו הענינו , ומה הענין

שבת ויבבת , ובענין שבת ומנוחה :

פס"ח ביאר בוונת הפילוסופים לאמרם שבש"י הוא הבבל והמהבינ

והמובבל :

פס"ט יזבר בו בפילוסופים ישראל לבורא הל אלהים ובבה ראמונה ,

ומה אחרים בוחרים מן הבמות אלה ויקראו שמו הועל , ויבאר

כי אין הפרש בין הועל ובין הל הממדע הטבע ומדברי הפילוסופים :

פ"ע יזבר בו מלת רבב הל כמה הנים היא נחלקת, לבסיר הפקת רואב

בערבות

שער כוונת הפרקים

בערבות , ויפרש מהו מרכבת המשנה ומהו שם המרכבה ועניניה :

פע"א המחיר להגיע אליך נתלקו הכתות מקדם בתרגש שלות הנכבדות אחר יזכור , ומה שנגל מהטעות בחותמתו בסבת הגלות והתעוררם נגויות :

פע"ב ידבר בו כי המילות אלו הוא דומות אים אחד וחלקיו כתלקיו , ויזכור כל מה שיש בו ידבר תנועתו ועל כן נקרא האדם עולם קטן בשביל הנפש המדברת אחר באדם :

פע"ג יבאר י"ב הקדמות שסם הכרחיות למה שילבו לקיימו כד' מקשות :

פע"ד יזכור כו רחיות המדברים כי העולם מחודש בשבעה דברים :

פע"ה יזכור בו מופתי היחוד בחמשה דרכים :

פע"ו יזכור בו ענין בעול הגשמות על דעת המדברים בשלשה דרכים :

החלק השני

יזכור בפחיתתו עברים וחמש הקדמות במופת שאין בו ספק שבריא אומם תריסט"ו על מציאות הבורא , כי אינו גוף ולא כח בגוף וכי הוא אחד , והקדמה אחת שתתבאר לסם גם כי העולם הוא קדמון , ואחר כן יבוב לזכור פרקי החלק הבאי מן הספר :

פרק א יבאר איך מהקדמות הנזכרים יתחייב היות בעולם מנוע ראשון ושהוא אחד ומשולל מהגשמות :

פ"ב יזכור בו כי הגלגל יתחייב מהנועתו מליאות הבורא בין שיהיה העולם חדש או קדמון , ויזכור מה הם דעות הפילוסופים המלאכים :

פ"ג יבאר כי כל הקדמות אחר הבינה תריסט"ו בסבות הנועה הגלגל אינם מתפיסים אך סם דברים הוכיים על סדר וספקותם שחות מזלהם :

פ"ד יבאר בו כי יש לגלגל נפש בעבור הנועתו , ושיש שכלים נפרדים :

פ"ה בזה הענין מסכים לדעת התורה ומעניניה :

פ"ו ידבר על המלאכים והמלאכים אחר נפש הם משכילים ובוחרים הנכון , וזמו שבחוב כי לא אוכל לעשות דבר , וכנון כי לא יבא לפעמם :

פ"ח יזכור בו כי יש להנועה הגלגל והכוכבים קולות עצומות ערבות אך לא נשמע אותם מפני רחוקם :

פ"ט יזכור בו מנין הגלגלים , וחכמינו ז"ל אומרים שני רקיעים סם :

פי" יזכור בו כי העולם הזה יתנועע בכחות שונות מעולם העליון , וידבר ביסודות ובענין אומרם מלאך עליהו של עולם :

פי"א יאמר כי המלאכים הם נחלקים לג' חלקים , בחלק השכלים הנבדלים והם המלאכים , והשני גופי הגלגלים , והשלישי הגשמים הבווים והנפשיים :

פי"ב נפשם הנזרא הנאצל על השכלים הנבדלים ומהם על הגלגלים , ועל זה נאמר מקור מים חיים לת ה' כו' :

פי"ג יזכור כי דעות בני האדם בחדוש העולם אז בקדמותו נחלקו לג' חלקים , בחלק דעות המאמיני התורה , והשני דעת הפילוסופים , והשלישי דעת תריסט"ו ומאמיניו :

פי"ד יזכור בו כי אינו רואה מכל דעות הפילוסופים לחלוק אלא על דעת תריסט"ו לחיותו מבוא מכלם ודבריו יותר נכונים , ומדר ראותיו כדי שיבטלם אחר יבוא בפרק שאחר זה :

פט"ו יבאר בו כי אין לתריסט"ו מופת על אמונתו בקדמות העולם :

פט"ז בביא מה שהוא מאמין בשאלה הזאת ותענותיו :

פי"ז בביא שעבה בשאלה לבעל דברי תריסט"ו והמתבקים אחריו בקדמות העולם , ולסאות אומרו שבהמצוה בסבוכות אין לה בהחלה :

פי"ח ידבר על תריסט"ו המתבים אותנו מפני שנאמין בחדוש , כי נתחייב לנו להאמין כי הבורא יפעל עם ולא יפעל עם אחרים ואין שפעלו תמיד , וזה יורה כי קודם פעלו היה הוא עומד בכח ובאחר שפעל יצא אל הפעל :

פי"ט ידבר נגד תריסט"ו וכל המאמין בקדמות , וכי זה המציאות הנמצא מאת הבורא היה על דרך חיוב דבר מדבר בהכרח באחר שהחייב בהחוש מן הנמשך והקור מן הנמשך , וירחב כי לפי דעתנו הכל בכוונת מכוין :

פ"כ יזכור כי תריסט"ו יביא מופת על שהדברים הטבעיים אינם כפי שיודענו ולא בכונת מכוין ורצון רואה , וזה הרב ידבר על היות העולם ברצון רואה :

פכ"א יזכור בו כי יש מאמיני הקדמות העולם ואומרים כי הבורא פעל בעולם אך לא שיפעל בעת אחת ולא יפעל בעת אחרת אבל כן היה והיה תמיד , והוא מעיר עליהם :

פכ"ב ידבר בו נגד תריסט"ו והבריו אחר חקנו בו עניני המציאות בלם נמצאים על דרך חיוב , ובאחר שזאת הבאלה אם בהמים הוויים לו קדומים אין מופת על אחד משני הבחרים אבל שדעת הקדמות

פכ"ג הזכיר הדברים אחר ראוי לחוק אליהם ולהיות מאד נזהר בכם הרוצה להבריא בין שתי הדעות הללו

בעבר הקדמה

פכ"ד בבוונת הקודם ולקח לו משלים מחכמת הבחבוה והגלגלים , והעולם מדבריו שכל מה שדבר בו תריסט"ו מחחת בגלגל הירח נמצך על הביקש ובה ענינים ידועים, אמנם כל מה שבאמים לא ידע האדם ממנו כ"א מעט מעבר כי הבמים שמים לה' והאדם נתן לבני האדם

פכ"ה בזכרון הדברים אבר הביאתו לבאמין בחדוש העולם ובבאור הקדמות :

פכ"ו ידבר בו על פרקי ר"א , וכי הוא אמה על דבריו אבר אמר כי הבמים נברא מאור לבנו הבורא והאדם נברא מבלא שתתה בשא בבודו , ונראה בגלוי בדבריו , כי לא יוכל לדעת אם באמין אשברות הוות יש מאין לו יש מיב , ויבבר על מה שאמרה התורה בתעשה לבנת הבפיר :

פכ"ז יזכור בו כי בבאמין שבעולם נברא בעבור שתקיים לנו התורה , אך אם נאמר כי יאבד זה העולם אחרי היותו , לו שבעולם יעמוד לעד כמו שאמר דוד יבד אבן על מכוניה בל תמוט לעולם ועד , ולא בתמונה לא הבעל התורה :

פכ"ח יזכור בו רבים מבמאינו יהבנו כי שלמה ע"ה היה מן המאמינים בקדמות העולם בעבור שאמר אחר העולם לעולם עומדת , והחבם יבאר כי מחבתם עליו שקר :

פכ"ט ידבר בו כי מה שאמר שמים בעבן נמלטו והאחר בבנד הבלה , אינו לומר כי העולם יאבד אלא מבל , ויזכור בל הבראה מתחלתם כדי לחזק ולקיים כי הוא מבל , וכן יאמר כי באבר בשמים בחדשים והאחר החדשה הוא מבל , ויזכור מאמר רבותינו ז"ל כי לא נשתנה דבר מן העולם אחר שבא שמו ימי בראשית ולל האותות שעשה משה וזולתו מבשת ימי בראשית נגד הבורא על הבראתים בבם שיבאו בעת האותות לעזוב שבה :

פל" ידבר בו על מלת בראשית ומעניניה , ומל הוהו ובוהו ומתך המים המלאכים מלמעלה למטה , ובגלה בם בודות רבות מבעבה בראשית , ובריאת הור ועל הבייים ועל הדעת והדומה לזה :

פל"א ידבר על הנבואה , ובה ביאמרו בו אנשי העולם והפילוסופים ומה שנאמין בו אנחנו :

פל"ג ידבר בו על ענין מעמד הר סיני :

פל"ד יזכור בו כי הנה אינני שולח מלאך לפניך הוא בנוי אבר שלח לבה , בבאר מלאח ויאמר הני מלאך ס' :

פל"ה יאמר כי בהרבע מעלות נבדלה נבואת משה מנבואת שאר הנביאים

ועל"כ לא יוכל אדם לדבר בה ולדעת בודה כמו בודות הנביאים :

פל"ז בעניני הנבואה :

פל"ז ידבר בו על בח הבבל הנאצל על מעלות רבות, בעליונה מבלם היא הנבואה והחיצונה תנוס של נבואה , והבלה מבלם הבסם :

פל"ח ידבר בנבואה וכי יש לה בבנה מזגת בעבר בוירה , וכי בח בבגזרה ובח בחבער חזקים בבבית הנביאים במו שאמר ונביא לבב הבמה :

פל"ט במעלת נבואת משה רבינו ע"ה על שאיר לפניו ולאחריו , כי אדם חזרה חדשה וקרא לאומר אתה לבאמין בה , והיא בחלבים בשווי בדבריה חזרת ה' תמימה :

פ"מ יבאר היות האדם מדיני בטבע ואחזב הקבון , ויבאר חבלית בוונת בחזרה והחתלבה לנמוסיה ואלבית :

פט"א יבאר בו ענין החלום ומראה ומחזה , וכי מעלות הנביאים אבבע

פט"ב ידבר בו בענין הנבואה וראייה המלאך , וענין וראיה אלהים ה' , וענין ויאבבר אים עמו , וענין לבן ובלעם ובחתון , וענין ויבא מיום וראה ובבה אים עומד לנגדו , ובבואת בגר המלבים ומנוח ואשתו , וענין ויתלחבו אים ובבה הוצה בבדה :

פט"ג ידבר בענין הנבואה וחלום בל נבואה וכי הם בלם על דרך משל , בנון נרות ובריח והבסוסים והבברים ונבואת יחזקאל ואומת אבך :

פט"ד בעניני הנבואה ג"כ ואותיה :

פט"ה ידבר עוד בנבואה ובמדרגת הנביאים והם אחת עבבה :

פט"ו יבאר כי המעבים אבר יספרו הנביאים בעבו לא היו בעבות נמלאים לחוטים הנראים בלאבר יתבוב המון הבם , אבל בלם היו במראה הנבואה , כמו שביאר זה יחזקאל באמרו ותבא אותי רוח ותבא אותי ירושלימה במראות אלהים :

פט"ו ידבר בהפלגה הבחוב והמלאות אבר נאמרו לבפליג ואינם אמתיים לעולם , בנון ערים גדולות ובצורות בשמים ואבר בנזבה הרוצה גבהו ובדומה לזה, כי אלה מבלים ואינם בפי מבמעם , ויזבור לבל יחבבנו המחבבות להאמין בדברים האלה בבם בחבמעם :

פט"ח והוא בה בחושלת מאוד , יבאר איך חקנו בו עניני הבחוברים בחומרם על אי זו בעולה שבעית מקרית אז לגוית , שלוה אותה הש"י , אז אומרה אז שלחה , כמו ועל הבבים אלוה , ויאמר ה' לזב , ועל שמעי אלנה בן גרא כי ה' אמר לו קלל את דוד , ועל אליהו הנה לויתי בם אשה אלמנה בבלבלך , וזבה יזבור הדוקים רבים יביאו בחבוב מה שהוא רחוק מן האמת :

בבקדמה

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

החלק השלישי

ההקדמה בהתגלות הרב על אשר מלאו לבו להעלות על ספר ביאורים על מעשה בראשית ומעשה מרכבה אשר הם נאמת שתי התורות אשר נוו רבותינו להעלימם :

פרק א ידבר במעשה מרכבה ויבאר דברי יחזקאל בדמות הרגש חיות :

פ"ב יבאר יתר דברי מרכבה והחיות והאופנים והקדש ותנועותיהם ומה שעל החיות :

פ"ג יזכור מה שראה יחזקאל במרכבה הפנית לתוספת ביאור מהראשונה :

פ"ד יזכור בו בי יונתן בן עוזיאל תרגם אופנים גלגלות , בעבור אמרו ומעשיהם כעין תרשיש ופי' בו אבן טבע כמו שפירש אונקלוס לבית הסביר :

פ"ה יזכור כי יחזקאל בכל מה שהשיג מאלה הנוראות אמר ואראה ג"פ , אמר בתחלה ואראה והנה רוח סערה , והשנית ואראה החיות , והשלישית ואראה כעין חשמל , ובלשתם לדעת רבינו הקדוש הם מעשה מרכבה , וכי הבשנים הג' אשר אמר ואראה כעין חשמל הוא העליונה מכלם :

פ"ו יזכור בו כי כל מה שראה יחזקאל ראה ישעיה ומשלו החכמים

על זה משל לשני אנשים שראו את המלך הא' בן עיר והא' בן כפר :

פ"ז יזכור בו למה נזכרה הפנים אשר היה בה ואת המראה והחדש והיום ,

אך לא יגלה הטעם ויאמר כי יש לו ענין גדול , ויזכור בו נפתחו

השמים והיו עליו שם יד ה' , ומה אמר כי יש לרקיע דמות , וענין

שקשת ופי' חשמל , ובסוף זה הפרק יתחוק ענין המרכבה ואמר כי לא

יזכור ולא יגלה מהודותיה אפי' מלה אחת יותר ממה שזכר , לא כרמז

ולא בדבור :

פ"ח יתחיל בענין אמר כי הנבואות הבאות והנפרדים הם נפרדים מפני

האמר לא מפני הצורה אשר בהם , ויזכור היאך המשיל שלמה אשת

חיל זונה לאמר הגוף , והצורה כמו הנעל , כי הזונה לא תמלא שנויה

באמר האמר לא ימלא בני אדם , ויבדר על התאוה הרעה בגוף המתלבל

והמשחה והמשגל,ויאמר כי אין בגשמן הקדש הם אחתי לבעולה אלא בנויים :

פ"ט יאמר בו כי האמר אשר מבדיל מהשיג הצורה ועל זה נאמר יפה אשר

אחרו , לא שיהיה הצורה נוף שיעמוד בשאר ובאמצע :

פ"י ידבר בו על האשם ויאמר כי מבטל שום פועל הוא גרם אפיסתו , כי

כשיזכר ענין הוא גורם הפורון וכן מי שבראו האור בשמעבו הוא פעל

החשך ועל זה נאמר יוצר אור וברא חשך , ויזכור בו פי' הנה טוב מאד :

פי"א בכוונת הקודש יזכור כי תלוף הכוונות והדעות והתמונות נמשך

אחר הבעדר ואשם הנחמה , כמו הסומה הנכשל תמיד מחבל

עצמו ועושה חבורות לגופו :

פי"ב בהשגחת הש"י על בריותיו ויבאר דברי החכם אלרזאי אשר חשב

כי עוזר לו לאדם שלא יגרה :

פי"ג בנקמת הכלים זה המיתות :

פי"ד יבאר כי לא יגרתו הבלגלים בעבור האדם , כי רחוק הוא מאד

שיהיה המעולה כלי לפחות , וחלת הבלגלים לעזר למתמיני החדוש :

פט"ו ידבר בו על ענין הנמנעות כי לא יתכנו, כמו מניעת עלות המים

למעלה וגדת הים לעמוד בעבע ולהיות האחד יותר מהשנים והחלק

יותר מהכל והדומה לזה , ידענו כי כל זה נמנע ולא יבוא קיים :

פט"ז ידבר בו על ידיעת הצורה בשניני בני אדם , וכי יש מהפילוסופים

לומרים כי לא ידע עניני המלאכים וכם בשניני כלא היו :

פי"ז ידבר בו בהשגחה , וכי הצורה משגיח בעניני בני אדם וכי בני

אדם נחלקים בזאת הבחינה לפ' חלקים :

פי"ח בהשגחה כי לא יגיעה שום לכל מיני האדם , רק תהיה יתרונם עליהם

כפי יתרון שלמותם המוגבל וע"ז , הוא שיש אצם מפנות הצורה :

פי"ט בידיעת הצורה ובאלה לדיק הרע לו רבע ועוב לו הרשעה בחמור

אוכה ודע אל ויש דעה בעליון וכו' :

פ"כ בידיעת הצורה שהיא אחת ולא תשתנה , ובזאת ידע האמתיות

ערב הטוב עם הארעות הנפרדות :

פכ"א ידבר ג"כ על ידיעת הצורה , והשבחים הגדול בענין ידיעתו לידיעתנו :

פכ"ב יזכור בו ענין חיוב וחכמיו והשבח וצניעות :

פכ"ג יזכור ג"כ בענין חיוב ומה היחס בחיוב הבריות והבריות והבריות

מליצות ומה הוכיח על האחרים , וכי תמונת חיוב נוטה לתמונת

תריסט"ו, ותמונת חליפו נוטה לתמונתו , ותמונת בלבד נוטה לתמונת כח

המעשה"ליים , ותמונת נוסר נוטה לכח האמרי"ה :

פכ"ד ידבר בו על ענין הבריות והעדה , ומהו טעם הנסיון , ולמה

יבחר הבורא בנני אדם :

פכ"ה יבאר היות שעולות הבם בחכמה ובתכלית , ויתחור דברי האומר

כי הם כרצון מוחלט ולא יבוקש בהם הכלות :

פכ"ו ידבר על המונה אם יש לבם הגלות ושעם , אם לא :

פכ"ז יאמר כי אזנם המלות בנהוגות לנו לשתי הועלות לתקון נפשותינו

ולתקון גופינו , וזהו אשר בעבורו יהיה לנו הגמול הטוב בשני

עולמות :

פכ"ח ידבר בו בטעמי המלות ויזכור טעם רוב המלות :

פכ"ט ידבר בו על אברהם אבינו בהתילו לאחר המלות אבי הנלחמת

ודעתם שלון אלוה רק הכבנים וגרשהו מאתם , ועוד יספר קצת

מעשים והנלים מבדורות הם :

פ"ל ידבר על המלות הלומות והחוזה בהיותם עבו"ם , וע"כ נעשינו

לבל נעבוד אותם :

פל"א יזכור בו כי יש אנשים אומרים כי לא נכון לפרש טעם המלות ,

וזה יבא מהבלותם ויבית תשובה עליהם :

פל"ב יאמר כי שעולות הבורא הולכות על דבר , וכי לבל אבר בגוף

יש טעם לשם נברא כך ולמה נעשה בלורת כך ויאמר כי הקרבנות

בשעולת המלות טעם וידבר לדבר בזה , ודבר ענין הקרבנות :

פל"ג בכוונת הקודש לטעם התלוות והטעותות והלהתיקים , אחרי

עברה הלב :

פל"ד יאמר כי המלה כוללת לכל הלומה ואינה נקחת , אף על פי

שנקחת לא הוטיל :

פל"ה יחלק בו כל המלות אשר יבאר טעמם ל"ד חלקים כמו שעשה

בתחלה בשאר תורה :

פל"ו יזכור מלות החלק הראשון ומה הלכות יחודי הקודש ויזכור טעמיהם :

פל"ז בענין החלק השני מן המלות , ומה הלכות ע"ז , ויזכור טעמיהם

ועשה הסדרה מעבודתם , ויזכור ממנהגי הלומות ועבודתם

דברים רבים :

פל"ח יזכור בו מלות החלק השלישי ומה הלכות דעות :

פל"ט יזכור בו מלות החלק הרביעי , והוא ספר זרעים ויבאר טעמיהם :

פ"ם יזכור בו החלק החמישי , והוא מלות ספר טיקון ויבאר טעמיהם :

פט"א יזכור בו מלות החלק הששי , והוא מלות העונשים והחוטא בחברו

ויבאר טעמיהם :

פט"ב יזכור בו מלות החלק השביעי , והוא מלות ס' משפטים ואבר

קנין ויבאר טעמיהם :

פט"ג יזכור בו מלות החלק השמיני, והוא מלות ספר זמנים ויבאר טעמיהם:

פט"ד יזכור בו מלות החלק התשיעי, והוא מלות ספר אהבה ויבאר טעמיהם:

פט"ה יזכור בו מלות חלק העשירי,והוא מלות ס' עבודה ויבאר טעמיהם :

פט"ו יזכור בו מלות חלק עשרי עשר והבאר ממלות ספר עבודה וספר

הקרבנות ויבאר טעמיהם :

פט"ז יזכור בו מלות חלק י"ג , והם מלות ספר טהרה ויבאר טעמיהם :

פט"ח יזכור בו מלות חלק שלשה עשר , והם הלכות מאכלות האסורות

והלכות שחיטה והלכות נדרים ונזירות ויפרש טעמיהם :

פט"ט יזכור בו מלות חלק הרבעה עשר בהלכות קדושה ואבודי נפש

ומלאכי כיאה והלאלי בסמה ומלות מילה ויבאר טעמיהם :

פ"נ יזכור בו ענין ס"ת ובפקוח כגון משפחות בני נח שלא נודע לאם

נזכרו , וכן בני עשיר הנודי והמלכים אשר מלכו בארץ אדום ,

ויפרש טעם כל זה :

פנ"א וזהו בדמות הרומה עם כאור מדברות הנקבים להגיע אמתות

הבורא , והבית ע"ז משל נאלא אשר בכתם מוציר לא יסולח ,

ויזכיר אחר יבבר אדם לבו ויזכיר קונהו בעבודתו ותפלתו :

פנ"ב יזכור בו איך נרין אדם לבריות עון ולעוע בתכליות הענוה והלגיעות

כי זה הוא עמוד הרילה :

פנ"ג יזכור בו פי' שלם מלות הסד משפט ולדקה :

פנ"ד ידבר בו על שם הכמה ולכמה חלקים וחלקת והוא סוף הספר :

נשלם שער כוונת הפרקים, חברו רבי יהודה ברבי שלמה חריזי :

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

פירוש מהמלות זרות אשר במאמרי הרב זצ"ל

אמר שמואל ב"ר יהודה ן' תבון ז"ל.

בהשלימי בעתקת במאמר שנכתב כזה מאמר מורם הנכוכים ולאיתי שלא יכלתי להמצא מלכתחלה בו במלות זרות ולא יכונו אותם רוב המעיינים בו מפני קוצר לשונו והבעדר חבורי החכמות המופים מקודות מקודות התמונה תע"ם שאין צורך לקודות מקודות שנמצאת מהם בעניין הנפש ודברי הים וילד ומי מזה המין הנעשה הרלקטוים וזכרם לגוד מקודות המורה וכיוצא לגוד מקודות התמונה ולו היה אדם מגלה כאת אחת מהמאמרים שלא יגלהו. וכונת הפרקים הוא עקר מה שחדש לו אמר שהוא כל מה שחדש הלא הוא אמר שנמה מקודשים מקוזרים להרחיק אחד מחברו שהוא ממינו ומעניינו כדי לבעלים מן הדמון הנוגם, ואין בפה שכל מי שיגלה כונת אחד מהם הוא פוכן גדר נאמת והוא בסכלותו התפאר לתבר שער יודיע בו כונת כל פרק ופרק גזר אומר לעבור על שבועת הרב ולפרון נדר, וסכלותו ומעט הבנתו שעייני המאמר הילכו אמיתיים כי לא הבין כונת אחד מהם ונשתרר נפתרת בנתחלה ואולם נתן מכשולים לפני המעיינים בהעתקתו והבאים בשער הגלאות הזה שידמו שיש בדברין נכונה ויוחלו הם הדרך הנכונה. ואני לא מלד שנאה ורגלה אומר באמת שבשער הזה כלו מלא מכשולים כאבר השער אבר לפניו רוגו הבלים וקלת כוזבים טעיות ומכשולים לפני סכלים ומבכילים כי יאמינו לו בפירוש המלות העבריות כל שכן עם שמעם עניו שהוא בקי בשתי הלשונות בעברית ובערבית כי כן הוא ולאלו הוא להעתקת הדברים המונגנים בספרי הבריות וספרי הלשון ודברי הימים שאלו הם מלאכתו ואומנותו, ואולם הרם להעתיק ספר מולן חכמות עמוקות אשר אין מקם עין בדבר מהם וגם שכלו אינו כדאי להבינם מעצמו על כן לא ידע נכסם אמומה גם במלות נקלות מלד שגם בהעתקתו למאמר הזה ובהעתקתו לאמיתת שירוש המשנה ברב מורה נדק מפני שלא היה מבין הענייניים, גם במלות העבריות שגם מלד בשער הסכלים המזכרים בדברים שאפי' המיומקות לא היו שוגים בהם, וכן במאמר נדמה לו מלה עברית בערבית והוא מלא ממר מתמרים חוץ מתשבע שבעיר הרב מן המלך הבלשי כאלו רות ולא מתת הנם לרוות רות שקר בפיו כדי לגנות סכלותו עיקר אשר קרב לדבר שלא היה ראוי לבכנם בו. וכדי לגנות ערות הבעתקה הזה והבעיריה הנם לבאר הקדוש לבעיסם לבלתי הבכל בהם הבתרתי בעמתי לבדקם סכלות חברי לא להתכבד בקלונו הנם יודע ועד רק לחולעת שזכרתי ולעונש המבדיל על חטאו אשר חטא הרב ז"ל אחלה ועל אשר נתן מכשולים לפני בני אדם כל שכן שבכר הוחרם ונשבע ולא החזיר ולא שמע . ואני אנגלנו בהתגלות אמתי לפי מחשבתי שהוא לא כזיד על שנעשתו אך ברוב סכלותו לא ידע ולא הבין שהיה בזה בהבכים לעבות בשער הגלאות הזה אשר לו דבר כנגד השבועה שהשביע הרב ראה אם יש סכלות גדולה מזו, ועם כל זה כמ"ש הרב ז"ל שגגת יחיד בהוראה קרוב למודד נחשב עליה שהיה לו להבין ולהתבונן קודם שיורה. אשוב אל הענין אשר נזרדתי מהדרך ומבין הבלים מבין מיני המלות הזרות הגמלאות בהעתקה הזאת ואומר :

הבין המחמיש מלות שהדבתי אני שתוקם, במלות ביור ומלייר הגמלה על אחת מהבאים המלאכתיות ואני שלבלתי לבבנת הדבר כפי אמתתו בלורתו האמתית אשר בה מלותותו נמצך בו אחר לשון הערבי, גם הודיע בו מין שני אשר אינו מלת מלבנין והוא כאור מלאנין ודבר מתמרים שכל מלה בו ידושר וענין המאמר קשה לפי מה שלא ידע כונת בעלי חכמת האמודים בו, שלא המשורר הנזכר טעה בפירושו בשער הבלים אשר לו מפני שלא הבין אמרי הענייניים הקלים במאמר ובדין הוא שלא יבינם כי לא מיין בהם בלל וכן דעת משתוף הרב ז"ל :

והנני מודיע קצת המלות שהחלפתים בהעתקתי בספר אחר אשר שעשה בארון כדי שיתקנה כל מי שיגיע בשער הזה אל ידו , שלחתי מהם מלת אל שמתחת בתקומות המקומות במקום לפי מה שהיה שבלשון הערבי הוא מן ומלאתי בלשונו על שהוא מעינו לפי וזהו אמרו על דעתך כי לא אחשש ואולי ימלא זולתה מזה בענין וכראותי כי הענייניים הלחרים במלת אל הם מנודעים לכל וענין לפי כו מעמיד הם היודעים, הבלבדים כולם במלת לפי אם כפי כראותי בענין ואולי נמלא לי מהם שלא הרגשתי יתקנהו המעיין ודוב זאת מלת אל עקר עם מלה דעת ומעם הוא בזולתה. גם בתבתי בתקומות רבים הם אשר עליו הזהרתיו כפי מה שהוא והחבתי מלת עליו שלא מלאתי הענין הזה בלשונו והוא בשוע בלשון הערבי, וגם בתבתי תחלה מלת מוחה מקום מוחה בתמתי ומקום ראיה, ומפני שאין בלשונו מוחה בענין ראיה אל מלת ראוה למוחה בתמתי ואין אלין אות אל מוחה הסכמתי אחר כן לשיות מוחה שם מוחה שם מוחה בתמתי וראיה שם למוחה שאינו אמתי עד שיהיה לכל אחד מהנמה שם מוחה והחזרתי כל מוחה שהמהיו בתקום ראיה אל מלת ראיה ונשתרה מלת מוחה לתוחה לתוחה בתמתי, וכן עשיתי בתלת מקום בהלבתי בתלת מלות נוסח ברוב נמלת בלבד הוא לבדו מכם. וכן מלת כהון ומתכהן שמתי כהון שם לכת נמלת בקת בני אדם ויגיד בו דעיזהות ויודיע בו בעגלמות בו בעגלמות לי אם לשונו ומתכהן שם בעניו , ואחרי כן מודע לי מכונת הרב ז"ל כי קסם הוא שם סכת הוא וקוסם

בעתקת במאמר שנכתב כזה מאמר מורם הנכוכים ולאיתי שלא יכלתי להמצא מלכתחלה בו במלות זרות ולא יכונו אותם רוב המעיינים בו מפני קוצר לשונו והבעדר חבורי החכמות המופים מקודות מקודות שלא נמצאת מהם בעניין הנפש ודברי הים וילד ומי מזה המין הנעשה הרלקטוים וזכרם לגוד מקודות המורה וכיוצא לגוד מקודות התמונה ולו היה אדם מגלה כאת אחת מהמאמרים שלא יגלהו. וכונת הפרקים הוא עקר מה שחדש לו אמר שהוא כל מה שחדש הלא הוא אמר שנמה מקודשים מקוזרים להרחיק אחד מחברו שהוא ממינו ומעניינו כדי לבעלים מן הדמון הנוגם, ואין בפה שכל מי שיגלה כונת אחד מהם הוא פוכן גדר נאמת והוא בסכלותו התפאר לתבר שער יודיע בו כונת כל פרק ופרק גזר אומר לעבור על שבועת הרב ולפרון נדר, וסכלותו ומעט הבנתו שעייני המאמר הילכו אמיתיים כי לא הבין כונת אחד מהם ונשתרר נפתרת בנתחלה ואולם נתן מכשולים לפני המעיינים בהעתקתו והבאים בשער הגלאות הזה שידמו שיש בדברין נכונה ויוחלו הם הדרך הנכונה. ואני לא מלד שנאה ורגלה אומר באמת שבשער הזה כלו מלא מכשולים בשער הזה שבשער הזה כלו מלא מכשולים לפני סכלים ומבכילים כי יאמינו לו בפירוש המלות העבריות כל שכן עם שמעם עניו שהוא בקי בשתי הלשונות בעברית ובערבית כי כן הוא ולאלו הוא להעתקת הדברים המונגנים בספרי הבריות וספרי הלשון ודברי הימים שאלו הם מלאכתו ואומנותו, ואולם הרם להעתיק ספר מולן חכמות עמוקות אשר אין מקם עין בדבר מהם וגם שכלו אינו כדאי להבינם מעצמו על כן לא ידע נכסם אמומה גם במלות נקלות מלד שגם בהעתקתו למאמר הזה ובהעתקתו לאמיתת שירוש המשנה ברב מורה נדק מפני שלא היה מבין הענייניים, גם במלות העבריות שגם מלד בשער הבלים הנזכרים בדברים שאפי' המיומקות לא היו שוגים בהם, וכן במאמר נדמה לו מלה עברית בערבית והוא מלא ממר מתמרים חוץ מתשבע שבעיר הרב מן המלך הבלשי כאלו רות ולא מתת הנם לרוות רות שקר בפיו כדי לגנות סכלותו עיקר אשר קרב לדבר שלא היה ראוי לבכנם בו. וכדי לגנות ערות הבעתקה הזה והבעיריה הנם לבאר הקדוש לבעיסם לבלתי הבכל בהם הבתרתי בעמתי לבדקם סכלות חברי לא להתכבד בקלונו הנם יודע ועד רק לחולעת שזכרתי ולעונש המבדיל על חטאו אשר חטא הרב ז"ל אחלה ועל אשר נתן מכשולים לפני בני אדם כל שכן שבכר הוחרם ונשבע ולא החזיר ולא שמע . ואני אנגלנו בהתגלות אמתי לפי מחשבתי שהוא לא כזיד על שנעשתו אך ברוב סכלותו לא ידע ולא הבין שהיה בזה בהבכים לעבות בשער הגלאות הזה אשר לו דבר כנגד השבועה שהשביע הרב ראה אם יש סכלות גדולה מזו, ועם כל זה כמ"ש הרב ז"ל שגגת יחיד בהוראה קרוב למודד נחשב עליה שהיה לו להבין ולהתבונן קודם שיורה. אשוב אל הענין אשר נזרדתי מהדרך ומבין הבלים מבין מיני המלות הזרות הגמלאות בהעתקה הזאת ואומר :

הבין המחמיש מלות שהדבתי אני שתוקם, במלות ביור ומלייר הגמלה על אחת מהבאים המלאכתיות ואני שלבלתי לבבנת הדבר כפי אמתתו בלורתו האמתית אשר בה מלותותו נמצך בו אחר לשון הערבי, גם הודיע בו מין שני אשר אינו מלת מלבנין והוא כאור מלאנין ודבר מתמרים שכל מלה בו ידושר וענין המאמר קשה לפי מה שלא ידע כונת בעלי חכמת האמודים בו, שלא המשורר הנזכר טעה בפירושו בשער הבלים אשר לו מפני שלא הבין אמרי הענייניים הקלים במאמר ובדין הוא שלא יבינם כי לא מיין בהם בלל וכן דעת משתוף הרב ז"ל :

והנני מודיע קצת המלות שהחלפתים בהעתקתי בספר אחר אשר שעשה בארון כדי שיתקנה כל מי שיגיע בשער הזה אל ידו , שלחתי מהם מלת אל שמתחת בתקומות המקומות במקום לפי מה שהיה שבלשון הערבי הוא מן ומלאתי בלשונו על שהוא מעינו לפי וזהו אמרו על דעתך כי לא אחשש ואולי ימלא זולתה מזה בענין וכראותי כי הענייניים הלחרים במלת אל הם מנודעים לכל וענין לפי כו מעמיד הם היודעים, הבלבדים כולם במלת לפי אם כפי כראותי בענין ואולי נמלא לי מהם שלא הרגשתי יתקנהו המעיין ודוב זאת מלת אל עקר עם מלה דעת ומעם הוא בזולתה. גם בתבתי בתקומות רבים הם אשר עליו הזהרתיו כפי מה שהוא והחבתי מלת עליו שלא מלאתי הענין הזה בלשונו והוא בשוע בלשון הערבי, וגם בתבתי תחלה מלת מוחה מקום מוחה בתמתי ומקום ראיה, ומפני שאין בלשונו מוחה בענין ראיה אל מלת ראוה למוחה בתמתי ואין אלין אות אל מוחה הסכמתי אחר כן לשיות מוחה שם מוחה שם מוחה בתמתי וראיה שם למוחה שאינו אמתי עד שיהיה לכל אחד מהנמה שם מוחה והחזרתי כל מוחה שהמהיו בתקום ראיה אל מלת ראיה ונשתרה מלת מוחה לתוחה לתוחה בתמתי, וכן עשיתי בתלת מקום בהלבתי בתלת מלות נוסח ברוב נמלת בלבד הוא לבדו מכם. וכן מלת כהון ומתכהן שמתי כהון שם לכת נמלת בקת בני אדם ויגיד בו דעיזהות ויודיע בו בעגלמות לי אם לשונו ומתכהן שם בעניו , ואחרי כן מודע לי מכונת הרב ז"ל כי קסם הוא שם סכת הוא וקוסם

זקוקים שם בעליו וכחלפתיו כמו שבודעתי בחות כ"ף. ומהנה אחל לבאר המלות והסדרים על סדר אל"ף בי"ת המלה שבאות אבנה קודמת בסדר אל"ף בי"ת לגניה שבמלה אחרת בדומה לה בחות כרלשונה, במלת אים הקדימנה לשני מלת אכל לפי שהיו"ד קודמת למלת אכ"ף וכיוצא בזה, וכן אחרים מאחר לא אחרים למלת שבודים בקצת מקומות אך אלימנו במקום אחות כרלשונה שבמאמר. ומתאכים אשאל לאלינו מבאיאם בלאחר אחרש ואחר אבאר, ואכות כרב ז"ל תעמוד לי אחר כיון במאמרו לאיישר ולכרחיק אמנ"ים וכוותי אחקב אחר כמונו:

איכות זאת המלה שם מקרה, גזרתה המעתיקים ממלת איך שבאה מלה שאולה על תכונת הדמי, איכה יעבדו הגוים בתלה וכו' כלומר על אי זו כונה, ומשכים בזה אחר לשון הערבי שיש בו איך ואיכות, גם יצנו ממנה פעולות מאויש יחאיין, רוצים במאויש שהוא בעל איכות וביחאיין שהוא מקבל איכיות ומשכים גם בזה אחר לשון הערבי, וזאת מלת איכות הוא שם לאחד מן המאמרות העשרה אשר לא יתלע נמלת בסיומו אחד מסם, כאחד מהם הוא עשם והמשבה מסם מקרה, וכבר בחר חרים"עו בספרו הידוע בספר המאמרות מהות כל אחד מהם כפי מה שפולנין מן הביאור, ואני אזכרם לך הנה כי רוצם נזכרו בזה המאמר. ודע שאני נמשכתי בלמלת מאמרות אחרי המעתיקים אשר לפני ואחרי המחברים אך נראה לי שהיה ראוי לבם לומר נאמרות או נאמרים כי כן המלה הערבית לשון פעולות והיא סובלת עניין נשואות בשנים על דבר, רוצים במלות נאמרות שכל אחד מהם נאמר על דבר כלומר נשוא עליו במאמר, כאמרך כל אדם נוף לומה, מרגיש, מדבר, הנה נשאה על האדם הנוף כלומר אחי המדבר והוא עשם, וכן אמרך כל עורב שחור, נשאה עליו מקרה איכות, וכן תשא עליו כל שני איכות, או תאמר המראה איכות ומתפעלת, וכן תשא עליו איכות ברך והקשה והוא מסוג אחד מאיכות, וכן כל מיניו, וכן תשא שכות גדול או קטן והוא כמות:

וקודם שאתחיל בגזרות הקדים לאודיעך עניין שבעה שמות שמשתמשין בכללות הנפרדים לאמקה חלקים, או אמור מנו הענייניים הנפרדים בכללים המשם, ושם פשוט, ומהין, ומהמדיל, ומסגולה, ומהקרב, כפי מה שנאריכו:

הסוג מקקוחו שהוא נאמר על רבים שונים במין, במענה שאלת מהו. וכן מקקוחו חק אחר, אמרו פסוג הוא שכולל יותר שבשני נשואים נפרדים שיתדמו בו שני דברים בתרחיקן ובעמיסם, ומעין שני חחקים אחד בהודעת אמתת הסוג, כי המוכן משמיסם שפסוג הוא דבר כולל דברים רבים הלוקי פלורות המיניות, כלומר על דרך משל שכולל הפילגות לשמיסם ועשבי הארמה לשמיסם ובעלי חיים לשמיסם שגם הם נומחים, הנה הנומחים פוג לבם כלם, גם הפילגן פוג לאמר ולהאמה ולנשן ולרמון וליתר מיני הפילגות, וכן עשב הארמה הוא פוג לברות ולגרדין ולהחת ולכרסם ולכיוצא בהם ממיני עשב הארמה, וכן בעל חיים הוא פוג לאדם ולסוס ולשור ולחמור ולזלחם ממיני בעלי חיים:

המין בעל הן הרלשון לסוג, חלק המין לשני עניינים, לכולל ולמיוחד, והקק הסוגלן שהוא המבודר תחת הסוג לו אשר יאמר הסוג עליו ועל זולתו בעצם, והקק המיוחד שלינו כולל תחתיו מיונין רק ביאים, והוא מי שהוא המורה על מהות משותפת בין פרטים שלין שוני ביניהם בעניינים שמעיים. ובעל החק הבני לשון הקק המין, שהוא מיוחד בשני שבשני הנשואים הנפרדים שיתדמו בו שני דברים בעצמיסם, הנה הפילגן הוא מין לנומח, וכן עשבי הארמה מין אחד לנומח, וכן המחר מין לפילגן, וכן הלאה מין לבעל חיים, וכל אלו הם בכללים בעניין המשודר תחת הסוג. ובעניין אשר יאמר הסוג עליו ועל זולתו בעצם, וכן הם כלם בכללים בעניין המיוחד שבשני הנשואים הנפרדים שיתדמו בו שני דברים בעצמיסם, כי בשיראה אדם מרחוק עץ המר בדרך משל ויאמר הראוה אותו מהו הדבר הזה שלתי ראוה, יוכל הראוה לענות אותו שהוא נומח על אותו עץ המר בעצמו מהו, והכולל שבשניהם הוא הנומח שכולל הפילגות והעשבים לבעלי חיים הוא הנקרא סוג, והפילגן הוא מיוחד ממנו שלינו כולל רק מיני הפילגות הוא הנקרא מין. וכן בשיראל שואל על עץ רמון הראוה מרחוק מה הוא, בשלא ידע מהו אם בעל חיים אם דומם לו אומר יוכל הידוע בשאלת מה לענות שהוא פילגן ושהוא רמון, הפילגן הוא הכולל שבשני הנשואים והוא הסוג, ועץ רמון הוא מיוחד שבשניהם והוא מין, ואין בפיך שכל אחד מאלו שאמרנו בהם מיוחס הוא המורה אחת הפוגים ויאמר הסוג עליו ועל זולתו בעצם, ואולם אמרנו במין שהוא המורה על מהות משותפת בין פרטים שלין שוני ביניהם בעצם, אין נכלל בחק הסוג רק המינין האחרונים לבד כחמר והרמון והאדם וכיוצא בהם מן המינין שלין אחתיהם רק אישים מתדמים במין, ואולם בעל חיים ואילן וכיוצא בהם אין נכלל בחק הסוג, על כן הוסיף לחק הרלשון, וכיוצא מאה שבאחרו שיש בנאמרים על דבר אחד בעצמם הסוג מה שהוא סוג ואינו מין כלל, ומה שהוא מין ואינו סוג כלל, ומה שהוא מין בערך למעלה ממנו וסוג בערך לאשר אחריו, כאשר מבני אדם לאוכן אז שמעון ויגאל עליו במעונה מה הוא שהוא עצם ושהוא לומח ושהוא מרגיש בלומר בעל חיים ושהוא אדם, הנה הראשון והוא העצם הוא סוג ואינו מין כלל ולא נאחר, ואחרון והוא אדם הוא מין ואינו סוג כלל, וכל אחד מהאמצעיים וכם הלומח ובעלי חיים הוא בערך אשר לפניו וסוג בערך לאשר אחריו, ומסוגל אינו מין כלל לגבי אחר, ומסוגל אינו מין כל עיקר הוא הנקרא סוג הסוגים והסוג הפלין, וכמין אינו סוג כל עיקר הוא המין והמין האחרון, הנה בלאחרון עניין סוג ומין בקצרה, ונבאר אלעם הנשאריים:

המבדיל מקקוחו שהוא הכללי הנפרד אשר בו יובדל ויוכר כל אחד מהמיונים הנחלקים בעצמם מן המין המשותף לו בסוגו הקרוב, והמיונים הנחלקים הם המינין שאלינם יחלק סוגם הקרוב, כבעלי חיים שיחלק למדבר ושאינו מדבר הם הנקראים מיונין נחלקים, בעניין שהוא דבר אחד ומחלק, והם המחלקים כלומר אחד מחלק מחברו אחר שהיו דבר אחד בלד מן הגדדיים, ומלת בעשם אמתחנו, היא נקראת במלת ומבדל ויוכר כלומר יוכר כל אחד מחברו בדבר שהוא עצמי לו, לא שיבדל דבר מדבר לא בדבר עצמי רק בקצת הכונותיו ועניניו המקריים, כהבדל בגד מבגד שבאמתר לבן ואחד אדום:

הסגולה הוא הנפרד אשר נמצא למין אחד ולכלו תמיד מבלתי שיודיע עצמו, כשוחק לאדם ונוכח לכלב ונוהר לחמור, והיא תעשה בהזכרת מין ממין לא לעצמו, ומהות הוא שסגולה היא שום לשון שהיא סגולתו כאומר לא עודפת עליו ולא נחסרה ממנו והיא מתבסכת עליו במשל, כלומר שהיא נשואה על המין והמין הוא נשוא עליה, כאמרו כל שוחק אדם וכל אדם שוחק, כי כמו שיעשה סאוחק על כל אדם כן יתבסר ויגשא האדם על כל שוחק, לא באמרך כל חכם בהשבורת אדם, כי לא יתבסר עד שתאלדק באמרך שכל אדם חכם בהשבורת, או אמרך שכל עורב שחור, כי לא יתבסר עד שתאלדק באמרך כל שחור הוא עורב:

המקרה מקקוחו שהוא כללי הנפרד הנמצא לבוא לו למין, ויחר כולל ממנו לו יותר מיוחד, ומבלתי שיודע באחד מהמיונים עצמו, כלבן ואחדות והמעומד והיושב והחם והקר והנשמה ושני מיונין באחד מקרה מהמיד בלתי נפרד מהדבר שהוא נמצא בו לו מלבד הדברים שהוא נמצא בהם, כשחור שאינו נפרד מן העורב והפחם, והמום שאינו נפרד מן האש. והשני מקרה נפרד יתמיד עם ויעקר אחרת ונושאו קיי כיושב ועומד באדם:

אחר שביארתי ענין המחשבה שמות אחבר באור שני שמות אחרים, והם מלות נדר ותוק. ואלו הם שני שמות הדשון המחברים והמעתיקים מבני עמנו העתיקו אלישם שתי מלות מושאלים אצל חכמי הדברים, והם מלת מ"ד ומלת רכ"ם, מלת מ"ד העתיקוה על מלת נדר, ומלת רכ"ם אל מלת חוק, כאחד והוא מלת נדר, מצאתיה לעתיקים אשר לפני ולמחברים באחרונים שעתיקו אליה המלה המזכרה, הוצמה שם לאמר מורה על דבר הוראה נמורה בעניינים עמעיים, והוא מאמר מחובר מסוג מבדיל, כלומרך כן אדם שהוא אי מדבר או אמור אי מבטיח, ואמנם מלת חוק איני זוכר בראיתיה לאחד לפני בלתי הענייניים, (אך חק). הענתקתי מפני זה אל מלת חוק מלת רכ"ם בערבית, והיא מלה שהוצמה שם לאמאמר מחובר מסוג והסגולה, והוא מאמר מורה על הדבר בדברים שלינם עמעיים, כלומרך כן אדם שהוא אחיי אי לא נוחק, הנה הלוחק והוא עיקר הבוראה אינו עצמי לאדם, ומפני המלות הלוה בניניו נמשך בכם אחר לשון הערבי, עשיתי יגדר והקקתיו ויוחקו ויכיוא בכם. ואחר שבארתי אלו הסגעה שמות אחיאי לבאר הענייני המחברות:

העצם מקקוחו שהוא הדבר לא יודיע מהות עשה רבר יוצא מעצמו, ואמר בחוקק שמה שהוא באחר הזה הוא שני מיונים, מין שיודיע עם זה מבל נוסאלין עצמיסם והוא כלל בעצם, ומין שלא יודיע מהות נוסא עצמו כלל אלא דבר יוצא מעצמו, והוא אינ בעצם כלומר דבר הרבעי של עצם, ואחרים מקקו בעצם שהוא דבר המחלה לו מנוסא:

הכמה מקקוחו שהוא כל דבר שאי אפשר שיעובר כלו בחלק ממנו, כמספר והקו והשטח והבוון המקשה והזמן והמקום והמחמרים, וכל אלה נחלקים לבני מיונין, כמה מחדבק, כמה מחבדד, ומקקו כמה המחדבק שהוא כל מה שאפשר שיונח בחמנעיתו גבול הכלים יתקבלו אליו שני חלקיו אשר מלדי שני גבול הנוגע, ומקקו הכמה המחבדד שהוא מה שאי אפשר שיחלק בחמנעות דבר ממנו גבול שיוכל הכלים משותפת לשני חלקיו אשר סביב שהכלים שהוא:

האיכות בכלל הוא שם לתכונה אשר בכם יאמר לאישים, כלומר הבדעים, אך הם נשאים וכם אשר בהם יענה שאלת השואל על איש ואיש איך הוא במכמה ובגבורה והחום והקור וזולתם מן התכונות, וסמוך העניין שהוא האיכות נחלק לתבעה סוגים המלעיים ואחר בחרם הנה, ואולם שמותם המלאה בפרק נ"ב מן המלק הראשון, ויש בחרם שהוא שם הבהוגות אשר בהם ישאל בחאיש איך בם, ואני בבר שמתי בהעתקתי תכונה במקום איכות:

ההצטרפות והמצטרף, מקקו הסלעתרפות שהוא חק מן שני דברים, כי בעצמו יאמר כל אחד מהם בחקק אל בחתר, וזה היתם יקרא לרלשון מעניסם ויאמר בו בחקק אל הכ', ויקרא בעצמו אל כמו אל ועם ודומה להם, ואיך שיהיה לבל אחד מעניסם שם יורה עליו מנד סיומו מלורף על תברו כמין מעיני הינרוף, כאלדון ובעבד כי ביעיסם

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

פידוש מהמלות זרות

כיוסיס יחס אחד יאמר בו על אחד מהם בהקש על האחר, כי האדון אדון לעבד והעבד עבד לאדון, וכיוסיס הכוח בעצמו כשיקשה אחר לאחד מהם יקרא אדות, וכשיאקה הואר לאחר יקרא עבדות, ושם האחד מהם מצד היותו מוחזר ביחס הכוח אדון, ושם האחר היותו מתואר ביחס הכוח עבד, וכן האב והבן, וזה מן האחביים שלא תקרב זאת המאמר רק מתמרסים, והתקרב שהם אחר האמר מכות עצמם בהקש אל דבר אחר, אם בעצמם אם באות מאותיות היותם כאלה והדומה לו, כגדול שמהותו נאמרת בהקש אל אדות, שאולם הוא גדול מדבר, וכן הכשל בכל לדבר:

מאמר מתי, תקרא המתי שכוח יחס הדבר אל הזמן המוגבל אשר אליו מלאותו ואשר הכיוס תחלתו עם תחלתו והכליתו עם הכליתו, או זמן שיהיה זה המאוחר חלק ממין ואינו זמנו ולא דבר מרוכב מעצם וזמן, ונאת מלת מתי תעשה אצל הזמנים שאלה בדבר על זמנו המוגבל, וכעלי הדבר שמוה שם מורה על הדבר מתי היה או יהיה:

מאמר האנה, תקרא האנה שכוח יחס לגוף המקרה אל מקומו, ואינו המקום ולא הרכבת הגוף והמקום, שוף דבר הוא ענין מורה על הענין שיענה בו לגוף המקום בדבר אנה הוא, כאמרו בנית או בעיר, כי האנה אינו הבית רק מה שיוכן מתחת הבית, ולא גוף שיש לו אנה ראשון מיוחד בו לבדו ויש לו אות בבות מבוהבות בולטות אותו וחולמו קצתם קטן וקרוב לראשון וקצתם גדול ורחוק מן הראשון, כראובן על דרך משל, האנה הראשון הוא שעת האויר שבבית הוא המקיפו המשמש לבעת גופו ובעבורו הוא בבית שבתוך ובתוך שבמדינה ובמדינה מגלגל אחד ובגלגל מן הרקיעים והרקיעים מן הכיסא וכיסא מן הארץ, והארץ מן העולם והוא בעולם לגומר תחת גלגל הירח או תוך הגלגל הראשון, האנה הראשון הוא האויר בו לגומר הבשמים המקיפים אותו מאויר או מוזלתו וכל אחד הוא מקום כולו לו ולזולתו:

מאמר המצב, תקרא המצב שכוח מלקי הגוף המוגבלים לנכח חלקים מוגבלים מן המקום אשר הוא בו או מוזמים עליהם, והוא נמצא לכל גוף, כי כל גוף יש לו אנה על דרך המצב ואנה, כאדם על דרך משל שיש לו מלבוש רבים, כעמידה וישיבה וכשכיבה והסבה ונטלו על פניו וכבכו פרקבן, כי חלקיו המוגבלים בראש והגב וכתפיה ואחר חלקיו יהיה כל אחד בכל אחד מאלו המצבים לנכח חלק מן המקום אשר הוא מונח עליו, וכשיצבה מצבו יצובו החלקים הבה בצמם לנכח חלקים אחרים מחלקי המקום, וכבר שאתה בתקום מצב בהעתקה:

מאמר לו, ויקרא מאחר הקנין, תקקובו שכוח יחס הגוף אל גוף מונח על שהוא לו אל חלק ממנו כשיעתק המונח בהעתק המוקף בו, כלבישה והנעילה ולבישת כלי זיין, כי אלבישה מורה על יחס הגוף אל גוף אחר מונח על שעמו בשיהיה מקיף שעתק בהעתק המוקף בו, והנעילה מורה על כיוצא בזה אלא שהוא חלק מן הגוף, וכן לבישת כלי זיין. ויש מהמינו שהוא ענני בעור הבשמה וקליפת הלילות וממנו לבוש כלבישת הבגד:

מאמר שיתפעל, תקקובו שהוא לכח הפעלה מדבר אל דבר והשתנותו מענין אל ענין, וכל עוד שהוא הולך בין שני ענייניים על דבקות יאמר בו שהוא מתפעל, ומינו זה הבוא הם מינו ההנעה והם הבויה והבשבה והמגיעה והבדוק והבשתקה:

מאמר שיפעל, תקקובו שהוא בעתק הפעל בדבקות על היחס אשר בו אל חלק ממה שיתחדש בדבר המתפעל בעת שיתפעל, כי

[illegible] אשר הוא בעבורו יתחדש בגוף המתפעל דבר דבר והלק חלק על דבקות הענין אשר אליו יגיע המתפעל, אם הם יחס הפעל אל כל חלק מתחדש בלתי יחסו אל חלק אחר, ולא הוא בעתק אל יחסיו אל חלק חלק ממה שיתחדש המתפעל מעט מעט, כדמות הליכת הגוף המתפעל על חלק חלק ממה שיתחדש בו, ומינו הוא שיתפעל ממינו הוא שיפעל, כי כל מין ממיני הבשתנות והתנועה יש בנגדו מין ממיני הבשנים והבשנעה:

אויש שם מקומף לשניים רבים, זכר מהם הרב ולא מה שבולבך אחיו לפי קוטנו, ויש בו ענין אחד והוא לא במקום פרטי לו אחד, ואעפ"י שלא יהיה ממין הראדם ולא מבאר בעלי הים, מאמרו לא לא נעדר, שהרגון בו אחד לא נעדר, ומזה המין עשיתי לים הכלב לים המהור, חיטי המאלאות, ויש בו ענין אחר ג"כ, והוא בשיתחבר מלת לא אל הבוגה מהתכונות הנפשיות יהיה ענינה בעל הקבוצה הבית, אמר לא חמס, בעל חמה, וכן ה' לא מלחמה, בעל מלחמה, וכבר הזהרתי בזה בפתיחה הבער בזה וזהרתי בה לעמה וכרתי זה המין ואחי לא שמעתי מי מקבל מהוף, גזרתיו מחבל, הדשתיו לעזין מן המורכות הרעות שהם תולבות הבבר הביהם תמיד, ומתשבע עד שיפביד קלת גדול מן הגוף אם לא יקדימו לרפאותו, ומהדומה לי, הוא הקוראים לנפ"ע, בלומר ואחי, תוחר מוחר בעבור שהוא חולב בבר מי מוחר: **אמר** ענין ולא המלה ומבנהם ממנה ידוע, ואולם הפילוסופים יאמרו נאמר על דבר בענין שהוא בנוא עליו כמאמר, כאמרם בחר

בסוס הנאמר על רבים חלוקים במין, כלומר בנוא על רבים שאינם ממין אחד, ומזה קראו עשרה מאמרות, הם שבחנו עליהם עשרה מאמרות, ובבר הארכנו בזה בראש מלת חיבות:

אמת ידוע ענינה, ואולם תצריכנו לבארה מה שאלעיין קלת הפילוסופים והחריץ דברים בענוגל הבלים, בבנוגל הבדים המדומים וזולתם. פירש המבאר בשבר הבבלים אחר לו, אמת הוא דבר שאין בו שקר, דברו זה יש בו הבחון, ושקר, חסרון שבדר הבבבה בהחות, ומה שהוא בקנין במה שהוא בהבדר, ושקר כי כמה דברים אין בהם שקר ואין לאוי לומר כאמת מהם שהוא אמתי לו אמת, כדברי הלוזים והחתנה והחזהבה וכיוצא בהם, ואולם יאמר במאמר שהוא אמת לו אמתי בשיהיה הבמאמר נוזר דבר לדבר שיהיה לו שלילה המציאות לגזרתו ולמאמרו, וכן יאמר בדעות ובתמונות שהם אמתיות בשיהיה הבמלה מהם מון לבבל שזה לאמה שיאמין בהם הבבל, ובכלל שאמת הוא מה שיאוה לו המציאות, משל הראשון באמרך על האומן חבם, הוא אמת אם אמלא האומן חבם, ואמרך אין אחד מבעלי חיים בלתי מרגיש, הוא אמת אם לא נמצא אחד מהם בלתי מרגיש, עד שיהיה הבמלה בענייניים עצמם כאמר עליהם, וכן יאמר שאמתות המאמרים שהבוכנים בדוריים אמת אם הם בעצמם נמצאים כן, עד שיהיה הבמלה בהם הון לבבל כמו שהאמין עליהם שכל המאמין הוא:

מאמרים בנו המעתיקים ממלת אמת בגייניים, ומבשים אחר לשון הערבי שיש להם בנינים הן המלה שהוא במקום אמת, ואני לא באתי לבארם רק מלת מאמתים שבאמה הפילוסופים, שהם אחר לבני אדם המחזיקים בדעות ואמונות אמתיות שיגזור הבבל אמתתם, לא יפסיק להם המקובלות והמסורבמות:

אנה פרשתיו במלת איכות, ושביתי ממנו אמות לשון רבים:

אסטים לשון המבנה שמתיו במקום מה שבקרא מלבון ערבי ג"ל ובלשון אינגל"י, מפני המלאתי בעל הערוך פירשו כן אע"פ שהמפי שבדר לא כן פירשו בו ועפ"ז פירשתיו כן:

אפשר מלה תלמודית, ענינה ידוע בענין יכול, והפילוסופים קוראים הדבר המשבה בזמנה ואפשר שלא יהיה, אשר לו לא אשבר, לא בדברי המשבה אחבר בראש שער הבבלים אשר לו שהאשבר הוא המלאי בין האמת והשקר, והראוי והבבל. ואין בין האמת והשקר המלאי, והוא עלמו הבר מה דבריו, שהוא בלר שבאמת הוא שקר, ביאר שני הבפים שאין ביניהם המלאי, כי הבפים שביניהם המלאי הבוזב וסיר שיש ביניהם הבוזר, וא"ל לומר הבה הוא לכל מה שאינו קר, שאיפשר שאינו קר וזהו פושר לא חם, ובני מאמריו אלו היו הבוזבים בלות הלבים בראש הבער הבבלים ולא הרגיש בחיבה הגלוים הזאת אשר הוא מיושבל ראשון, והבנים עלמו להעתיק מאמר מלא חכמות עמוקות ולבבר מלות אשר בבי הפילוסופים והבדולים בהם, ודי היה לו לבבר המלות אשר בבי הבהמון, גם אמרו ובין הראוי והבבל, היה הוספת הבלות גדולה, כי איך יהיה דבר אחד אמלאי בין הזגות הבוזבים שונים, והוא בלתי אמר על דבר שהוא אמלאי בין הבח ובין הקר ובין הלובן והשחרות, וזה המישהון ידועהו מה הוא אמלאי אצל הפילוסופים, שהוא הדבר מוזג מבני קלות שהם הבפבים, הוא דבר אין אמלאי רק לבפבים שיקבלו הבוזבה והחסרון ואין ביניהם אמלאי. והנה יש בן המבחנים בפיהם מודים באמלאות שאפשר, אך אומרים שכל דבר הוא לא ראוי אם נמנע ואולם המאמתים מן הפילוסופים חלקו הדברים על בלבם, דבר שא"א שלא יהיה יקראוהו הכרחי מ מחויב, ודבר שא"א שיהיה בלבד יקראוהו נמנע, ודבר שאפשר שיהיה ולא יהיה יקראוהו אפשר, לא שהוא אמלאי, ופעמים נאמר אפשר במקום אפשרי, ועשו ממנו שם הפעל אפשרות, ואפשר ומזכר שמות בתים זה אחר זה על דבר אחד, וכן הכרחי ומחוייב. וזאת מלת אפשר היא המלה העלישית מן הבלבל מלות שבגייחי בבה בעות המבנה בגיאורם, ומשני שבלאחיה בראש בער בהוא שאחבר לפרש המלות לקיים בהם תחלת דברי איזה בלבלות, ואע"פ שהוא שיש בעבר הזה, כי מלת אלבסון והוא שבם במקום קוטר, והיא הבראשונה בעבר שעשה המבחיל, לא התאחר רק במלת בבר, ואלו הבלבל, ר"ל אחת ואפשר ואלבסון, הוא שלגלה מעשיותיו בעבר שאחבר לבאור המלות, ואולם עשיותיו בעבר הסני ובעבר הערבה דברי המאמר לא אבלה אחד מהם רק מה שהעיר בזה עליו, כי הי אחת אלו הייתי מבאמרם בלם לא היה מכולו ספר גדול מן המאמר, ודי לו בבלבלה חוטי

בבלותו ומישוט ידיעתו והבנתו באלו הבעיניים ב"ל המעיינים:

אופק והוא שאלגזוהו אלבון הערבי, והוא בבלל בם לעגולה שעחיית המדומה בערך לבוזבים במקום אחד עוברת על מרכז העולם והחוקה העולה לבנים בבמקום אחד בבוזבים בבהוא, ואחי הנבחר מהם, ואולם אופק הבוזבים אחת קו בשיה המבלך בחאצע העולם הוא מיוחד בעברו על שני קצבי הגלגל הקוטב הדרומי והקוטב הצפוני, והוא אופק העולם

אשעריה שם כת מן המדברים, והנה נגלה כאות הדל"ת מי הם המדברים ועל מי הושם זה הבם בארם, ונפרק אנבפה עשר מן החלק הבלישי ואזכור החכם אחמתי דעת זה הכת:

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אות הבית

בדל מבדיל מרשתיו כמלת איכות, ובערבי פ"ל, ובלשון דיאלי"נ"ש: **בהיר** ומזהיר, שמות כתאר בלוים זה אחר זה לגוף שלוין לו מראה ולא אורה ונראים מתחרין כל המראים, כשמש וכמים וכבסם וכיולא בכם מן האבנים הבהירים וכן יפוד הלש והאויר אין לכם מראה, וש"כ הוא בבבנים העומדים אשר בגגגל הבמיני נראה לשוכנים בארן עם רחוקם מכם, והוא אחרי גגגלים רבים, ואחרי יפוד הלש ויפוד האויר, גם לדני הים נראה מפני שהמים ג"כ אין לכם מראה כמו שלמרנו, וזכירתם וזוהר שמות מקרא ג"כ בלוים זה אחר זה, ולא בדברי המשנה שאחר בנסיר שהוא אחיר:

בטל הוא שם לשון אחד ממיני השקר, כי השקר הוא שני מינים, כאחד שקר בדבר שהיה אשר היותו אמת, כאמרך על ראובן שהוא עומד בשעה שהוא יושב הוא שקר שאשר היותו אמת, שאשר היה לו לעמוד בעת ההיא, והשני שקר שלי אשר היותו אמת, באמרך שהשמים שחורים, או לגלע המרובע כמדת חלבנתו, וזה המין יתדוהו בשם בטל, והמין הראשון נשאר שמו שקר בשם הוגו:

חבנית שם נגזר מבנה, לתאר הד ר ולזרתו המוצגת בהוויים:

בעל שעור, מאמר חברתיו במקום שם, הדשתיו לפי הצורך, כולל כל דבר שיש לו מדה וקיעור, יהיה לו מדה לגד אחד לגד כיה, או לשני לדדין בשעת, או לשלשה לדדין בגוף, כי יש לגשון ערכי שם אחד והוא כולל כולל הכלשם, ולא מלאתי בלשוננו מלה אחת הכולל שלשתם והולרכתי לחבר שתי מלות הללו שיכללם, גם בחבתי במקומות שעוריש במקום בעלי שעוריש לקבר:

בשר שמשיו (במקומו) בחחלת הבעתקה במקום בני אדם, כאמרו כי בשתיים בשר, וזה במקומות שהיה בערבי כן בשר, ואחר כך הסכמתי להתליזו בבני אדם, והשעיותי עליו כי אולי נשאר מהם:

אות הגימ"ל

גבנונית גלגל, גבנונית שם הוגם הבלה לגבנונית באדם שהיא יציאת חוליות אל חליות מן הסדרה ממקומם וכיוצאם, ואחר כן הוקשל לגבנונים הסרים, אחר הרים גבנונים, ובקלגוהו לעיזנו של גגגל, מפני שגבנונים המזכרים הוא עליון במקום שהוא בו מן הגד הבהוא, ומשך אחר הערבי שקראוהו ג"כ גבנונית, והוא מושאל ג"כ ביד הפילוסופים מן הענינים הבמיוחס:

גדר פרשנותו כמלת איכות:

גלגל הקף, שמוהו שם לגגגל הקוף בעניין של גגגל אחר והוא הסובב הוץ הבעוני לא בסיב מרכזו, ואינו כולל שום גגגל ולא היסודות, אך כדמות מלך מן הגגגל שהוא בו הכוכב בשוה, אך הוא גדול מן הכוכב שהוא נושא הכוכב זהו הוא קבוע והכוכב כחלק ממנו, כי קצת חכמי החבונה

אמרו שהבילה הכרת הראשה בתנועות הכוכבים שיש גגגל שהוא כן:

גוף הוא כל מלה שיש לו שלשה ראשים ושש קצוות, הבלשה ראשים שם אדך ורחב ועמק, ושש הקצוות שם המלה ומעה ופנים ואחור ימין ושמאל. ונשם וגוף שמות בלים זה אחר זה על דבר אחד, מלת נשם תרמיים בשמיים ילמבע, ומאני שהוא דומה לגשון הערבי שהוא נפש, אני מבחמש כה, והרב ז"ל מבחמש בחבוריו במלת גוף:

גזרה שם נגזר מגזר, שמוהו שם לאמאר שיש בו שני ענינים נקראים גבולים, הגבול אחד ובשל ובשני נשוא עליו, כאמרך לאוכן חבש, כל אדם חי, כל הוה נפסד, כל אחד מאלו המאמרים קוראים הפילוסופים גזרה, מפני שנוזר בראשון החכמה לראוכן, ובשני החיים לאדם, ובשלישי הבסבסד לכל הוה, סוף דבר הוא מאמר גוזר דבר לדבר, ולאוכן וחכם הם שקוראים גבולים, והגזרה בעצמה קוראים אותה במקום אחר הקדמה והוא בשיעורה לחברים אל גזרה אחרת שאחד מגבולים היא אחד מגבולי הראשונה, עד שיהיו שתי גזרות ושלשה גבולים, הגבול האחד משותף בין חמיסה הוא נושא באחת והוא נשוא באחרת, והבנים נבדלים. כאמרך כל אדם חי וכל חי צומח, ג' הגבולים הם אדם וחי וצומח, ותוכרו ב' הגזרות כדי להוליד גזרה שלישית שנושאה הנושא באחת המתוכרות, ונשואה הנשוא באחרת הם שני גבולים הנבדלים, כי המשותף אין לו זכר בתולדה לעולם, וקוראים לו כל אחת מב' הגזרות הבהוגות להוליד גזרה אחרת, הקדמה, רוצים להורות בשם הזה שהקדימוה לחברה אל אחרת כדי שיוליד בין שתיהן גזרה שלישית, כהוליד הבנים שתברנו במשלנו שכל אדם מרגיש, והגזרה המחולדת קוראים תולדה, והגזרה מן הבנים המתוברות להוליד שנושאה הוא נושא בתולדה תקרא בהקדמה הקטנה, הגזרה כל אדם חי במשלנו, והנושא הזה יקרא הגבול הקטן, כאדם במשלנו, ואשר נשואה נשוא בתולדה תקרא בהקדמה הגדולה, הגזרה כל חי צומח, והנשוא הזה יקרא הגבול הגדול, לצומח במשלנו, והגבול שלין לו זכר בתולדה המשתף בשתי ההקדמות בראשונות יקרא הגבול האמצעי, כחי במשלנו:

גלגל ובלגלים, שמות לבמים הענינים עד גגגל הירח, והושאל לבם לענולים ולגלגולים, מאמרו ובגגגל לשני בזוה, נקרא הלבן הדק לו הקש הדק כן בעבור ברוח הבוסה מגגגל ומסבב אותו, אמרו ז"ל נגגל הוא שמחזיר בעולם:

גלגל יוצא הוץ לערבו, רוצים בו גגגל שלין מרכזו מרכז העולם, אמרו ג"כ קלת חכמי החבונה שיש גגגלים בן בהבכרת:

גשמות שם מקרא נגזר ממלת גשם שהוא שם בעלם, כלומר הלמר גוזנות, ופעמים הוכנים בגשמות שתם לקוור, רוצים בו גשמות הבשם חלילה לו, וכן מלת בגשמה ומגשמים, רוצים בו שעולת דעת המחמיעים שבשם גשם, שבם המגשמים אותו כלומר מגשימים אותו בחמוגתם בשם, ובשם וגוף שמות בלים זה אחר זה:

גשם חמישי, הוא שם מיוחד לשמים ולארץ, וזה מפני שהיסודות הארבעה שם הרבעה גופים ואין חולק בזה, ודעת אריסט"ו והמגשמים אחריו שבשמים ולארץ אינם מחבר היסודות ולא מורכב מקלשם ולא מבלה, אך המאר שלו הומר אחר לו הומר הנושא שלו ונשא אחר, והלגרה לורה אחרת ג"כ הוא גוף חמישי, כלומר חמישי לארבעה היסודות:

אות הדל"ת

הדברים שם לבת מן המחבמים בלא חבמה, נחרים בגמלאות לא לפי הבכל ולא לפי המלאות רק לפי דמיונם, ומבכילים בני אדם בדרוש הדברים ממין המאמרים המבשיקים שאין אמתות לשם, נקראה הבחמה חבמת הדברים, כלומר שאינה חבמה שלמה:

כח מדמה שם לבת נמצא בבעלי חיים לו נקראה, ובאדם הוא בבר יחוש שבו ידמה בלבו כל דבר נמצא לו שאינו נמצא, לו שידמה דבר שבבר בשיג בחושיו בחשר בשיגו, בחיים שידמה בגשבו אדם שראה לו ואולם מן הבמלאות, לו שיבביג דברים נמלאים נפרדים ויחברה בדמיונו, כמו שידמה חיש ולו מוסף על בחיבבים הבמביים שתי בנפים ושתי עיניים על קדקדו ושתים בערבו ובבבו עד בגגגל הירח וכיולא בלו הבמבעות, וזה בבח בפולבו בהקיץ ובבשיב, כי הבלומות דמיוניים ג"כ, חומרים הפילוסופים המעריידים לחומו בבפעולותיהם בעת הקיצה:

ערבה בחוטים המעריידים לחומו בבפעולותיהם בעת הקיצה:

דמיון שם לבפולה זה הבח:

דעת משותף, מאמר במקום הבשם לדעת המוטבע באדם ידע בו דברים מלאין לא"ל לשום אדם לדעתם מזולתו על דרך למוד, כי לא יזכור שום עת שלא היה יודעם, כידיעת שבכל הוא יוחר מלחד מחלקיו וכיולא בו, וקראו משותף בעבור שהוא נמצא בכל אדם:

דעות שבליות, כלומר דעות ואמונות שנוזר לוחם שבכל לא שיהיו מקולגות לבד לו משוכסמות כ"ש מה שלמתה מהם באמתות:

דעות אלהיות, כידיעות שיש לאדם בענינים האלהיים בגגגלים ומה שלמעלה מהם, נקראות דעות אלהיות:

אות הה"א

הגיון פרשו קלת המפרשים מנעו בניהם מן הבגיון בחבמה שקוראים בערבי מנע"ק, ובלעז"ן קורין אותה דיאלוטיק"א בשם אחד מלקיה, ואני נמבבתי אחרי המפרשים לקראה מולבת הבגיון, וקולת אותה מלבת הדבור הוא יותר ראוי בעיני נמבבים אחר דעתם שנדרו בהדם בחי המדבר, ולפי דעתי היה ראוי לקראה מלבת הבבל:

הווה והויה, כוזה הוא שם אחר לכל דבר שבמהוות בלבבו הוא שלא היתה בו, ע"כ לא יקראו הדבר הקדום הווה. והבויה שם לתנועה בבוזה בתומר הבוזה בבלו לבבות הנוזה אם יש במאחר הענה תנועה, כמו הבלעב אריסט"ו בס' הבעבע, וכמו שוכר הרב ז"ל בשמו בראש המלך הבני ממאמרו, או שם לבת הנורה בבעל הנורה שתחוה בלא זמן

כמו שבאר אריסט"ו בבוף עיונו שהוא אמת:

הזיה שם פעל נגזר מהזוה שוכבים, שפרבו בו מדברים דברי הבאי שאין בבם ממש לדברי המדברים בעינה דברי הבו, ובקלת הבחיים, והוא שקוריו בלשו חולונגל"ר ובערבי הדיאל"ן, אין חלוק בין לשון הערבי והעברי בזה הבבר רק בין ז' לד' רפה, והערבי בנה מה הענין וכן עשינו אמנם:

היולי היא מלה יונית. שם לאחר הראשון שלהה פילוסופי הערב בלשונם מלשון יון לו אזלאו, כי שם לו קדום הוא ולא ידענו מאיזה לשון הוא, וכן הנוגרים, ואולם שנו הפי"ל בגל"ף וקוראים אותו אילי שאין פ"ל בלשון הנוגרים, וגם אני ואחר לשני מן המעתיקים והמתבברים שאלנוה מבם בגמנוה בלאחר היא בקלת המקומות, ומקומות הרבנוה בחומר הראשון, ועתה אני נרוץ לבודישר ענין חומר בכלל וענין חומר הראשון בפרט. דע המלה בהפתקנה במלת חומר היא מלה מורה בערבי על דבר אחד שמקבל צורות הלוקות במין לו בלשיים, כנרגל שעושה ממנו בגפת בכיעים והרבות והלים וגרגיום ותתים וכלים אין מספר כלם בנרגל, אך בהלוק והבבדל ביניהם מלד צורותיהם לו מלד מקרים אחריים, וכן הוא ענין הבחומר ביד היוצר שעושה ממנו כלים חלוף הצורות אין מספר בכל אשר יחדשו בבת מלאכת הבמשבח, ע"כ שאלנו שם חומר לכל דבר מוכן לקבל צורות חלוקות. והוסיפו על זה בבשאלה שם לדבר שאינו מקבל רק צורה אחת, אם יש במלאות גוף שהוא

הפוג

פירוש מהמלות זרות

בסוג כמין וכאיש, כמו שנראה על שמש ויתר הכוכבים שלומדים בפילוסופיים שאין אחד מין תחת כסוג אשר עליו, ואינרך לפי זה בדעת להמין לכל אחד מהם תומר זולת תומר האחר, שאלו היה תומר כלם לו תומר בתוסף הכוח מהם משוקם היה כל אחד מהם מהכל ומקבל צורה חברו מהשוקף עמו בתמר, כמו שבאר הרב ז"ל בספרו כ"ד מן החלק הבני, ואולם עניין התומר הראשון הוא הדבר הנחשב לו המדומה שקבל צורת תרנג היסודות שהם האש והאויר והמים והעפר, כי פילוסופיים אמרו פירוש שם אחר לגבל תומר הטבעונו בחמרי לו בעל תומר, שמומו אחר לכל בעל תומר ראשון לו שני, ומדומה לי שעשו ג"כ במלת פילוש

שמומה בחקום הראשון שאינו ראשון על לד הסרתנה:

המון שם לבלים ולשחוטים מבני אדם מאני שהם הרוב כנגד הסגולות, והסגולות ומימידים שמות נדדשים לחשוטים שבבני אדם, ונקראו יחידים לחשוטים, והסגולות משמן בגולה מכל הסמים שהם סגולה מכל בני אדם:

הפך שם משוקף ומקרה שהוא בחלבות הרוחק מן המקרה שנקרא לו

הפך, והמיהם יחולו על נושא אחד כלומן ובחרות וכיוצא בהם, לא ויש מן הפסבים שאין ביניהם אמצעי כאמת ושקר וכיוצא בהם, לא לדברי המהגיל אחמר שהאשבר אמצעי ביניהם. ומהם שביניהם אמצעים כשנים המרים שבין כלומן והחרות יחד המרלים, ובין שקר ובין אמת הפוכר, וכן יאמר בהאחר מן המאמרים שהוא פחד אחמר ל', ובשיהם שנשוא בהאחד פחד הנשוא בהאחר ובוהאם ל', ויכולו שנשים על ובשיהם בשיהם בלבי ויהיו הבלבים עליו הפבים בביניהם אמצעי, כאמרך על מראה לבן כל מראה אחר, הנה יאמלאו שאר המראות, ובשיהם הנשא אחר אשר ביכולו שיהם, כאמרך הנגד הפוא לבן הנגד הפוא שחור, וילקחו לעולם בהאחר שנשאו חלבן, כאמרך קלת המראים לבנים וקלת המראים אחרים, ולעולם יכולו על בלתי מקבל, כאמרך הבהמה מרה והבהמה מתוקה, שאין בהבהמה מקבלת הטעם ואינה לא מרה ולא מתוקה, ואולם בהמאמרים הבהרים אחד אם חבינו ל"ה כל עיקר בלא יצדק בהאחד ויכוב האחר על נושא ל', וילקח הנודע על מקבל ובלתי מקבל, ושנין הבהרים הם שני מאמרים שבא' מהייב בשוא לנושא והאחר שולל הנשוא הבוא מן הנושא הבוא, בהברו מלת לא לו אין לו הבוא, כאמרך כל חי מרגיש, אין שום חי מרגיש. ראוכן הבא בהבורת הייום, ראוכן לא הבא בהבורת הייום. ואולם הקנין והבעדר אינם לא בפבים שיש ביניהם אמצעיים, ולא בפבים שאין ביניהם אמצעיים, ולא בפוחרים. ההבמה והבבלות הראוה והעוזרן כל אלו קנין והבעדרו. ויתלקו בחמת ובכוב לעולם על כל מקבל לקיינין, והדמיון בוה ל"ה שלא יאמלא ל' מבא בראוכן אחר הגיעו לנגדר אבינו, על כן ראוכן הוא הבוא בראוכן ראוכן יצדק בא' ויכוב האחר בראוכן הגדול. ויבוכו שניהם על בלתי מקבל בוונם לו בבוהל. ושעולת הבוחרים הקרא הרוה: הארבתי בבאור אלו הענינים הע"ם שאינם מבוארים בשער,

גמר שיש בו מחוטלת לחבנת דברים רבים:

ההתהפך בשוא, הוא הבהבבך גזרה אחת עד בישוב הנושא בה בשוא והבשוא נושא עם בבאחר לודקת בבתהלה, והוא עניין נמלא בגזרות שבשוחוטים בגולות לו מבדילים לנושאיהם, כאמרך כל מי מרגיש לו בל אדם לוחק, ההבבבן בל מרגיש הי בל לוחק אדם ויולקו בבתהלה:

הרכבה שבגית, הבהרבות מינים רבים. פלהה הרבבה בעיבוב הבפרדים שבורכב המורכב מהם ובהמזגם עד שהבבבד לורת בל ל' מהם בבמוגבי"ן ובלגע אוקבי"מ"ל מהומך והמים והדבש, הרבבת מוג ומרוב לו בבר המורכב מהרבבה בלחות הדם והליחה הלבנה ושתי המרבות הלדומה והבשחורה. והאחרת הרבבת שבנים שלא יומנו הבפרדים לך יוסם הל' בלד מבני, בנים על דרך משל המורכב מהבנים עניים הרעים יוסם בלו אחד בלד ובשבומו, וכן הרוב וכיוצא בהם:

הרם והריסה, הוא שיבנים את עצמו בדבר שאין ראוי לבבנם בו, מאמרו בן יהרבו אל ה' לראות, שעניינו לבי משנינו שלא יבנבו במקום שאין ראוי לבם לבבנם בו, ולראות מה שאין ראוי לראותו, ולבי המבנון בו שלא יעיינו בדבר שאין ראוי לבם לעיין בו, ופל בן בל מי שיבנים עצמו לעיין בחבמה קודם שיהיה הלעוהים, נקרא הורם:

אות הזי"ן

אדר בלרמוהו בלות הבי"ת בלמלת הבור:

בזדהר שם הלר לירא חבלא, והבה עשיתי מן אחד על האחר, שמתיו בגליון מן הספר:

זועית שם לבבר הבעוה שקולים הנוגרים בל"ם ובערב לוע"ק. מה הבירוב בוועם מלאתיו לאחד מן המפרבים, ולא נראה לפ מירוהו מה שבגמרא פרק הרואה, לבן הבוה לבסירו מן הבפבר ולבבר בו הבבריים הבעוומים שקולים הלוועות לבפי"ם:

אות החי"ת

חדודית וחדוד ומחודד הוא שם הלר לגשם שהחיתו רחב וחולן ומלר עד בבקודה והוא מעיין חלוקים לפי בחלקם הבחתיים:

מחדוד הלבוווב הוא בשם שהחיתו עגולה שמומה וחולן ומלר בשוב עד בבקודה. ובחכמת הבשבורות יודע איך יעשה:

חוש המשושי, שהוגים חמשה. לחרגעם מבר כל ל' אבר מיוחד הוא כלי לבשולתו. כחוש הרחות, וכליו בעין. וחוש בשמע וכליו האוזן. וחוש הריח וכליו הנחירים. וחוש הטעם וכליו הלשון. וחוש הוא חוש המשוש וכליו כל חברי הגוף, כמו שבארו פילוסופיים בו ירגישו בלא הוכיח והקר והחם וכדר וקשה:

חכמת הטבע, אמר הרב ז"ל שהוא מה שקראו רבותינו ז"ל מעשה בראשית, רולה בזה הבסודות בבמעשה בראשית הם בלולים בו מבע ומשיגיהו בלומר הבשמים בלם עליונים והתחתונים וכבל מקריהם, ואמהות הפרי החבמה שאלת הם הבפרבים הבמלאים לאריסט"ו בם. הראשון ספר בשמע הבעבעי מדבר בבלל הבעיונים הבעבעיים, והשני ספר בשמים והבעולם מדבר על עניני בבלגלים והבוכבים ואחרבע יסודות בחוגם על דרך בלל. והבלשיה ספר אריסט הבוהר מדבר על בבות הבוהר והבפבל והבוהתם והמוהם על דרך הרעי. והרביעי ספר אותות הבמים דבריו המקרים והבעניים המתחדשים בחוהר העליון וקלתם בחדושים המלאים בחלק ובים. והחמישי ספר המלאים והמקולים מדבר במבוחם ובאיכות מליאותם. והבשי ספר הבמחים מדבר בעניני בל לומת. והבשיעי ספר בעלי חיים מדבר בבל מקרה בעלי חיים מדברים ובאיכם מדבריים ובתועלת אבריהם. והשמיני ספר הנשם מדבר בבחות הנשם של אדם על דרך בלל. והתשיעי ספר חחוש והמוחות מדבר בעניני בחוש על דרך הרע ובו מדבר על הבשוב ועל הקיצה. ואחרי דואה בפרבשת בלחלשים רלתי הבלים רק מעט מזער ממה שבאלו הספרים אינו חלק ממלה ולא חלק ממחלים, וזה נמבך אחר דעתו בארוכה הראשה בהראהות ובהבנות בהוהרת בבה:

חכמת האלהות, חבמה מדברת בבה שאין בו הבע רק דברים שבליים נגדרים מהומר ובמלאכים ובעיונים אחרים שהם מבעולות בבבל ומידעות הבבל אין מעבים לחוהים בו. ובבר הבדרי הבחבמה בזאת הוא הבר לאריסט"ו הקרא ם' מה שאחר הטבע:

חלק המדברים, אבר בארנו שיבנים בחות הבל"ת מאמותם שהם הבת הבעולם ובוהל תמיד בל מה שיתחדב בו מן הבבדרות מחלקים הבטנים הדומיה הוראים אותם עמים פרדים אין לחלוק מהם שעור לרוב הבמוהו אך בהתחברם יהיה אמנו בשם בעל מדה, בארר ע"ג מן החלק, הל' בתב עליה אמונת החלק לעומר הבאמונה בחלקים הבם:

מחלקת מופתית, בחולק על מה שבאר עליו מופת הקרא מחלקתו מופתית:

מוחלט עניינו מבין לגמרי בלו' דבר שאין בו שום מבלי מיחד ומעמנו:

חלל הגלגל, שם לשבת הבתחון בל בגלגל הוא הבעבוי הקוהב וכתבתי

עליו הבבר הבגלגל, והוא הבר הבבוניים המבואר בחות בימ"ל:

חלק מין, שם הדבריו לבת מבין לחד הבלק משבר הבין המקרב מיוחד בה. בבת הפילוסופים יחלקו בחבמה הבוהל ובה בחלמודיים ובה הבקוות, בל ל' מן הבבחות בלם הקרא חלק מין, לא ירחיקו לאחר שבני אדם על מינים רבים המקום על בחות רבות:

חמשת הבוכבים הנבוכים, המתרחים שבעה יודועים, ש"ש חוב"ל, והבעים מבם בשמש וירח, והמתבה בבחרים הקרא הבבים:

המשה בבוכבים הנבוכים, נקראו בן לחבוכבה הבראים לחבועבה:

הטר שם מוחלא לאה שבהוף הוהם בעשה מאמו בבא הלורה עליו:

מחצב שם הוא לחקוריים בלם בחחבות לחעיבה ומיני המלחים שיש לבם מקור, והבאבות והבוהרת הוא בעבדי ש"ב בלשו חלו"ם, ומיניים מן הבעבר שיש לבם מקור. עשיהי עליו מקור לו מוהא, הוא לשון הרב ז"ל בבפרים הבעבריים שמהו שם הוא לבל מיני המקורים,

ולי נראה בחתרים יותר בולנים:

חק פרשנותו במלת איבות, אמרתי לפי שאין לו חק עליו, בלומר שאין עליו דבר לבם שיהיה ראוי בעבורו שיעיבד לו בעובה הבוהל. וכן אמרתי שיהן לעשות הקה, הראוי לו לחת לה, ומשבתי אחר לשון הערבי:

חקה בשיעשה אדם מעשה אחד על דמות מעשה אחר לו נקרא מחקה, מאמרו מחוקה על הקיר, בלומר נעשה דמותו ביקר, והוא עניין הקורא"ים בלשו דמוג"ר, וכערבי מחבלה"ם, בערבי בכ"ף ובלשונו בקו"ף:

אות הטי"ת

טבע שם משוקף לענייניים רבים וכל שבן בלשונו שבמקום שהי מלות ערבוות שונות חלוקות בעניין, הל' בבעיה, והאחת בעפ"ת אחת הטי"ת ושי"ל אחת הבי"ת, ולא ראה זה בראי זה, וכל ל' מבינים משוקף לענייניים רבים, ראה מה יהיו לבשונו שיתבלבו הענייניים שבאחי המלות הערבוות במלה אחת עברית הוא מלת טבע, ובבר בארו הפילוסופים שהי המלות שיהיו הענייניים בל אחד מהם משוקפת, ואולם בראיי לנו עוד מהם הם המינים הלאו, יאמר טבע להתחלה לבל שינוי ויקוים ועמידה, והרופאים יקראו טבע המוג, והמוש הטבעי

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

סמכוי וחכונה כאחרים . ויקרא טבע כל חכונה שישלם כח מין המינים , חכיס פועלה או מתפעלה , וכל כח נמצא בדבר תמיד לא יקרא טבע : ענינים טבעיים , הם טעניינים שיבאו מטבע . לשון כנאים ממלאכת מחשב כאדם :

הטעאה נוסף בכאורה נאות הגו"ן :

אות היו"ד

יעד הקל , יעד בכבד ואם לא נמצא ככד בלשונו , והקל קרוב לאות מינו ענין נדר , ואם לבנו ייעדנה כלומר נדר וגזר אומר לתפס לו . ונמצא בערבי זאת המלה בעצמה בתלוף הי"ו בוא"ו לבד בדגש"ת הדל"ת , ודומים בעניין הזה כלומר נדר לעשות , ואולם הוא אצלם על נדר שייחס הטוב לבד , אך יש אצלם ממנו בנין אחר במדומה כי שהוא בכד אצלם שמוהו מיוחד לנודר לעשות דבר בעצמו אצלנו במלת בערבית וקרם בכבד שבאחד הפך חברו , עד שקרא מה שנדר הפש וגזר מן "כנמול הטוב לעושי רצונו הטוב ומתמיני בתמת והטוב ועיד"ו. ומה שנדר מסנקם והשלם לעושי הרע ומתמיני בקבר ועוד"ו , ובנו מכל א' מהם בנינים כפי הראוי לשרשו. ואני לא מצאתי בלשונו זה היחוד במלת יעד וזולרכתי לחבר מלת עוב אל יעד בשבילון כי נדר לעשות עוב , אומר יעד עוב , ובשאלתה בו נדר לעשות רע אחבר אליו מלת רע . גם בשאלתה שבולה מנדר הרע אבנה מן בבבד ואחבר אני מלת רע אומר ייעד רע , ומיעד רע , על מקבל מפחד, לבבדיל בין הטוב ובין הרע :

התיחדות בשיטה דבר אחד מקבל מקרים רבים בשום אינו יותר ראוי באחד מן האחר ונמצא בו באחד , יאמר שמיחד יחדהו במקרה הזה , ובשעולה הזה מן המיחד הקראתיה התיחדות , ומלת יחוד יותר הראוי בה , אך היא מלה מפורסמת ליחוד הפש , לכן שמתי אחריו בו , ואמר המדברים שמתמיני שבל מקרה ראוי לבל עלם יקרא התיחדות על דומה מקרה שיהיה בהי זה עלם שיהיה , עד שיתמלא הסבדות באדם מבלתי הקלות אי אפשר אצלם מבלתי התיחדות מיחד :

כי הארן אצלם ראויה לקבל בשום :

יסודות התורה , שם נמצאת שבש עקרי התורה והמכוון ממנה , היא ידועה מליאות הבש ואחינו גוף ובשות אחד וקדמון , יודע כל דבר ומשגיח על כל בני אדם בגמול ועונש , אלו ובזולת בשם שם עקרי התורה , והשאר בשרשים מועילים ליסודות :

הועילהו הדעת אמת , או אזלתה , במקום הקנהו דעת , או נמדהו ,

כי שיהיה תועלת , ולשון ערבי בו מלה מורה על תועלת :

ישות שם דבר נגזר ממלת יש שענינו ענין נמצא , לבתיאל אוהבי יש , כלומר דברים נמצאים, כנגד שקר נחלו אבותינו , ובראיה על זה סוף הפסוק שאורשיהם אמלה , ולא יאמלו אחור לא מדברים נמצאים ובעדרם יהיה ריק , את אשר ישנו פס , כלומר שהוא נמצא היום אתנו , וכן ישות הדבר מלאות הדבר :

אות הכ"ף

כדור שם לגוף עגול , והוא לשון מקרא לדעת המפרשים, לגפה כדור, בכ"ף ערבית , ואמנם בלשון משנה הוא נמצא ברבה הכדור שבתוכו ניצוד בל הקנים הנשברים הזולתים מן הקודה הבאה ומתחתיה עד אזה אלן שיהיה משעת הגוף הבאה שוויה , ויגזר ממנו בדורי , כדוריים , תאריים :

כירנון שם תדשתיו , שאלתיו מן הערבי שקוראים כיהנה לבת הנמצא באדם יגיד בו העתידות לא מדרך נבואה. ובעליו קוראים בהיני , ואחר בן נודע אחגרת שבתב הרב ז"ל לתימן , והבנתי מדבריו שמלת הפש בלשונו הוא שם לבת הבאה , ובשם בעליו הוסבה , והתלבתי המלה בנמלת הפש , ממני יראה הראוה וכן יעשה , כי מה שנמצא בלשונו אין ראוי לקחת בו לשון נבואה אם לא לסיבה ידועה :

כירהו שם נגזר מוצא בהה בה , ענינו גערה :

כזב ושקר , שמות באים זה אחר זה על דבר אחד , וכבר בארנו מלת שקר באות הבי"ת במלת בעל :

כח בל דבר שיש בו יכולת לעבות דבר מ' ואחר עניו בשעה שאינו עובה שהוא פועל הדבר הזה בבח , ובשהו בבח הדבר הזה , ובבהות עובה ואמר עניו שהוא פועלו בפועל , באדם מיודע לבחוב בשעה שאינו בותב יקרא בותב בבח , בשהוא שהוא בותב בפועל :

כח מדבר , בח דברי , שמות נרדפים לבח אבר באדם אבר בה יבשל ובבר ידע בבללים שאינם מוכנים בחוזים , וקראנו אותם בח בבלי או בח שבל , והוא יותר ראוי בעיני , ואולם המעתיקים והמחברים מבני עמנו אבר לשון בתבו בגדר באדם שהוא מי מדבר , ויה ראוי יותר לבתוב מי מבביל , ואני נמשבתי אחריהם , ובמקומות בתבתי מבביל ובבלי :

כח משער , הוא שם לבח שנו יחשב באדם שבן יהיה, לא שיהיה לו

בו שום ידיעה , נגזר מבאבר שער בנשבו בן הוא , וכן מאה שעריה בלומר מאה ממה שיתאוה וידמה , ובלשון קוראים בענין בה אדיבש"ר .

ובערבי שער , בעברי ובערבי ובארמית שיש במלה בתאת :

הכנה טבעית , ענינה שמלד בטבע הוא מוכן לדבר הבוא ויקל עליו עשייתו :

חכלית שם משותף מלד בבפוק לשני ענינים , בא' מענין בבלין וסוף לשעור או לזמן , לבל תבלה ראיתי בן , תבלית אור עם חשך , דבר שיבלה ויבלם , ומזה המין הוא אמרם כי לבל בשם יש לו תבלית , בלומר בוף ותבלית , ויאמר תבלית בענין תבלית בווה בדבר , כי בל דבר שבעי גם המלאכותי מולבד מעשה הבבל יש תבלית בווה בלא בפף למלאותו ועשייתו , והוא עבר אחרבע בבות מופת המלאות לבל עשוי כמו שהמלאהו מבואר בפתיחתי משלי בפתיחתי לבתחבת מאמר (בזה) אבר בבאור מלותיה , וראיה שאמרו לבל תבלית הוא חוקר, רואה בו תבלית הוא בני אדם בעניין , אין אדם עושה דבר שלא ידע בשם תבלית בונתו במעשה הזה , ובפרק אלשם עבר מן החלק השלישי תביר מלת תבלית מזה המין , ואני הוספתי עליו ברוב המקומות מלת בוה, אומר תבלית בוה בלשון הוספה באור , ואין עבר אחרבע בבות בענין הא', ואמרו שבמופו הוא מלד הבשלה או מלד הבפוף , מפני שבאחד בוף במות ובאחר בוף בוה , ואבבר שנדמה לבם דבר אחד שבבל בוף , או שבהבל מן בוף בבמות אל באחר שהוא בוה בוה בבל אבר לפניו :

במות שם נגזר מבמה , באחרונה נאות הגו"ף :

הברח והנגזר ממנו , ידוע דברי הרבותינו ז"ל , ואנחנו שמנו מלת בברח בענינין דבר אחי אבבר אלא יהיה, באחרונה באות הגו"ף

במלת אבבר , וכן מובראות , מובראים , מזה בענין :

אות הלמ"ד

לבישת צורה , חול צורה בבגד הצורה , יקרא לבישת צורה . ובצורה ממנו והבסדה יקרא הבשבו צורה בנגד לבישה :

לצים שם לבעלי חבמת האגדה המשתמשים בה , יחבאר ענינה במלת מאמר הגדי :

למודים שם נרדף למלת אמושים , ומלת הרגלים . ודע שהחכמות המוסריות אלשם מיונין , ענייות , ונמוסיות , והלביות , הענייות והלביות בחרבום באות המי"ם , והוא מן הלמודיות בולל הבמת הבלבות והמדות והבמת בחבונות , והבמת הבמונה הבולנת הבונה הגלגלים והבוכבים והשפעי הבוכבים , והבמת הנגון הנקראת מוסיק"ה . ולמודיות ונמוסיות והרגליות שמות נרדפים על זה המין , אפני שהוא המרגלת ומלמדת לשני המינים האחרים , וכבר עשיתי מן האחד על חברו :

אות המ"ם

מגמטי שם לספר שהוא עבר וברש לחבמת האבונה חברו בטלמיוס , אומרים שהוא תלמי :

מדיני שם תאר ממדינה , כלומר גרוך שיהיה במדינה או בחקוש שיתקבן עם אחרים ממינו במדינה , לא שיעמוד לבדו המדברות לו : אבל אבה שיחדמן לו :

מהות שם דבר נגזר ממה , שהוא מלת שאלה על אמתת הדבר מה הוא , שאלה ראויה אחר ידיעה מציאת הדבר בלומר יאותו , כי על דרך משל אחר שידע מציאות האדם ישאל מה הוא , בלומר אמתת מציאותו , והוא מהותו :

מופת ענינו לשונינו ידוע בענין בום אי ראיה , ונתן אליך אות בה מופת , ואמנם בעבור שהראיות על הדבר שני מינים , ראיה מוקש שאין הפך באמתתה , והראיה המאמר הימנה באמתות , יתדמי הראיה שהוקש שאין הפך באמתתה בשם מופת , והאחרת שונה ראיה , ובעמיה יקרא המין השני מופת על דרך הבבערה והבהראבה בלשון , ובאחלה בתבתי במקום ראיה מופת ואח"כ הקנתים בלם :

מין שם משותף על המין אבר תחת הסוג , הוא לשון מעבה במו שבתבנו במלת אילבות , ויאמר בענין בה , יאמר מזה המין בענין מזה הבה , ובערבי בנ"ף , וז"ל שמלת מין נאמרת בלשונינו על המין האמתי , ועל הבה , ומלת מדברי הרבותינו ז"ל ובדברי המחברים אחרונים , עד שיאמרו אחדים על מינים רבים במקום על בחות רבים :

מיני התבונה , שמה אריסט"ו אחרבה , תנועה במאמר הטעם ובקראת הוה זה אבל , ותנועה במאמר הפמה ובקראת אמיתה והתוך , ותנועה במאמר האילבות ובקראת הבהפחות , ותנועה במאמר הנה והיא תנועת הטעקה , ואלו המאמרות מזוהבות במלת אילבות :

מלאכותי אחר נגזר ממלאכה , אם מה שאינו ממעשה הטבע רק ממלאכת אדם :

נמנע שם לדבר שא"א הייתו בל איבר , וכן הוא בלשון ערבי , והוא בפך מחוייב :

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

פירוש מהמלות זרות

טרכז מלה ערבית המתקבלת אל לשוננו לגרגנו אליה, והוא שם לגרגרה המתגעשת שבתוך העגולה אשר כל הקויים היוצאים ממנה אל איזה חלק שיהיה מן הקו הסובב העגולה כלם שוים, וכן יש בתוך הכדור נקודה באמצע שכל הקויים היוצאים ממנה אל אי זה חלק שיהיה משפת הכדור כלם שוים, היא מרכז הכדור, ומרכז לכל עגולה הולקת הכדור לב' חצאים:

טשוש שם נגזר מלשון משש בעור, ומנינו נגיעה גוף בגוף או קו בקו או שמה בשמה בענין שלא יתערבו כלל, ולא יפסיק באחד את חברו, ולא יהיה ריוח בין שני המשטחים עד שיהיה ביניהם שום גוף אחר או זולתו:

טשאים שם כת מן הפילוסופים נמשכת אחר דעת אריסטו בכל דעותיו, ואריסטו עצמו רצה למשאים. וזי' משאים הולכים, כי היו לומדים והם הולכים מון למדינה לא יושבים, כדי שיתעמלו בגופיהם לשמירת הבריאות:

מערתחלה שם כת מן החכמים:

מחכת שם למיני מתכות ידוע המתקבל בתוך האש, והרב ז"ל שמהו במחכות ויותר כולל מן הידוע בו, במקום מקור או מתכת, וכבר בארתיו באות התי"ת במלת מחגב:

מאמר הגדי דע שהקשה המופתי, והוא שמבוקש מהקדמותיו שיהיו אמתיות, ושם ספרו ספר המופת, והשני הקשה שלמותי, והוא שהמבוקש מהקדמותיו שיהיו מפורסמות, קראו ספר מהלוקה הגלותי. והשלישי הקשה הנגדי לו הקשרוי, והוא שהקדמותיו מסשיקות, כלומר שיהיה לאמתן אמתתם עד שיאמין בהם, והם למעה מן המפורסמות כ"ש מן המופתיות, וקראו ספר ההגדה לו הקשור, וכזה המין מן המאמרים ומן הקשיים דומים על כני האדם לזרזם לעבוד דבר, או להרחיק מעשות דבר, או לקנות גלגוהם אהבת דבר להתקרב אליו, או שנאת דבר להתרחק ממנו, והמאמר שהוא מזה המין יקרא מאמר הנגדי לו הקשור, כמו שנקרא מאמר המין הראשון מאמר מוזאי, ומאמרו הנני מאמר לעצתו, והרביעי הקשה הקשרי, והוא שהקדמותיו הקדמות מבלות דמיון בלב שומעיהם, והרבה הדמיון הוא לאהוב דבר או לשנא דבר, אע"פ שהם יודעים שאין אמת במאמרים ההם, וקראו ספר הקשר. והחמישי הקשה המעבד, והוא שני מינים, הא' שהקדמותיו הנעשות ידמו בנגליהם אמתיות וכשיעיין בו המשכיל היטב ימצאום שקר, או שהיהם לו אחת מהם, והמין השני שיהיו הקדמותיו אמתיות לו אין הכוזב תכוב מוליד תולדה, וידמה כי כן, ובזה יעשה מי שלא ייעב העיון ומי שאינו בקי בהגלי הקשה כלם. ושם ספר זה המין הה' ממיני הקשה ספר הטעמה ובערבי אלמסבטי"ל ובלעז סופיסטיק"ל. ואריסטו הקדים להבר לפני כל אלו ספר כולל כל אלו:

אות הנו"ן

הנחה מענין הנעה, וכן הניחות מענין הניעות, ושמיים יהיה בענין שמוש, שם מוצה בענין מושם:

נטייה הגלגל, היא הנועה ומצאת בקצת מוכני לבם כאלו הוא נוטה מדרך הנועתו:

נפש צוחרת, שכח המצאת בלמהיים בה יהיה למיתתו ושמירתו, כי יש נפשם הלומתה בחות ושמירתו המדה שתיפסד:

נפש הזוגית לו נפש היה, שם לכח אשר בבעלי חיים בו יהיה הבהגשה והתנועה, אין ספק שכל נפש חיה נוצחת:

נפש מדברת לו משכלת, שם לנפש האדם שיש בו כח להשכיל ולדעת ידיעות האמיתיים לא החושים, ואין ספק שנפש האדם היא חיה וחיא נוצחת, כי שלשת הכחות שאלה בה, כח המעיבה והגידול וכח הבהגשה והתנועה וכח השכל, וע"כ יקראוהו הראשונים שלש נפשות, כל כח שבה יקראהו נפש יתאר הוא בפעולתו, עד שיקרא הכח שבה להשכיל נפש משכלת, והפילוסופים יקראוהו הלבי הנפש על דד הבהרבה במאמר, יתאר הוא בפעולתו עד שיקראהו בכח השכלי, חלק שכלי, ועל דרך

נצבה שם לכל ל' מיני זויות שתעשה קו ישר עומד על קו ישר ישים שתי הזויות מיני לדדין בזוית, ויקרא קו עומד על קו זוית נלבה כשיהיה בעמדו זוית כולם, ויקרא שמה עומד על שמה זוית נלבה כשיעמד עליו בענין אשר כשבוגע מנקודה אחת מן הקו המתקף לשני השמים הוא מקום הכורס קו ישר נאחד השמים, וממנה בעצמם קו ישר בשמה אחר ויחדשו זוית נלבה, ולא יאמרו הפילוסופים רק קו נלב על קו או שמה נלב על שמה, וזולתם בכלם נלב על זוית נלבה, כי מלת נלב יורה אלגם ע"ז. ומלת קעבים ושיעבה הדענו אה"ז במלת קעב:

נצח ונצחיות ונצחי ענינם הנאמרות המיד ולא תכלית ולא סוף:

אות הסמ"ך

סבה וסבוב בענין עלה ועלול, שמות נרדפים:

השינה שם ידוע נגזר מהשנה, ואולם השנה שכלות שם לאמר שישנו בכללו לא בחושיו, והשנה הוצאים הוא מה שישיגהו בלתר המוצים.

סעמת הנפרד, רוצה בה הענת השכל הנפרד:

סגולה הלר לתחוניים מבני אדם בענין יחידים מיוחדים, וכן נקרא סגולה וסגולות, המקריים המיוחדים במין מהמינים, וכבר בארנוהו באות הא"לף במלת איכות:

סגולת ההבדל והשתתפות, ענין סגולה כבר ידעתו, ואולם ההבדל והשתתפות הם מקרי לקויים אשר הבמי ההשכמות זכרו קויים הם נבדלים, כלומר שהאחד נבדל מחברו, והקקוים שהם אשר לא יתלה להם קו שיומדדם שיהיה עד המה וזה הקצן שבהם מודד הגדול עד המו, וכן זכרו קויים מוצחיים ותקקוים שהם אשר יומדדם קו אחד, ולכל מין מאלו הבינים סגולות הם אשר קראם סגולות ההבדל והשתתפות:

סיג פרשתיו באות הא"לף במלת איכות:

סובב ענינו יזוע והוזשם במקומות אחר לגלגל, וזן המקיף:

שכל שם משותף למיני רבים יאחר באורם, והקשה הנתנם למי שלא ידע מהות השכל והלוקיו, ושכל ודעה שמות נרדפים לכל המינים הבם:

שכל האנושי, השכל שני מינים, הראשון שכל נפרד נבדל מן החומר הבשם ית' והמלאכים, ושכל בחומר. וזה הבשם שני מינין, השכל אשר בגלגלים ובכוכבים כמו שהבאתי בשם שהם משכילים, וכמו שזכר הרב ז"ל בפ' ה' מן החלק הב', והשכל הנמצא באדם, וזהו הנקרא שכל תמוני, להבדילו משאר המינים לפתיהות, שאין ספק שהשנתו לשפשה משכלא שכל נוזות העליונות כ"ש מהשכלא הבלים הנפרדים, והראשון נקרא שכל אלהי:

שכל נפרד ושכל נבדל, שמות נרדפים לשם ית' והמלאכים, והנגלה בנגבד נפרד מן בחומר:

שכל הפועל, אריסט"ו והפילוסופים אומרים שהמלאם הכרח הענין לומר שית"ש מבלתי שכל נפרד, הוא מוזן הגלות הנמצאות בשפלות, מבלעדי הבבלים הנפרדים שהם הבות מלאות הגלגלים, קראם מתמון שהוא נוזן לזרות כל הנמצאות הבשלות מצמח וב"ח ואדם, והרוסלו יאמרו כי אין צריך אליו רק בתת לזרע האדם מאני שהוא שכל, לו תמור בהוצית שכל האדם בכח שהוא נוזרו מן הכח אל הפעל, השכל הזה קראוהו שכל פועל, בעבור שהוא פועל הנמצאות המתחדשות יום יום בתת לזרוהם שהוא הויהם, ונראה לי כי הוא באומר הרב ז"ל עליו בהבורו שמו לאיש, ונראה כי קראוהו כן בעבור שהוא נוזן לזרע כל הבריות בעלי נפש לפי אהת הדעות, לו לזרות לאיש בני אדם לפי הדעת הבינית, ואיני יודע אמה מצא הרב ז"ל הבשם הזה, ונראה לי שמצאו בדברי החכמים ז"ל בבסרי המדרשות לו זולתם:

מושכלות ראשונות, ידיעות האדם בלא למוד ולתנו לרוץ בידיעתו לזולתו:

שכל עשירי, זה הבשם שמוהו המאמינים הגלגלים תבעה, שבעה לשבעה הוכבי לבת, והמאמינים לוכבים העומדים, והחשיבו לגלגל שלון הוכב בו, והוא המקיף בתנועתו הבבעית הבולה כלון ביום אחד, ומקיף יתר הגלגלים עמו בהבכרח בתנועה הזאת, ודעת הפילוסופים כי לכל הגלגלים נוזר שכל נפרד הוא שכח הנועתו, כמו שתראהו מדבשה בפרק ד' מן החלק הבני, ליב הבבלים אשר לגלגלים הבעה, ושוב הבינתם הענין הפילוסופי לגורות שלא"ש מבלתי שכל אחד נוזן לזרות נאישים הבפלים, וקראוהו עשירי, כלומר עשירי לבעבה הגלגלים:

השכל הנקנה, לשון אחר הנאצל, ושמיים קנלתים שיהם לאור במקום מלה אחת ערבית פילוסופיה, מורה על הבכל שקונה אדם כל המאמינות שבלות ועליונות עד הבם ית', כל נמצא ונמצא לפי מה שאשר לדעת בו:

סמיכות פרשנותו באות המ"ם במלת משוב, הנמשים שאשר שיתערבו ויומנו, ואשר שיתמשך הא' את הבירו עד שלא יהיה ביניהם גוף ולא יתערב עמו כלל, ואשר שיהיה אחד סמוך להברו ולא יתמשך אותו אך יהיה ביניהם גוף אחר אויר או זולתו, וזה הקרה הבשני נקרא סמיכות לאחר בשני נקרא משוב:

לא סר לא יסור, לא סר כך לו לא יסור מהיות כך, ענינו שתמיד היה כך ללא הכלה, לו לא היה עת שלא היה כך, ולא יסור מהיות כך, שתמיד יהיה לעתיד ללא הכלה:

אות העי"ן

העברה שם נגזר מעבר, ושמנו ממנו בוה כמאמר בשני ענינים, אחד על אמונת המאמינים מן הדברים שכל מקרה דבר עובר, ואשר שיה ה בכל נפש, אומרים שאיפשר היה שבשמים יהיו שמוהים כיוצאה ובהיהו בחמלא, ואשר היה נאחן שהיה למעלה ותקיף בשמים, וכן אומרים בכל הענינים לא יוציאו מהם רק מעט מזער, כאשר המלאהו ב"ע"ג מן החלק הראשון, זה המין מן האמונה קראוה בשר ההעברה, ואמר מלת הבעברה לדבר שיעבה לו יאמר לא בדקדוק הראוי, אך הראוי בו שלא הראוי, כלומר הבעיר הבוזה:

העבר שם ידוע נגזר מהבעיר, ואולם הבעבר שכלות שם לאמר שישיג בכללו לא בחושיו, והשנה הוצאים הוא מה שישיגהו באחד המוצים.

סגולה הלר לתחוניים מבני אדם בענין יחידים מיוחדים, וכן נקרא סגולה וסגולות, המקריים המיוחדים במין מהמינים, וכבר בארנוהו באות הא"לף במלת איכות:

סגולת ההבדל והשתתפות, ענין סגולה כבר ידעתו, ואולם ההבדל והשתתפות הם מקרי לקויים אשר הבמי ההשכמות זכרו קויים הבם נבדלים, כלומר שהאחד נבדל מחברו, והקקוים שהם אשר לא יתלה להם קו שיומדדם שיהיה עד המה וזה הקצן שבהם מודד הגדול עד המו, וכן זכרו קויים מוצחיים ותקקוים שהם אשר יומדדם קו אחד, ולכל מין מאלו הבינים סגולות הם אשר קראם סגולות ההבדל והשתתפות:

סיג פרשתיו באות הא"לף במלת איכות:

סובב ענינו יזוע והוזשם במקומות אחר לגלגל, וזן המקיף:

שכל שם משותף למיני רבים יאחר באורם, והקשה הנתנם למי שלא ידע מהות השכל והלוקיו, ושכל ודעה שמות נרדפים לכל המינים הבם:

שכל האנושי, השכל שני מינים, הראשון שכל נפרד נבדל מן החומר הבשם ית' והמלאכים, ושכל בחומר. וזה הבשם שני מינין, השכל אשר בגלגלים ובכוכבים כמו שהבאתי בשם שהם משכילים, וכמו שזכר הרב ז"ל בפ' ה' מן החלק הב', והשכל הנמצא באדם, וזהו הנקרא שכל תמוני, להבדילו משאר המינים לפתיהות, שאין ספק שהשנתו לשפשה משכלא שכל נוזות העליונות כ"ש מהשכלא הבלים הנפרדים, והראשון נקרא שכל אלהי:

שכל נפרד ושכל נבדל, שמות נרדפים לשם ית' והמלאכים, והנגלה בנגבד נפרד מן בחומר:

שכל הפועל, אריסט"ו והפילוסופים אומרים שהמלאם הכרח הענין לומר שית"ש מבלתי שכל נפרד, הוא מוזן הגלות הנמצאות בשפלות, מבלעדי הבבלים הנפרדים שהם הבות מלאות הגלגלים, קראם מתמון שהוא נוזן לזרות כל הנמצאות הבשלות מצמח וב"ח ואדם, והרוסלו יאמרו כי אין צריך אליו רק בתת לזרע האדם מאני שהוא שכל, לו תמור בהוצית שכל האדם בכח שהוא נוזרו מן הכח אל הפעל, השכל הזה קראוהו שכל פועל, בעבור שהוא פועל הנמצאות המתחדשות יום יום בתת לזרוהם שהוא הויהם, ונראה לי כי הוא באומר הרב ז"ל עליו בהבורו שמו לאיש, ונראה כי קראוהו כן בעבור שהוא נוזן לזרע כל הבריות בעלי נפש לפי אהת הדעות, לו לזרות לאיש בני אדם לפי הדעת הבינית, ואיני יודע אמה מצא הרב ז"ל הבשם הזה, ונראה לי שמצאו בדברי החכמים ז"ל בבסרי המדרשות לו זולתם:

מושכלות ראשונות, ידיעות האדם בלא למוד ולתנו לרוץ בידיעתו לזולתו:

שכל עשירי, זה הבשם שמוהו המאמינים הגלגלים תבעה, שבעה לשבעה הוכבי לבת, והמאמינים לוכבים העומדים, והחשיבו לגלגל שלון הוכב בו, והוא המקיף בתנועתו הבבעית הבולה כלון ביום אחד, ומקיף יתר הגלגלים עמו בהבכרח בתנועה הזאת, ודעת הפילוסופים כי לכל הגלגלים נוזר שכל נפרד הוא שכח הנועתו, כמו שתראהו מדבשה בפרק ד' מן החלק הבני, ליב הבבלים אשר לגלגלים הבעה, ושוב הבינתם הענין הפילוסופי לגורות שלא"ש מבלתי שכל אחד נוזן לזרות נאישים הבפלים, וקראוהו עשירי, כלומר עשירי לבעבה הגלגלים:

השכל הנקנה, לשון אחר הנאצל, ושמיים קנלתים שיהם לאור במקום מלה אחת ערבית פילוסופיה, מורה על הבכל שקונה אדם כל המאמינות שבלות ועליונות עד הבם ית', כל נמצא ונמצא לפי מה שאשר לדעת בו:

סמיכות פרשנותו באות המ"ם במלת משוב, הנמשים שאשר שיתערבו ויומנו, ואשר שיתמשך הא' את הבירו עד שלא יהיה ביניהם גוף ולא יתערב עמו כלל, ואשר שיהיה אחד סמוך להברו ולא יתמשך אותו אך יהיה ביניהם גוף אחר אויר או זולתו, וזה הקרה הבשני נקרא סמיכות לאחר בשני נקרא משוב:

לא סר לא יסור, לא סר כך לו לא יסור מהיות כך, ענינו שתמיד היה כך ללא הכלה, לו לא היה עת שלא היה כך, ולא יסור מהיות כך, שתמיד יהיה לעתיד ללא הכלה:

אות העי"ן

העברה שם נגזר מעבר, ושמנו ממנו בוה כמאמר בשני ענינים, אחד על אמונת המאמינים מן הדברים שכל מקרה דבר עובר, ואשר שיה ה בכל נפש, אומרים שאיפשר היה שבשמים יהיו שמוהים כיוצאה ובהיהו בחמלא, ואשר היה נאחן שהיה למעלה ותקיף בשמים, וכן אומרים בכל הענינים לא יוציאו מהם רק מעט מזער, כאשר המלאהו ב"ע"ג מן החלק הראשון, זה המין מן האמונה קראוה בשר ההעברה, ואמר מלת הבעברה לדבר שיעבה לו יאמר לא בדקדוק הראוי, אך הראוי בו שלא הראוי, כלומר הבעיר הבוזה:

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

עגולה נגזר מעגול סביב, שמוסו שם לשפת עגול שכתוכו נקודם שכל קצוים היקרים היולאים ממנה אל הקו הסובב כשפת ההוא שוים, וכיקודם הסיא נקראת מרכז העגולה, הנה הוא לרכנו לבאר כל אחד בחבור:

הועילהו עניין, הועילהו דעת, במקום הקנהו עניין, לו למדהו עניין, כי שניהם הועלת, ולשון הערבי היא הועלת:

נעלה והנעלה ממנו, במקום נסתלק והנגוז ממנו, כי הוא הנגזמו, וכבר הביאוהו דברי לגזרת נסתלק בעבור שהוא יותר מוגבל בלשון, לרוב השתמש התלמוד והמקבה בו:

על דעת, שהיא במקום לפי דעת, מאמרו על דעתך כי לא הרגש.

ושמני בלבון הערבי בו על, עשיתי ברוב על דעת, אחר כן בבאתי להחליטו במלת לפי, מפני שהיא ידועה, ועניין על דעתך מעט הם שיזכרוהו עד רחוקו אותו במקומו, ואולי נאחר מהם שלא החלפתי ע"ל מודעתי עניינו:

על מה שהוא עליו. כן הוא לבון הערבי בעניין לפי מה שהוא, והוא רגיל בלשונם הלם, ואני העתקתיו בהחלט אשר מלאתיו, אח"כ נתתי את לבי שלא אמלא זה העניין בלשונו, והחלפתיו בפי מה שהוא, לו לפי מה שהוא, כתפור מלת עליו, ואולי נאחר מהם ע"כ וכרתי עניינו ויתרבנו הרוחה, וכבר הערותי ע"ז בפתיחה זה בשער, **עניינים** אלהיים, רומזים אל הבלגלים והכוכבים ומקריהם, ונכתב בלות הדלת, וכן דעות אלהיות הים לאדם בעניין הכבלים הנפרדים ובעניין הבלגלים, מפני שהם שעיניים אלהיים, יקראם דעות אלהיות:

עצם הרשנוהו בלות הלל"ף במלת איכות, ובנינו ממנו עניינים ובנייים ונתעלם ויוולנו, הפילוסופים שבנו מן המלה שבעתקנוה בעצם, מלשון היתה אחת לעניין אחר, ולא נמצא לה בעניין האחר בנייים בלשון, והם לצרכם בנו מן הבניין השני:

עצם פרדי, הרשנוהו בלות החיי"ת במלת חלק:

ערך ידוע עניינו, ובאלוהו המעתיקים כשם נדף ליחם, תאמר ערך עשרה אל אלפים בערך אלפים אל העשרים, וכן תאמר יחס עשרה אל אלפים ביחס אלפים אל העשרים:

עתק מלה מבוחרת מלה הספרות, עניינו הרחבון גוף ממקום למקום, המעתיק הרים ולא ידעו, וכן בישנו לשון הפר אל לשון אחר יקראוהו בעתקת הספר, כלומר העתיק דברים מן הלבון הראשון אל הלשון השני, וכן קורא הערבי דברי הקבלה דברי העתקה מזה הענין, ואני נזרתי ממנו לשון בעל בשני הענינים, ואע"פ שמלת בלבונו הנעתקו הקל שהיה אשר לעמוד במקומו, אבל נ"ל ביותר מוכן אמרי נעתקו אלינו מדוחיהם, מאמרי עתקו אלינו מדוחיהם:

עתה הוא בלשונו שם לזמן העומד שהוא אחלנא לפי הדעת שהחוני בין הזמן העובר והזמן העתיד, וכן הוא בפי חכמי הלשון המדקדקים, ואולם לפי האמת בעצמה אינו רק שני זמנים, עובר ועתיד, כי לא ימצא וגם לא ידמה חלק מזמן שלא עבר או שהיה עתיד לבא, שאחר שהזמן כמה מתדבק, אשר כבר ביארנו ענינו במלת איכות, כשידמה האדם שם שעבר ממנו או שם שעתיד לבא, ויהיו סוף ממה שעבר ממנו הוא תחלה למה שעתיד לבוא, כאשר הנקודה שעליה יחלק הקו הוא סוף לאחד ההלקים ותחל לחלק אחר, והדבר הזה הזמן המדומה שיחסו אל הזמן המחולק בדמיון כיחס הנקודה המדומה אל הקו המחולק, ויקראוהו הפילוסופים עתה. סוף דבר יחס העתה אל הזמן הוא יחס הנקודה אל הקו, ושויס הם בכל דומיסה, כי הזמן והקו הן מין מ' מן הכמה כאשר זכרנו במלת איכות, ושמו ממנו הפילוסופים עתות ומאכבתי בכל אחריהם:

אות הפ"א

פילוסופית מלה יונית, ענינה אהבת חכמה, וממנה נגזר פילוסוף, ומלת גם בהלמוד פילוסוף, ואולי היתה שנזרה בפיסם, והמעתיקים והמחברים מבני עמנו העתיקום בלשונם אל פארבו, והפילוסופים בנו ממנה בלבון ערבי בנייים ואתחנו כן:

נפסד הוא הוצר מה שהפסד ונהרנו והתבדד בהשתנות הקומר המעלה עד שיקבל צורה אחרת, זה הוא ענין כל נפסד לפי דעת אריסט"ו שאין אצלו נפסד אל העדר גמור ולא הוזם מהעדר גמור, ואולם אצל המתמיים תדוש העולם מהעדר גמור והפסדו אל העדר גמור יהיה הנפסד שני מיניס, נפסד אל דבר ונפסד אל דבר, אך המתמיים תדושו עם נגזרתו כמו שבארתי שהיא אמונת הרב ז"ל גם הענד שכן היא אמונה שלמה ואמונת דוד, אין אלא רק מין אחד מנפסד דהיא אריסט"ו **פועל** הוא שם לעושה דבר שהו באחר, ואיזה שהוא שיהיה המיני הסגוויים:

המתפעל שם לנקבל הפעולה, והפעלות הוא לבנוי הפעלה על המתפעל בערך אליו. והפעלויות רבים מהפעלות:

דבר בפעל, הוא הדבר שיצא לידי מעשה, וכבר באחרונה במלת כח:

פרוש ידוע בלשונו, ואולם שמהיו הבעתקה אותה במקום מלה שהעניה ביאור לדבר אל הבשוטו, ולא מצאתי בלשונו מלה זולתה לענין הזה, ואולי הושמה בלשונו משפחת לשרוש שהוא הבשוטו של דבר המבורר, ולשרוש שהוא אל הבשוטו, ובנינו מזה הענין בנייים, אמרו יפורס, בענין יבואר בו מה אל אלה נלאה מבשוטו:

פשוט עניינו שאינו מורכב מדברים רבים רק הוא אחד, והשם ממנו פשיטות. ושם הזה, בארנוהו במלה לבם:

פרדי הוא הוצר לעצמיה הקנינים אשר קראו אחרים הקדומים הפלקים אשר לא יתלו, יאמרו עצם פרדי, ובראה שרוצים בו עצם שהוא בשני עצמו, בעבור שהמונחים בכל חלק מהחלקים הבם אלא יתבדר ממורכב המהבוה ממנו עם זולתו, אך כל אחד יאבר בפני עצמו לאשר הים, וכבר פירשנוהו אותה בחיי"ת במלת חלק:

אות הצד"י

צאבאה שם לבוצרים שהיו בולנים הבולים קודם מתן תורה, ועד היום בארנו מהם בקצת הביאור הבודדים והחולי"ך:

צורה מלה מבוחרת, ביאר הרב מבחוסה שני מינים, הא' נורת הביבריים הנרלות בהוצים וכיוצא בה מן הצורות המלאכותיות. והבנים הצורה האמתיות אבר לא הוצג בחוש, והיא אשר בה מאלות בעל הצורה, בה יבדלו מין ממין שבעיהם אחת הוג א', בנשם המבבלת באדם והנשם הבוהיות בשור, הע"פ שלא נדע הדבר הבוה אשר הוא צורה הבור האמתיות, נדע באמת שבו ענין בזה בלא ספק, ותדעהו שהוסה לענין אחר והוא היותה בענין הבוה לו דבר, אמרנו צורה הנבולה במקום הבוה מהבונות הנבולה, וכבר עשיתי האחד על הבאר לבאור, ומבבחי בזה אחר לבון הערבי שקראו בם בן צורה:

צורה טבעית, ובוצרה מבנית, במות בלים זה אחר זה לצורה האמתית הבוכחת:

צורה מלאבותית, שם לצורה שיעבו אחומים בתה שיעבו, והוא בלשון הלר, בחאר בני המלך:

ציור שם נגזר מצורה אמתית, מדבהיו לידיעת הדבר בצורתו האמתית, והוא שועל הבח הבבלי בבנשם האדם, כמו שהדמיון פועל הבח המדמה, וכן עשה הערבי גזר שם לזה בענין אצורה ובבה ממנו בניים, ואני ממבבחי בכל אחריו ועביתי מלייר, ו'ייר, מצוייר, וביוא הבם:

צרוף, הצטרפות, בענין הבור ולוור, לשון התלמוד הבל מלרפן לחלב, מצטרפין לבאיסר. ומה שקראוהם המדקדקים שם לוור הוא ענין שם מלרוף, וכבר ביארנו הנבלה לבילוסופים במלת הלטרפות, ושני מצטרפין, במלת איכות, וממנו עשיתי מלרף ומצ"רף:

אות הקו"ף

מקבל רוצה בו מקבל המקרה או המקרים שמדבר בהם:

הקרמה ביארנו בעיינה במלת גזרה:

קוים מדברים, וקוים שאינם מדברים, אלות בבי חכמי הבבנות, קוראים אבבי הבחבמה הבוה בימאה לו קו שימדדהו בלו, קו מדבר, כלומר ידבר בשיעורו, וקו אלא נמצא לו קו שיעבריהו אלו, ובקראוהו קו שאינו מדבר:

הקו הישרה, שם לקו הבוב בעגולה גדולה עובבת על מרבז הבולה מדומה ממוזת לעבבר עומדת על עגולה אוסף הבולה לב ווה עבבת, והקו הבוה המאבע הבולה, תמיד חבי הבולה לבד לאזנו והחבי לבד דבומו, והיום הבלילב בוים לבל העומדים מחבבי מבני זה, ועל בן הוסיף בו הרב המבלר באמצע הבולה לחוספת ביאור, כי אין בלשון הפילוסופים רק הקו הבוה לא מבוה היום, והוא הוסיף בלשונו המבלר באמצע הבולה, והוא ערחקו מבני הקבנים שוה, כלומר כל הקוים הבולאים מבם אל אי זה מקום שיהיה מן הקו הבוה בלם שוים. ובנין אופק בבר ידעתו:

מקום הוצל מקום מיוחד הבהאר במלת איכות:

מקור הבהאר במלת מחבב:

קושב מלה ערבית בפי חכמי הבחבנה, הוא שם לנקודה מדומה בנגנב מוכב על מרבז לא הבנה מקומה ולא מלבה, אך היא עומדת במקום אחד הבוה, ואי אבבר מבלתי הוסבת ביאור:

רע שהפילוסופים הבבינו שהבגלגלים מתנועעים תנועה הבוב בוה בבל בבל שבת, הבוב הבר הוא בלתי מתנועע, והדבר הבוה בן אבל הפילוסופים בערך אל הבגלגלים היא האבן בנקודת מרבזה, והיא עומדת תמיד במקום אחד, ואחר שבוא בן יש בגלגל המתנועע הבוב בלא ספק שתי נקודות שלא יצאו מקומם, והדמיון שישיבר לבבנת זה ואע"פ שבוא בבו בבל הלשון, הוא שתבא בדור אחד והלקחו בדמיונך לשני חלקים, תחבבר בלא הלשון, הוא שתבא אל אחר בבמאלך, ותשוב הבדור שובב עליהם בבוהב, ואתה לא תמיע ידיך במתבאים הבם בלל המלה בל בקודם שעל שעת הבדור תבבה מקומה בעת הבבוב ותבוה גם היא, ובבבלים הבדור

עגולה נגזר מעגול סביב, שמוסו שם לשפת עגול שכתוכו נקודם שכל קצוים היקרים היולאים ממנה אל הקו הסובב כשפת ההוא שוים, וכיקודם הסיא נקראת מרכז העגולה, הנה הוא לרכנו לבאר כל אחד בחבור:

הועילהו עניין, הועילהו דעת, במקום הקנהו עניין, לו למדהו עניין, כי שניהם הועלת, ולשון הערבי היא הועלת:

נעלה והנעלה ממנו, במקום נסתלק והנגוז ממנו, כי הוא הנגזמו, וכבר הביאוהו דברי לגזרת נסתלק בעבור שהוא יותר מוגבל בלשון, לרוב השתמש התלמוד והמקבה בו:

על דעת, שהיא במקום לפי דעת, מאמרו על דעתך כי לא הרגש. ושמני בלבון הערבי בו על, עשיתי ברוב על דעת, אחר כן בבאתי להחליטו במלת לפי, מפני שהיא ידועה, ועניין על דעתך מעט הם שיזכרוהו עד רחוקו אותו במקומו, ואולי נאחר מהם שלא החלפתי ע"ל מודעתי עניינו:

על מה שהוא עליו. כן הוא לבון הערבי בעניין לפי מה שהוא, והוא רגיל בלשונם הלם, ואני העתקתיו בהחלט אשר מלאתיו, אח"כ נתתי את לבי שלא אמלא זה העניין בלשונו, והחלפתיו בפי מה שהוא, לו לפי מה שהוא, כתפור מלת עליו, ואולי נאחר מהם ע"כ וכרתי עניינו ויתרבנו הרוחה, וכבר הערותי ע"ז בפתיחה זה בשער,

עניינים אלהיים, רומזים אל הבלגלים והכוכבים ומקריהם, ונכתב בלות הדלת, וכן דעות אלהיות הים לאדם בעניין הבלגלים הנפרדים ובעניין הבלגלים, מפני שהם שעיניים אלהיים, יקראם דעות אלהיות:

עצם הרשנוהו בלות הלל"ף במלת איכות, ובנינו ממנו עניינים ובנייים ונתעלם ויוולנו, הפילוסופים שבנו מן המלה שבעתקנוה בעצם, מלשון היתה אחת לעניין אחר, ולא נמצא לה בעניין האחר בנייים בלשון, והם לצרכם בנו מן הבניין השני:

עצם פרדי, הרשנוהו בלות החיי"ת במלת חלק:

ערך ידוע עניינו, ובאלוהו המעתיקים כשם נדף ליחם, תאמר ערך עשרה אל אלפים בערך אלפים אל העשרים, וכן תאמר יחס עשרה אל אלפים ביחס אלפים אל העשרים:

עתק מלה מבוחרת מלה הספרות, עניינו הרחבון גוף ממקום למקום, המעתיקים הרים ולא ידעו, וכן בישנו לשון הפר אל לשון אחר יקראוהו בעתקת הספר, כלומר העתיק דברים מן הלבון הראשון אל הלשון השני, וכן קורא הערבי דברי הקבלה דברי העתקה מזה הענין, ואני נזרתי ממנו לשון בעל בשני הענינים, ואע"פ שמלת בלבונו הנעתקו הקל שהיה אשר לעמוד במקומו, אבל נ"ל ביותר מוכן אמרי נעתקו אלינו מדוחיהם, מאמרי עתקו אלינו מדוחיהם:

עתה הוא בלשונו שם לזמן העומד שהוא אחלנא לפי הדעת שהחוני בין הזמן העובר והזמן העתיד, וכן הוא בפי חכמי הלשון המדקדקים, ואולם לפי האמת בעצמה אינו רק שני זמנים, עובר ועתיד, כי לא ימצא וגם לא ידמה חלק מזמן שלא עבר או שהיה עתיד לבא, שאחר שהזמן כמה מתדבק, אשר כבר ביארנו ענינו במלת איכות, כשידמה האדם שם שעבר ממנו או שם שעתיד לבא, ויהיו סוף ממה שעבר ממנו הוא תחלה למה שעתיד לבוא, כאשר הנקודה שעליה יחלק הקו הוא סוף לאחד ההלקים ותחל לחלק אחר, והדבר הזה הזמן המדומה שיחסו אל הזמן המחולק בדמיון כיחס הנקודה המדומה אל הקו המחולק, ויקראוהו הפילוסופים עתה. סוף דבר יחס העתה אל הזמן הוא יחס הנקודה אל הקו, ושויס הם בכל דומיסה, כי הזמן והקו הן מין מ' מן הכמה כאשר זכרנו במלת איכות, ושמו ממנו הפילוסופים עתות ומאכבתי בכל אחריהם:

אות הפ"א

פילוסופית מלה יונית, ענינה אהבת חכמה, וממנה נגזר פילוסוף, ומלת גם בהלמוד פילוסוף, ואולי היתה שנזרה בפיסם, והמעתיקים והמחברים מבני עמנו העתיקום בלשונם אל פארבו, והפילוסופים בנו ממנה בלבון ערבי בנייים ואתחנו כן:

נפסד הוא הוצר מה שהפסד ונהרנו והתבדד בהשתנות הקומר המעלה עד שיקבל צורה אחרת, זה הוא ענין כל נפסד לפי דעת אריסט"ו שאין אצלו נפסד אל העדר גמור ולא הוזם מהעדר גמור, ואולם אצל המתמיים תדוש העולם מהעדר גמור והפסדו אל העדר גמור יהיה הנפסד שני מיניס, נפסד אל דבר ונפסד אל דבר, אך המתמיים תדושו עם נגזרתו כמו שבארתי שהיא אמונת הרב ז"ל גם הענד שכן היא אמונה שלמה ואמונת דוד, אין אלא רק מין אחד מנפסד דהיא אריסט"ו **פועל** הוא שם לעושה דבר שהו באחר, ואיזה שהוא שיהיה המיני הסגוויים:

המתפעל שם לנקבל הפעולה, והפעלות הוא לבנוי הפעלה על המתפעל בערך אליו. והפעלויות רבים מהפעלות:

דבר בפעל, הוא הדבר שיצא לידי מעשה, וכבר באחרונה במלת כח:

פרוש ידוע בלשונו, ואולם שמהיו הבעתקה אותה במקום מלה שהעניה ביאור לדבר אל הבשוטו, ולא מצאתי בלשונו מלה

פירוש מהמלות זרות

סכדור מקצו עד שיעורו כל חלקיו למקומם הראשון, הריה כל נקודה שעל שמה סכדור כבר רש ס עגולה בשמה אחויר ממקום לכדור, או בשמה סכדור סעלין, אם גדולה או קטנה, לפי מקום הנקודה בערך אל הקטנים, מלבד שתי הנקודות שבהם קבועים ראשי המחנות הם לא זזו ממקומם ולא סבבו כלל, שתי הנקודות הם נקראים קטבים, ומאחר חנותם הנגלגים דומיות היא מחוזה למערב והאחרת המערב לחוזה, יהיה הקוטב אחד לצד צפון והאחד לצד דרום, ואחר לצד צפון יקרא קוטב צפוני, ואחר לצד דרום יקרא קוטב דרומי, והכוכבים אחה הקו הבוה אם שיראו שני הקטבים כל הלילה, או יראו הקרוב להם מאד, ואולם הכוכבים הקרובים לו לצד צפון או לצד דרום, יראה להם הקוטב אחד כל הלילה והכוכבים הקרובים לו. ואותנו הכוכבים לצד צפון הבולם נראה לנו הקוטב שלנו כל הלילה תמיד וכוכבים רבים סביבו, והכוכב שקוטב הקוטב היא נקודה בו או קרוב לו מאד הוא הכוכב שקוקרים הגלגים הרמוגלי"ם, לא יכירו בו שינוי מקום. וכל הכוכבים וזולתו יצאו מקומם ומצבם בערך אלו רק יסובו סביביו, ועל כן זה הכוכב הוא מורה לפני הולכי הים בלילות, וכן מצבם הקוטב הדרומי אל הכוכבים לצד הדרומי:

קוטר מלה ערבית, הוא שם לקו יצר חולק העגולה לשני חצאין, ואין ספק שהוא עובר על מרכזה, והוא הקו היותר הוא אלכסון המרובע, כי כל מרובע, הקו המקיף העגולה מקיפו מעט, הרבע הרמוזיו לארבע נקודות וכל צלע מצלעות המרובע חותך רביע הקו הסובב העגולה, אם כן אלכסונו שהוא קו יצר חותך העגולה לשני חצאים, כל זה מבואר בחכמת הגיאומטריא, והמחבר שיבע אלכסון שמתו במקום קוטר, קו נוטה מן היותר ועובר על רוחב העגול אל הרובע או זולתו לא אמר אלכסון בתחרו הן נוטה מן היותר ויהיה לו לומר הן יצר, וכדומיתו ז"ל לא קראו אלכסון רק בערך אל המרובע קראו אלכסון הקו היותר העובר במרובע מזוית אחת לזוית אחרת כנגדה חולק המרובע לשני משולשים שוים הבולים שכל אחת משבעים מ' מעלותיו נגמר, והשאיר אחר על המשכת כל אחת מהם תלי נגמר, ואולם בעגול אין שם נגיעה מיוחד כלל, ואמר עובר על רוחב העגולה, כל מקומות העגולה שיעבור בהם הן הוא עובר על רחבה שאין לעגולה אורך, והיה לו לומר עובר על מרכז העגולה או מה שיעמוד במקומו:

קנין קנינים, נמצאים בהם אחר לשון הערבי שקורהים הטבע שבאדם בהכמה או למלאכה או למדה, קנין, וכבר עשיתי עליו מבע לביאור:

מקרה נשוא על מקרה, כבר ביארנו במלת איכות עניין מקרה ואין לו עמידה רק בעצם, ועתה נריך לנו להודיע שיש מקרה שיחול בעצם בלא תמלעי, כהוה שהוא יחול על הגוף המתחמם מבלתי שיחול לפניו בעצם הוהוא מקרה אחר, ויש מקרה שלי אחר חולו בעצם עד שיחול לפניו בעצם-הוהוא מקרה אחר, בלבע והמרוך בגופות הלוהטים הממוזקים, שאינו חל בהם אין עד חל המלאה בהם, שאין לפע ולא מרוך בגופות הבהיריים שאין מרחה להם, הנה הלבע הוא מקרה חל על מקרה, וכן רבים כיוצא בו:

קצר ידוע עניינו, קצר המצע, והכבד הקצרת ימי עולמיו, ואני חדשתי ממנו שונל בכד אחר ומתיתי המשותף על עניין שמתבע לעשות בדבר כל הראוי לעשות בו, ואמר קצר בעניין עלוני, בעניין לא עשה בו כל הצורך, וכן שמתיו בעניין ליאות שכל אדם לבדון הדבר, אחרת אחדים מקצר הם, בהקצר יד שבלו לבדון הדבר, שכן הוא לשון הערבי זה הבורה בעצמו, ויקראהו אחדים שהקצר יד שבלו לבדון הדבר, מקצר הדבר הבוה, ואני מנמבתי אתי הערבי בהעתקה, ואחר כן ראיתי שיקשה על בעלי לשון הערבי עניינו, ותקנתי רוכם בביאור, הקצר יד הבכל, ויש מה שלא תקנתי:

יוחרו קשרים, בעניין יתבאר הפקרות, קצר המקום הבן לדמיון שבינהם, כי הדבר הקשור אין אחד רואה אותו ולא יודע, וספר הקשר בעניין ביאור הספק, שהוא הודעת מה שלא היה נודע:

אות הרי"ש

ראיה הסתכלות במלת מופת:

ראוי ידוע ויוסם המאמר הזה עם מלת מחוייב והכרחי, בשמות נאים זה אחר זה על עניין אחד, וכבר בארנוה במלת אחדות בחות הלי"ף:

רדף ידוע, והוצאל להמשך אחר הדבר, לדף לדק תרדוף, נדעה נרדפה, בקש שלום ורדפהו. ומתנו שמשתי בקצת המקומות, ואף על פי שהעתיקות רוכם במלת המשך, ואולי נשאר מהם עכן הערבי עניין:

רוחניות היו הכוחות המתיינים בהמות הבהמות יהולו בגלמים שהיו עושים לשם הכוכבים ובאחרות שהיו נוטעים לשמם, והיו חוגים שבגלמים והאחרות הבם יודיעום בעתידות על דרך נבואה וידבהו עמהם:

ריקות המתיינים בעצמים הנפרדים מוכרחים להמיין שיש בעולם רוחק לו רחקים, ריקים מכל גמלא, בהם יתנועעו העצמים

הבם בנואם להתחבר זה עם זה לו להפרד זה מזה, שאין עצם אלא מתערב ונמזג בעצם, וכלם מחיין אחד. הרחקים הבם אלא אין דבר בהם אלא ריקות ריקות מלא:

אות השי"ן

תשבורת שם לחכמת המדות, והדשונו אחר לפינו, ונראה שקראוה כן בעבור שבלשון הערבי קבלים חלקי הקדים המדה שהבר בהם, וכן חלקי המעויים אלא יהיה אחד אלם בלעים ורבוע, והם מיחסים אל מלת תשבורת, אומרים תשבורת לשלוחיה לו להקדמותיה לו לגזרותיה וכיוצא בם:

השגרה שם משותף יאמר על עיון בני אדם, בעיון משגיח מן הלוחות. ונאמר על צד הבהלה בהשגחת הבם בברואים להמציאם ולהמציא להם ברכה ולהעמידם ולשמרם המדה שהשגיח להם לעמוד, אמר מחכון שבבו הבגיח אל כל יושבי הארץ. והדמיון בשתי הבהגחות שהיא בכח הבחוף על צד הבהלה בינהם, הוא שהאדם בשילה לעמוד הדבר יבים עינו עלו ממיד ויבגיח ויליך בו, על כן קרא עניין המירת הבם לברואיו הבגחה על זה הדמיון, גם רבותינו, ז"ל הבחילוה לדבר אחר לדמיון, והוא בשירלו לגלות דעתם על דבר אחות בשיעורם ולא יחבבוה לאמתה אומרים, לא הבגחתיו בים, לא הבגחתיו ביום, אין מבגיחין בבת קול:

שלמות הראשון לאדם, ושלמות האחרון לאדם, שתי שלמיות, אחת שלמות והוא היות מוג גופו הבלה ומזג בל ה' מאיריו בפרע, על בטוח שלישבר לבוים, וזהו שלמותו הראשון, נקרא הראשון מצני שהוא נמלא לאדם תחלה, והוא הבלעב לבני, והאחר הוא שלמות לנפש, והוא הבגת והבכלה כל מה שאבר לאדם לדעתו מזה המציאות, וזה הוא שלמותו האחרון לאמתו לאחרונה מכל צד, וזה באחרון יקרא שלמות אחדים אחם:

שוללות והבגזר ממנו, מוחלט מעניין ובלל אלגם, שהוא הרחקת הבלל והבכרתו מיד הבעניין, על כן נקרא המאמר שמחיק דבר מדבר שולל, או גזרה שוללת, וזה יהיה במלת לא ובוולא הם ממלות הבהרחקה, כאמרך ראובן לא חכם, ואמרך הבשם לא הרבה, כאלו הרחקת בגזרה ראובנה החכמה מראובן, ובכני הרבוים מבשם, ויאמר שוללות אחם במקום גזרות שוללות, והבשם ממנו יקרא שלילה ובוללות:

שם בשמות מיינים רבים, שם לדבר, בשור לעין ממיני הבשמה ובוולא בו, אלן ומים, כל אחד מאלו הוקש לו בחכמת הלשון בהשמה אחת זה הבשם הבלה, וכן כל לשון יש אחה שמות מומבים המלה בלשון אחרת לגמלאות, ומזה המין הוא ראם ורגל לגיבורים, שהם שמות לגיבורי בעלי חיים:

שם משותף, הוא בהשמלת מלה אחת שם למיינים שונים, ולא יהיה ל' מהמיינים ראוי להקדים בשם הבוה יותר מן האחר ולא יותר נאות בו, זה הבשם ממנו יקרא שם משותף, כמלת עין בלשוננו, שבוא משותפת לעין שהוא כלי הראות, ולעין המים, ולמראה הבגזות ובוולא בו רבים. ובשיהיה אחד המיינים ראוי להקדימו בשם הבוה ויהיה באחר עניין לו עניינים שידמו בו לראשון, יקרא השם הבוה מושאל לאחר, והוא שם ראשון לראשון, כראם ורגל אחד מהם ראשון בראם לגיבורים הידועים מבעלי חיים, וכל אחד מהם מוחלט לראם המעה, ולראם בל דבר נגב, ולרגל המעה ולרגל הבכה והחיבה, הובאל זה הבשם בבעבור שדומה לרגל אחדם בהיותו הבאל בהחלקיו כמוהו ובוכל אחלקים העליונים ממנו, וכן הראם הוחאל לראם המעה ולראם בל דבר נגב לדיותו עליונים ונוצא לרגליו. וראוי לומר שבם שמות ראשונים לאחרי בעלי חיים לא בבסף, מבני בבם דברים הבעיים הקדמים בזמן ובמעלה, והוחאל מבם לדברים המלאכותיים הישבה אחדם, וכן אם הוחאלו לדברים הבעיים אחרים בחוחיים מבעלי חיים, או שלון. לבם לחיבריה הבלוקים שראוי לבם בם, שאם יאמר אחדם ראם אחיון לו רגלו, ויאמר שהוא קודם בבעבע, אין לאיון מיבריה הבחיו לוקר הרבה בשמות המיוחדים לחלקיו כמו הים לאדם, ועוד שאחדם הוא בשם בשמות, ולאלו הים לו לבקדים שמות אחרים ואיבריה הדומים, לו נמין, ר"ל כל בעלי חיים הבם עמו בחלוקה, שבאומה חלק על בעלי חיים ולשאינו בע"ח, והיה ראוי לבדיים שמות לאיברי בעלי חיים אבר הוא מבם, ואחר כן הוחאלו לזולתם מדברים הבעיים ואחיים הבעיים, לא שיהיה הדבר בבסף לבם, וכן נראה לי שימצא בכל בם מוחאל, שנמצא בחכון הבם ובעם עד הבודע מאד הבעם הבוה שלון הוחאל בבם בם הראשון, ואחר הוחאל מאחו, במלת הבגחתם שלמרנו שבוחאלה לשמירת הבם לבראיה, ואם יאמר אומר למה לא אמרת שבדבר היה בבסף, שבאיה שם ראשון לשמירת הבם לבראיה הוחאלה לבלאה בעלי חיים והבעונות בעיניו. והתשובה על זה הוא שנאמר לו, אם היתה שם לשמירת הבם לבראיה, אחזה דבר נמצא בם שיהיה בו הבעם בן אדם בעיניו והבלאתו עד שיקרא בשם הבוה, הלא אין שמירת הבם בהבעה והלאה, ואולם אם היתה בם ראשון לבלאה והבבעת העין, ונמצא שמירת אחדם לאחר ירחה לשמור מאד בהבעת העין והשגחתה תמיד לא יזיז עיניו ממנו, על כן הוחאלה

לשמירת

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

לשמירת הפס הכרוחים, וזה הפס יקרא משוחף עם הראשון מצד הפשלה:

שם מסופק, זה משוחף ג"כ, ואולם שתופו מצד ספוק, כלומר שהיה שם ראשון לאחד הדברים, והקולא הדבר אחד בשם הכוח ידמו לו שני הדברים הם ממין אחד, כמלת תמונה שהיא שם ראשון לאחר אחדים שהיא לוקחו המושגת במושים, וחושם שם על לד הסיפוק לגורם הדמיונית הנראית בדמיון, כי נדמה לו כי הוצגה במושים, אמר תמונה לנגד עיני. ואולם הפלישי והוא אמרו ותמונת ה' יביט אין לחי מכון בו לד הפוק, רק לד הפשלה לדמיון נמצא ביניהם, כי כשנמצא בתמונה התחלית שבה יגיע אחדם להסיר בעל התמונה, נקרא כל דבר שבידיעתו יגיע שהוצו להסיר בעל הדבר הכוח, תמונה, על כן אמר ותמונת ה' יביט, כלומר שגיע ממנו מה שנו ידעהו ויסיריהו, כמו שיודעים בעל התמונה שתחלית בתמונתו, ואולם הכל ז"ל אמר בשלשה שפה על לד הפוק:

שמות בשים זה אחר זה, כשיהיה לדבר א' שני שמות או שלשה יקרא שמות בשים זה אחר זה לדבר הכוח, כלומר ובשר, ותרב וסיף, ושמש ותמה וחור, וכיוצא בהם, שענין אמרנו בשים זה אחר זה, כלומר שנקרא הדבר בשם האחד ונקרא מיד בשם האחר בלתי שנתחדש שום שנוי בדבר הכוח עד שהאחר שבשביל הפנוי הכוח שנו שמו, וכבר הבטחתי להעתיקו שמות הכוחות, שיקרא באחד

מכן שקראו בשם האחר, לענין הזה:

שער ולל הנגנה ממנו סון קל כן ככד, התבאר נאות הכ"ף בכח המשער, וגלה נמצא בלשונו רק הקל כמו שער בנפשו, מלה שעריה, ואני בריתי ממנו ככד:

שיעורים שמתיו במקומו במקום בעלי שיעורים, התבאר ענינם נאות הכי"ם במלת בעל שיעור:

שער מלעיל, שם משוחף, על לד הפשלה או הספוק, שער העיר, ונאמר על לד הפשלה והספוק, שער השמים, אמר וזה שער השמים, אמר וזה שער השמים, כלומר המקום שרחש הכוחם מגיע אליו שיורדים ועולים בו מלאכי אלהים, והדבר שהוצו לענינים אחרים, קראו קרון מאמרים מדברים בענין אחד, או ענינים קרובים לריות אחד שער, ולמיון שבעיניהם, כי כמו שהשער יתאחדו בו בני העיר לבא ולצאת, כן קנון הדברים הכם יתאחדו בו הענינים הכם, ממנו אמר בלשון הערבי ספר, חלק אחד מספר, או מאמר מספר, מדבר בענין אחד, והמעתיקים הספרים אל לשונו העתיקוהו כן, וממנו יאמר והוא שער גדול, וכן יאמרו על הדברים הכם מלת אחת, הכם מספר אחד, האמר משער הנמנעות, במקום מלת הנמנעות, בעבור הבתחדש בענין הנמנעות, ורבותינו הבאילוהו לדבר אחר, אמרו עד שיגיע

השער, קראו כך הדמיון שער לריותו אחד לכל המין הכוח:

שופע שם נגזר מאמרו, והשפע מים, כי הפע ימים, וקראו רבותינו ז"ל הלשם המקורה דמים לרוב, שופעת דם, וממנו בנו הפעפוע, מפעיע לכם עוכה, המפעיעין במדה גבה, ומהמקו במאמר הזה שם לענין המלאת הכם לגרותיו, אם על לד מדשו אותה לא מדבר, לפי דעת בעלי החדוש, או על לד הריוחו עלה הכם עלולים, לפי דעת אריסט"ו, על שני הפני מלאותם, כוח שופע עוב הכם, כי הוא הכח מלאותם ומידתם, והי הפופע הוא הכח המלאים אתלה, וכן יאמרו הפופע מן המלאים מלאות, וכן מן הנגלים, וכבר הודענו הרב ז"ל המקום הנמלא בחורתנו ענין הפע הכם, והוא אמרו כי עמן מקור חיים, כלומר הפע המלאות, כי המלאות הוים והחיים מלאות,

וגזרנו מזה הענין בנינים כמו הפעו רבותינו ז"ל:

השקע המקומות, יאמרו הפעמים הרעש הגדול, כשיבקע הרוח המרעיש

נשלם פירוש המלות זרות, של הרב מורה צדק בע"ה.

פסוקי תנ"ך אשר הביא הרב בספרו

חלק פרק		חלק פרק		חלק פרק	
בראשית		חדשה לארץ	ב ל	ויקן אותם אלהים	ב ס
בראשית ברא אלהים ב ס, ב ל, ג י		ויקרא אלהים לאור	ב ל	לחליר על הארץ	ג יג
ואלהי קיחה מהו	ב ס, ל	ולמשול ביום ובלילה	ב ס יג	ולהבדיל בין האור	ב ס
ורוח אלהים מרחפת	א מ, ב ל	ויבדל אלהים בין האור	סם	נפש חיה	א מ
ויבדל אלהים בין האור	סם	ולהמשיל קרח לילה	סם	על פני רקיע השמים	ב ל
ויבדל בין המים	סם	ויבדל בין המים	סם	פרו ורבו	ג מע
ויקרא אלהים לרקיע הארץ	סם	ויקרא אלהים לאור	סם	ויקרא אלהים לחשך	א ח ב ו
וירא אלהים כי טוב א ד, ב ל ע, ג יג,		ויקרא אלהים לרקיע	א ח	נגלה אלהים	א ח
ורדו בדגת הים	ג יג	ויקרא אלהים לחרבה	ג נד	ויקרא האדם בשמות	ב ל
ויקרא אלהים לחרבה	ג נד	ויקרא אלהים לאור	ג ה	ויקרא אלהים לרקיע	ב ל
ויבכה עוב מאד	ג י יג כה	ויבלו השמים והארץ	ב ל	ויבלו השמים והארץ	סם
ויכלו השמים והארץ	ב ל	ויבכות ביום השביעי	א סז	ויברך אלהים	סם
ביום עשות ה' וכו'	ב ל	ביום עשות ה' וכו'	ב ל	ויהי מלות	א ב
כל שיח השדה	סם	כי עוב הענן	סם	ויתקוממו עיני שניהם	סם
ותלוך ועלה מן הארץ	סם	ויברא אלהים את האדם	סם	קול ה' מתהלך בגן	א כד
ויקרא אלהים לאדם	סם	ויקח ה' וכו'	סם	בעצב תלדי בניה	א קע

ואל

מורה מקום הפסוקים

חלק פרק

ואל אשר השוקקך ג ח
וקון ודרדר תצמיח לך ח כ
בעצת תבן תאכל לאם ס
ויצלחהו ס' אלהים ס
ואת נסע מחרב וכו' ח מט
לפתח חפלת רוכן ג כב
כי עם לי אלהים זרע אחר כ ל
כי סרגו קין ס
זכר ונקבה ברחם ס
ויולד כדמותו כצלמו ח ז
וירלו בני האלהים ח יד
לא ידון רוחי באדם ס
וירא ס' כי רבה וכו' ח מה
ויתעצב אל לבו ח כט

נח

וירא אלהים את האדם ח מח
ויאמר אלהים לנח ב מח
מכל הבהמה הטהורה ח ו
כל צפור כל כנף ח מג
וחרם מעל האדמה ח כ
רוח חיים ח מ
וסתם סין הבוך וחסור ח כד
וירח ס' את ריח וכו' ח מז
ויאמר ס' אל לבו ח כט
כי יצר לב האדם רע ג כב
עוד כל ימי הארץ ב כח
כל רמש אשר יחיה מז
וירד ס' לראות ח י
כן עם ח' ועשה אתה ג ב
הבה נרדה ח י, ב ז

לך לך

ויאמר ס' אל אברם ב מח
ואברכה מברכיך ג כט
ואת הגוי אשר יעבוד ח סג
כנה נא ידעתי כי אשה ג מט
הוא שוכן בארצוני ח סה
אל עליון קונה הי' ב יג ל
אם מחוט ועד שרוך נעל ג ב
היה דבר ס' ח ד, ב מח מט מו
אני מגן לך ג יח
הנה דבר ס' אליו ב מח מט
ויוצא אותו החוצה ב מו
הבט נא השמימה ח ד
ויהאמן לה' ג נז
והרדמה נפלה על אברם ב מח מט
ויאמר לאברם ידוע תדע ב מח
והנה הנור עשן ח כח
ושרי אשת אברם ח סח
ויאמלאה מלאך ס' הי' ב מב
ויאמר לה מלאך ס' ג מה
לסיות לך לאלהים ג מע
ויעל אלהים מעל אברהם ח י

וירא

וירא אליו ס' ב מב
והנה אנשים אנשים ב ו
אל נא תעבור ח כח, ב מב
והוא עומד עליהם ח יג
כי ידעתיו למען הי' ב נט, ג כח כד
ושמרו דרך ס' ג מג
אדם נא ואראה ח י כז
ויגש אברהם ויאמר ח יח
הסופה כל הארץ ג נב
אל הנעים אחריך ח ד
הנה נשאתי פניך ב ז
כי לא אוכל לעשות ס
המעט יגא על הארץ ח כג
והנה אשנו מאחריו ח ד
וירא אלהים אל אבימלך ב מח
רק אין יראת אלהים ס

חלק פרק

ויפקח אלהים את עיניה ח ח
ויקרא הבאר ס' אל עולם ב יב ל, ג כט
ויהי אחר הדברים האלה ח לח
והאלהים נסה את הי' ג יז
אלהים יראה לו הסה ח מח
עתה ידעתי כי ירא הי' ג כד
ויקרא מלאך ס' אל הי' ב מח, ג מה
את עון בכורו ג כב

חיי שרה

אם יש את נפשכם ח מח
ויקם שדה עפרון ח יב
ואשביעך בה' אלהי הי' ב יט ל
הנה אנכי נצב ח מד
ותמלא כדה ח יט
ואכה אשה לבן הי' ב מח
על פני כל אחיו נפל ח לז

תולדות

ואתן לזרעך את כ' ב מח
ויאמר ס' לה ס מה
וימלאו ימיה לולדת ח יט
ואהיה עמך ואברכך ג יח
רחם ריח בני ח מו
בא אחיך במרמה ח כב
ויאמר עשו הלבן ח סה

ויצא

והנה סלם. בפתיחה, ב יב
והנה מלאכי אלהים בפתיחה, ח מו
והנה ס' נצב עליו בפתיחה, ח מו כח
והנה אנכי עמך ג יח
אכן יש ס' במקום הזה ב מח
וירא והנה באר בשדה ח ד
ויגל את האבן ג ד
וירא ס' כי בשנאה לאה ח מז מח
כי רלם ס' בעניי ח מח
ואתאר כי שמע ס' ס
ותעמוד מלדת ח יג
ויענך ס' אוקר נרגלי ח כח
ויאמר ס' אל יעקב שוב ב מח
ויאמר אלי מלאך הי' ח כז, ב מה
כי ראיתי את כל אשר לבן ח מח
אנכי האל בית אל ח כז
וירא אלהים אל לבן ב מח
יפה ס' עיני ובעיניך ח כח
ויעקב הלך לדרכו ח כד
ויפגעו בו מלאכי הי' ב מב

וישלח

ויבלה יעקב מלאכים ב ו
ויהי לי שור וחמור ג לט
והעבור המחנה ח כח
ויותר יעקב לבדו ב מב
וכוח עבר לפניהם ח כח
אשר חבן אלהיה את עבדך ח נד
כי חנני אלהים ס
לרגל הבלתיה ח כח
מקניהם וקניהם ס
ויאמר אלהים אל יעקב ב מח
ויאמר לו אלהים ס
ויעל מעליו אלהים ח י
ויהי בבכון ישראל ח כה
אלה בני עשיר ג ב
ואחות לוטן תמנע ס
ואלה המלכים אשר הי' ס

וישב

ויתלהבו הים ב מב
ויאמרו אביר עזים ג מו
מקח לה פן נכה לבה ג מט
ויהי יוסף יפה תואר ח יח
מדוע פניכם רעים ח לו

מקץ

כמרכבת המשנה ח ע

חלק פרק

נעמדו לפני פרעה ח יג
ויעלו את אמתחתם ח כ
דבר אלהים אלהי אביכם ח כח
ונקחת אותנו לעבדים ג יז
ויבא יוסף הביתה ח כב
ס' יעלו את הסיר ח כג

ויגש

ויגש אליו יהודה ח יח
ויעלהו ס' לפניכם ב מח
ואתה לא אתם שלחתם אותי ס
והקול נשמע בית פרעה ח מה
ויאמר אלהים לישראל ח כז, ב מח מה
ויאמר אנכי האל הי' ח כז
אנכי אבד עמך ס
ויאסור יוסף מרכבתו ח ע
רועי צאן עבדיך ג לט

ויחי

אל שדי נראה אלי בלוז ב מה
ויעלו לו ארבעים יום ח יט

שמות

הבה נתחכמה לו ג נד
ותחיה אהוהו ח עו
סלרגעי אתה אומר ח סס
ויקם מבה ויוציאן ב מ
וירא אלהים את בני הי' ח מח
וירא מלאך ס' אליו ח לז, ב ו, ג נא
כי ירא מהביע ח ד ה
ראה ראיתי את עני עמי ח מח
ויאמר כי אהיה עמך ב לח, ג יח
תעבדון את אלהים ג נ
ואמרו לי מה שמו ח סג כד
אהיה אשר אהיה ח סב סג
זה שמי לעולם ג נח
לך ואספת את זקני ח סג
ושמעו לקולך ס
ובא לא יאמינו לי ס
מזה בידך ס
ויאמר ס' אליו ח כז
מי שם פה לאדם ג ח י
ומצא לרגליו ח יח
וכי ראה את פניה ח מח
ויאמר פרעה ח סס

וארא

וארא אל אברהם ב לה
ולא שמעו אל משה ח מה
אלהים אלהים ח מו
מי אלי ס' בקרב הארץ ב לב
כן נזכה את הוצאת ס
כנה יד ס' הויה ח מו
והאלך אל אלהי ח כד
לתמן תדע כי לה' הארץ ג כט

בא

ולמען תספר באזני בנך ג לא
וכוח הקדים נשא את הי' ח ע
רוח ים חזק ח מ, ב ל
ובל אמר אשר ברגליך ח כח
לבי אל
ואחלצתם אותו בחזון ג מא
ובעבור בארה מצרים ח כח
בגר ובאזרח הארץ ג מח
ובשם ס' על בשתה ג מו
ובלב לא תשבור בו ס
ואז יקרב לעשותו ס
וידבר ס' אל משה ב לג
ג מא
ויהי כי הקשה פרעה ג לא

בשלח

ולא נחם אלהים ג כד לב
ויסב אלהים את העם ס ס

חלק פרק

ויראו אלהי ישראל ח ד ס
ויפחדו מאד אל הי'
ויקרא אל ס' מלך מצרים ב יב ל, ג כט
ויהי אחר הדברים האלה ח לח
והאלהים נסה את הי' ג יז
עתה ידעתי כי ירא הי' ג כד
ויקרא מלאך ס' אל הי' ב מח, ג מה
את עון בכורו ג כב

חיי שרה

אם יש את נפשכם ח מח
ויקם שדה עפרון ח יב
ואשביעך בה' אלהי הי' ב יט ל
הנה אנכי נצב ח מד
ותמלא כדה ח יט
ואכה אשה לבן הי' ב מח
על פני כל אחיו נפל ח לז

תולדות

ואתן לזרעך את כ' ב מח
ויאמר ס' לה ס מה
וימלאו ימיה לולדת ח יט
ואהיה עמך ואברכך ג יח
רחם ריח בני ח מו
בא אחיך במרמה ח כב
ויאמר עשו הלבן ח סה

ויצא

והנה סלם. בפתיחה, ב יב
והנה מלאכי אלהים בפתיחה, ח מו
והנה ס' נצב עליו בפתיחה, ח מו כח
והנה אנכי עמך ג יח
אכן יש ס' במקום הזה ב מח
וירא והנה באר בשדה ח ד
ויגל את האבן ג ד
וירא ס' כי בשנאה לאה ח מז מח
כי רלם ס' בעניי ח מח
ואתאר כי שמע ס' ס
ותעמוד מלדת ח יג
ויענך ס' אוקר נרגלי ח כח
ויאמר ס' אל יעקב שוב ב מח
ויאמר אלי מלאך הי' ח כז, ב מה
כי ראיתי את כל אשר לבן ח מח
אנכי האל בית אל ח כז
וירא אלהים אל לבן ב מח
יפה ס' עיני ובעיניך ח כח
ויעקב הלך לדרכו ח כד
ויפגעו בו מלאכי הי' ב מב

וישלח

ויבלה יעקב מלאכים ב ו
ויהי לי שור וחמור ג לט
והעבור המחנה ח כח
ויותר יעקב לבדו ב מב
וכוח עבר לפניהם ח כח
אשר חבן אלהיה את עבדך ח נד
כי חנני אלהים ס
לרגל הבלתיה ח כח
מקניהם וקניהם ס
ויאמר אלהים אל יעקב ב מח
ויאמר לו אלהים ס
ויעל מעליו אלהים ח י
ויהי בבכון ישראל ח כה
אלה בני עשיר ג ב
ואחות לוטן תמנע ס
ואלה המלכים אשר הי' ס

וישב

ויתלהבו הים ב מב
ויאמרו אביר עזים ג מו
מקח לה פן נכה לבה ג מט
ויהי יוסף יפה תואר ח יח
מדוע פניכם רעים ח לו

מקץ

כמרכבת המשנה ח ע

חלק פרק

נעמדו לפני פרעה ח יג
ויעלו את אמתחתם ח כ
דבר אלהים אלהי אביכם ח כח
ונקחת אותנו לעבדים ג יז
ויבא יוסף הביתה ח כב
סס ס' יעלו את הסיר ח כג

ויגש

ויגש אליו יהודה ח יח
ויעלהו ס' לפניכם ב מח
ואתה לא אתם שלחתם אותי ס
והקול נשמע בית פרעה ח מה
ויאמר אלהים לישראל ח כז, ב מח מה
ויאמר אנכי האל הי' ח כז
אנכי אבד עמך ס
ויאסור יוסף מרכבתו ח ע
רועי צאן עבדיך ג לט

וירא

אל שדי נראה אלי בלוז ב מה
ויעלו לו ארבעים יום ח יט

שמות

הבה נתחכמה לו ג נד
ותחיה אהוהו ח עו
סלרגעי אתה אומר ח סס
ויקם מבה ויוציאן ב מ
וירא אלהים את בני הי' ח מח
וירא מלאך ס' אליו ח לז, ב ו, ג נא
כי ירא מהביע ח ד ה
ראה ראיתי את עני עמי ח מח
ויאמר כי אהיה עמך ב לח, ג יח
תעבדון את אלהים ג נ
ואמרו לי מה שמו ח סג כד
אהיה אשר אהיה ח סב סג
זה שמי לעולם ג נח
לך ואספת את זקני ח סג
ושמעו לקולך ס
ובא לא יאמינו לי ס
מזה בידך ס
ויאמר ס' אליו ח כז
מי שם פה לאדם ג ח י
ומצא לרגליו ח יח
וכי ראה את פניה ח מח
ויאמר פרעה ח סס

וארא

וארא אל אברהם ב לה
ולא שמעו אל משה ח מה
אלהים אלהים ח מו
מי אלי ס' בקרב הארץ ב לב
כן נזכה את הוצאת ס
כנה יד ס' הויה ח מו
והאלך אל אלהי ח כד
לתמן תדע כי לה' הארץ ג כט

בא

ולמען תספר באזני בנך ג לא
וכוח הקדים נשא את הי' ח ע
רוח ים חזק ח מ, ב ל
ובל אמר אשר ברגליך ח כח
לבי אל
ואחלצתם אותו בחזון ג מא
ובעבור בארה מצרים ח כח
בגר ובאזרח הארץ ג מח
ובשם ס' על בשתה ג מו
ובלב לא תשבור בו ס
ואז יקרב לעשותו ס
וידבר ס' אל משה ב לג
ג מא
ויהי כי הקשה פרעה ג לא

בשלח

ולא נחם אלהים ג כד לב
ויסב אלהים את העם ס ס
ויראו אלהי ישראל ח ד ס
ויפחדו מאד אל הי'
ויקרא אל ס' מלך מצרים ב יב ל, ג כט
ויהי אחר הדברים האלה ח לח
והאלהים נסה את הי' ג יז
עתה ידעתי כי ירא הי' ג כד
ויקרא מלאך ס' אל הי' ב מח, ג מה
את עון בכורו ג כב

חיי שרה

אם יש את נפשכם ח מח
ויקם שדה עפרון ח יב
ואשביעך בה' אלהי הי' ב יט ל
הנה אנכי נצב ח מד
ותמלא כדה ח יט
ואכה אשה לבן הי' ב מח
על פני כל אחיו נפל ח לז

תולדות

ואתן לזרעך את כ' ב מח
ויאמר ס' לה ס מה
וימלאו ימיה לולדת ח יט
ואהיה עמך ואברכך ג יח
רחם ריח בני ח מו
בא אחיך במרמה ח כב
ויאמר עשו הלבן ח סה

ויצא

והנה סלם. בפתיחה, ב יב
והנה מלאכי אלהים בפתיחה, ח מו
והנה ס' נצב עליו בפתיחה, ח מו כח
והנה אנכי עמך ג יח
אכן יש ס' במקום הזה ב מח
וירא והנה באר בשדה ח ד
ויגל את האבן ג ד
וירא ס' כי בשנאה לאה ח מז מח
כי רלם ס' בעניי ח מח
ואתאר כי שמע ס' ס
ותעמוד מלדת ח יג
ויענך ס' אוקר נרגלי ח כח
ויאמר ס' אל יעקב שוב ב מח
ויאמר אלי מלאך הי' ח כז, ב מה
כי ראיתי את כל אשר לבן ח מח
אנכי האל בית אל ח כז
וירא אלהים אל לבן ב מח
יפה ס' עיני ובעיניך ח כח
ויעקב הלך לדרכו ח כד
ויפגעו בו מלאכי הי' ב מב

וישלח

ויבלה יעקב מלאכים ב ו
ויהי לי שור וחמור ג לט
והעבור המחנה ח כח
ויותר יעקב לבדו ב מב
וכוח עבר לפניהם ח כח
אשר חבן אלהיה את עבדך ח נד
כי חנני אלהים ס
לרגל הבלתיה ח כח
מקניהם וקניהם ס
ויאמר אלהים אל יעקב ב מח
ויאמר לו אלהים ס
ויעל מעליו אלהים ח י
ויהי בבכון ישראל ח כה
אלה בני עשיר ג ב
ואחות לוטן תמנע ס
ואלה המלכים אשר הי' ס

וישב

ויתלהבו הים ב מב
ויאמרו אביר עזים ג מו
מקח לה פן נכה לבה ג מט
ויהי יוסף יפה תואר ח יח
מדוע פניכם רעים ח לו

מקץ

כמרכבת המשנה ח ע

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

מורה מקום הפסוקים

חלק פרק

ומתת לגליו ת כח
כמשפט לבנת הספיר ת ה כח, ג כו ג ח
וימהו את כתלים ת ה
ויסמון כגוד כ' ת כה

תרומה

ושבו לי מקדש ג לב
תבנית המשכן ת מה
כרוב אחד ג מה
מעל הכפרת ג ג
ועשה כתביתם ת ג
חוברות אשה אל אחותה ת ו
אחורי המשכן ת לח
וצלע המשכן ב ל

תצוה

נגדי קדש ג מה
ונשא אהרן את שמן כו' ג מז
היה על מצחו שם
וקבנו לי ג לב
ועשה לשם מבלטי נד ג מה
והיה על אהרן ג מו
ושכנתי בתוך בני ישראל ת כה

תשא

לדעת כי אני ה' ג כד
שבת וינפש ת כו
כתובים בלוחות אלהים ת סו
רואיתי את העם הזה ת מח
וכלותות מעשה אלהים ת סו
ויהי כאשר קרב ת יח
מחני נא מספרך ב מז
אתחנן מספרי שם, ג יז
וכיום הקדי שם
והכיתו אחרי מעשה ת ד
ודבר ה' אל משה ת לו
כאשר ידבר איש אל רעהו ב מה
ומשרתו יהושע בן נון ב לב
והיתיתי נא את דרכך ת נד, ג נד
ואמצאה חן בעיניך ת נד
ויאמר פני ילכו ת לו
ויאמר הראני נא את כבודך ת ד נד
הד, ג יב
אני אעביר כל טובי ת נד
ויאמר לא תוכל לראות שם
כי לא יראני האדם ת סד
ויאמר ה' הנה מקום אתי ת ח מז
ונצבת על הצור ת עו עז
והיה בעבור כבודי ת כח
וסכותי כפי עליך עד כו' שם
והראיתי את אחורי שם
ופני לא יראו שם, לו
ויגד ה' לבעבן ת יב כח
ויעבור ה' על פניו ת כח נד
אל רחום וחנון ת נג
ורב חסד ואמת ג נד
ונקה לא ינקה ת נד
פוקד עון אבות ת לו
כי לא תשתחוה לאל אחר ג לב
ולקחת מבכוריו לבנין ג מפ
ויהי שם עם ה' ג כח
כי קרן עור פניו. בשתיהם
ויקהל
וכל חכם לב בכם ג נד
וכל אשה חכמת לב ת יט
ויעבירו קול במחנה ת כח
והמלאכה היתה דים ת סג
פקודי
וכבוד ה' מלא את המשכן ת יט סד
ויקרא
אדם כי יקריב מכם ג לב

חלק פרק

מן הבהמה מן הבקר ג מז
ריח ניחח לה' שם
אזכרתה המזבחה שם
בגלולות בשמן שם
כי כל שאור וכל דבש שם
על כל קרבנך תקריב מלח שם
ואת כל עדת ישראל ישבו ג מח
ואת כל אדם ישאון ג מו
וכפר עליו הכהן ג מה
צו
וכל מנחת כהן ג מו
והנותר בבשר ובלחם ת מח
שמיני
קח לך עגל בן בקר ג מו
על פני כל העם אכבד ת לו
מגפר ותקטקה ג מח
והתקדשתם והייתם כו' ג לג
תזריע
בכל קדש לא תגע ג מז
וכזר עליה ומכרים ג מה
בשר מי יממא ת מג
מצורע
שבעת זרע ג ח
ולא ישוקו בשומאתם ג מז
אחרי
בשר בן בקר ת מו
אל אהל נגדה שם
כי ביום הזה יכבר כו' ג מח
לעבן אשר יביאנו ג מו
ולא יזבחו עוד שם
ונתתי פני בנפש האוכלת ת לו
ואני נתתי לכם ת מו
לכפר על נפשתיכם ג מו
אל המזבח בכל אלה
קדושים
קדושים תהיו ג מז
ביום זבחכם יאכל וממחרת ג מו
לא תשא פני דל ת לו
שפתה נתרפה לאיש ת לט
להוכיח לכם תעותתו ג לו
לא תלכו על הדם ג מז
ומקדשי הירלו ג מה, מז
מעני שיבה תקום ג לו
כי מזרעו נתן למולך ג מו
לטמא מקדשי את מקדשי ג לו
ושמתי אני את פני בנפש ג לו, ג יז לו מ
והתקדשתם והייתם כי' ג מז
ולא תלכו בחקות הגוים ג כט לו
אמר
כני אהרן ג מ
זונה וחללה ג מט
אותו ואת בנו כו' ג מח
והתקדשתי את בנשי ג יז
כי בבבת הוא יהוה ת לד
ונקב שם ה' ת לד
כאזרח יהן מוד בתדם ג מח
בהר
כי תבואו אל הארץ ת כב
ואחרון לא המכר לצמיתות ג לט
וקם בכית אחר בעיר ת יב
ואם מעט נשאר בשנים ת מח
בחקתי
ג לו
והלכתם עמי קרי ג לח
והלכתי אף אני עמכם ג לז
והשלחתי בכם את חית ת לב
ואכלה אתכם ארץ לאויביכם ג לח
וזכרתי את בריתי יעקב ג מו
ויהי הוא ותפוחתו

חלק פרק

ג מו
שם
שם
שם
שם
ג מח
ג מו
ג מה
צו
ג מו
ת מח
ג מח
ג לג
ג מז
ג מה
ת מג
ג מו
ג מו
שם
ג מו
שם
ג לו
ג מו
ג מה, מז
ג לו
ג מו
ג מו
ג לו
ג מז
ג לו
ג לו
ג מ
ג מט
ג יז
ג מג
ת סד
ג מח
ת כב
ג לט
ת יב
ת מח
ג לח
ג לז
ת לב
ג לח
ת לו
ג מו

נשא

קמת שעורים ג מו
ממתת זכרון שם
מכל אשר יעשה ג מח
קדש יהיה ג לג
כה תברכו ת כח
יאר ה' פניו ת לו
ושמו את שמי ת כח

בהעלתך

ובהאריך הענן ג ב
ויש אשר יהיה הענן שם
לו יומים שם
והרעותם בחצוצרות ג לו
והנער בם אל ה' ת לו
ועינו כעין הבדלח ג ב
וירדתי ודברתי עמך ת י
ואצלתי מן הרוח ת מ
כגות עליהם הרוח שם, ג מה
ויתנבאו ולא יספו בזתיתם
ורוח נבא ג לו
אם יהיה נביאכם ג לו
במראה אליו אתודע ב מא מב מג מד מה
בחלום אדבר בו ב מה
בכל ביתי נאמן הוא ת נד
פה אל פה אדבר בו ב כד מה
ותמונת ה' יביט ג ב ד ה
ויחר אף ה' בם וילך ת כד
שלח
אכן לאכלה ויבשים ת ל
ויאמרו כל העדה לרגום ת סה
סקהל תקה אחת ג לד
הורם אחת ג מו
וכי תאנו ג כב
את אשר זה ה' אליכם שם
וכיה אם מעיני העדה ת ל
את ה' כוח מגדף ג מא
אחרי לבבכם ת לט
קרח
ומדוע התנשאתם ת כ
ולאלה נגיעים ת עו
חקת
חטאת היא ת מה
לא מקום זרע ג מז
ויבלם מלאך ויוציאהו ת עו, ב ו מב
כאם אתנו בקדש ג ג
בלק
ויאמר אליהם אל בלעם ת מ
רוכב על אתונו ת ע
ויאמר אליו מלאך ה' ב מב
על מה הכיתי את אתונך ג יז
הכה אתכי יצאתי לשטן ב כב
ויאסר ה' דבר בפי בלעם ב מה
לא תכיש און ביעקב ת ד
נאם שומע אמרי אל ב מה
אל קצתם ג ח
פנחס
לשלום הקרוב אליו ג מב
אשה ה'. ג מו
נחלתה לה'. שם
מטות
הוכישו את אויביו ת לו
מסעי
ויכתוב משה ב ג
על פי ה' שם
כי אם נדם ג לח
ולא תטמא את הארץ ג מו

חלק פרק

אחד עשר יום ג ב
הקרינון אלי ת יח
ויקמע ה' ת מז
ולא שמע ה' ת מה
ויאמר ה' אלי ג מח
כנה מרגו מרגל נרגל ג מז

ואתחנן

אשר ישמעון את כל כו' ג לח
רק עם הכם ונבון ג יח, ג לח
קרובים אליו ת יח
חקים ומשפטים צדיקים ב לג, ג לט
עד לב השמים ת לט
השן עין ועבעל ג ע
קול דברים אתם שומעים ת לו, ב לג
לא רחיתם כל המונה ת ג
ועשיתם אסל המונה כל שם
הבנים כל אשר שם
אשר אלק ה' אלהין ב ה
אש אוכלה ת ל
אתה הראת לדעת ת לט, ב ל, ג לב ב
ודבריו שמעת כו' ב ל
ודעת היום והשבות כו' ת לט
ג לב כא
פנים בפנים דבר ה' ת לו
אנכי עומד בין ה' ת יג, ב לג
תכרת כי אבד תיים ב לח
קול גדול ולא יסף ב לג
כשמעכם את הקול ב ל לב
והאמרו כן הראנו ב לג
כי ידבר אלהים את האדם ב לט
ועתה למה נמות ב לג
קרב אתה ושמע שם, ת יח
ושמענו ועשינו ג לג
ויעמע ה' את קול ת מה
מי יתן והיה לבבם זה ג לב
ואתה פה עמוד עמדי נשתיהם
ת יג, ג לח
שמע ישראל כ' כו' ג מה
ואהבת את ה' כו' ת לט, ב לח נב
כי אל קנא ת לו
פן יחרה אף ה' שם
ולמו ה' לעשות ג כו
לעזב לנו כל הימים ג לח
ולצדקה תהיה לנו ג נג
ואשריהם הקרבן בחש ג כט
ומשלם לשונאיו ת לו
עקב
ולא תביא תועבה ג לו
לשמן המיון ובריתם ת מב
לשמן פנוחך לנסוקך ג כד
ויענך וירעבך ג יז
פן תאכל ושבעת ג לט
כאשליכן המדבר בגדול ג כ
כאשליכן פן ג כד
גדולות ונלאות בשמים ב מו
ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך ב לא, ג כט
פן לה' אלהיך בשמים ב ע
ומלמה את ערלת לבבכם ג לג
כי ה' אלהיכם הוא אלהי ב ו
עיני ה' אלהיך בה ת מד
לאהבה את ה' ג לח
ולעבדו בכל לבבכם ג לב
פן יחמה לבבכם ג כט
ועבדתם אלהים אחרים ת לו
ראה
על הברים הרמים ג כט מה
ואת אביהם

חלק פרק

דברים
ג ב
ג לח
ת לח
ג לח
ת לט
ג ע
ג לט
ב לג
ת יח
ב לא, ג לח
ג כו לט
ת לט
ת לט
ג ע
ג לט
ב ה
ת ל
ת לט
ג לב
ב ל
ג לב ב
ב ל
ת לט
ג לב כא
ת לו
ב לג
ב לח
ב לג
ב לג
ב לג
ב לט
ב לג
ב לג
ת מה
ת יח
ב לג
ב לג
ת לט
ת מה
ת לו
ת לט
ת לו
ת לט
ת לו
ת לט

מורה מקום הפסוקים

ואתריכם תשרטון בשר ג כט
ואבדתם את שמם שם
כי אם אל המקום ג לב מה
ואכלת לפני ה' אלהיך ג מה
כי אין לו חלק ונחלה ג לט
פן תעלה עולותיך ג לב
על המקום אשר יבחר ה' ג מו
כי אחות נפשך לאכול בו' ג יז
ולא תאכל הנפש עם הבשר ז מח
ודם זבחיך ישפך ג מו
תיכה ועבדו ג מט
כי כל תועבת ה' אשר שנא ז נד
ג לו כט מה
כי גם את בניהם ג מז
לא תוסיף עליו ג מא
כי יקום בקרבך נביא ג לב
כי מנסה ה' אלהיכם ג נד
אחרי ה' אלהיכם תלכו ז כד לח
ואותו תעבודו ג לב
בתרם לותם ז נד
ולא ידבק בידך ג לו
סלוי וסגר וסיתום ג לט
לאמיך לעוייך ג מב
והכית כי עבד היית ג לט
שנה בשנה ג מז
למען תזכור את יום צאתך ג לט
ושמחת בחגך ג מו

שופטים

שופטים ושוטרים ג לה
את האיש או את האשה ג לו
לא תוכל לזבח עליך כו' ג כ
והקיבה ג ח לט
ומובר חבר ג כט
אלין תשמעון ג לד
נביא אקים להם שם
ויהי האיש אשר שם
כאשר זמם ג מט
פן ימות במלחמה ג כ
לא תהיה כל נשמה ז לו נד
אשר לא ילמדו אתכם שם
בעיר הקרובה ג מ
לא יעבד בה שם

רצא

והבאת אל תוך ביתך ג מח
ובכתה את אביה ואת שם
לא תתעמר בה שם
לא יוכל לגרשה ג מב
כן בורר ומורה ג מח
חזק וסומך ג לג
לא יהיה כלי גבר שם
כי יקרא קן צפור ג מח
למען ייטב לך ז מב, ג כז
ועשית מעקה לגגך ג כ
לא תחרש בשור וב' ג מט
על אבדת בעלות כסותך ג מד
ושם לה עלולות דברים ג מט
ויסרו אותו שם
ונתנו אותו מאה כסף שם
לא יוכל לשלחה כל ימיו שם
ולעברה לא תעבה דבר ג מח
תמצים כסף ג מט
לא יוכל לשלחה כל ימיו שם
ולא יגלה כנף אביו ז מג
ובדות בשבה ג ח מט
לא תתעב אדומי ג מב
ואחד תהיה לך על אזנך ג מג
ובכית את אביך ואת אמך ג מג
כי ה' אלהיך מתהלך ג לט
לא תסגיר עבד ג לט
פמך יטב בקרבך שם

לא תהיה קדש ג מט
תהיון זונה ג מו
וכי תחדל לנדור שם
ונתת לה פאר כריתות ג מט
לא יתכול כריתים ורכב ג לט
ובונה נפש ג מח
ולך תהיה צדקה ג נג
כדי רשעתו ג מח
ככה יעשה לאיש ג מט
ונקרא שמו בישראל שם

תבא

את ה' האמרת ז מג
וה' האמירך שם
בסכת ובמעב ג לג
ונתנך ה' אלהיך עליון ז י
והלכת בדרכיו ז כד
יפתח ה' לך את אוצרו ז מו
לא תחר יהנלנה ג ח
כרמים תטע ועבדת ג לו
זיתים יהיו לך שם
כל עצך ופרי אדמתך שם
הגר אשר בקרבך ז י
כאשר ידלה הגשר ז מט
גוי אשר לא תשמע לשונו ז מה
אשר לא ישא פנים לזקן ז לז
אשר לא יבחה כף רגלו ג כד
ויראה את השמש ג כח נד
ולא נתן ה' לכם לב לדעת ז לט
לאם לא תאכלום ג נ

נצבים

לבנו פונה היום ז לט, ג כט
והנגלות לנו ולבנינו ז לט
לא בשמים היא שם
החיים והטוב ז מב
למען ישמעון ג מו
והסתרתי פני מהם ז כג, ג נא
ואנכי הסתר אסתיר ז כד, ג נא
לבטיחו במעשה ידיכם ז לו

האזינו

אור תמים פעלו ז עז, ב כח, ג כח מט
כי כל דרכיו משפט ג יב יז
אל אמונה ואין עול ג כד
לדין ויבר חוץ ג כג
אמת לו בניו מומם ג יב
הוא עשך ויכוננך ב ו
ויריבהו על במותי ארץ ז ע
ויאכל תנובת שדי ג לו
וישמן ישורון ויבעט ז מ
יזבחו לשדים לא אלוה ג מ
צור ילדך תשי ז עז
ויראו ה' וינאץ ז מח
מבעס בניו ובנותיו ז לו
כם קנאוני בלא אל שם
כי אש קדחה באפי שם
ושן בהמות אשלח בם ג לז
כי אזרה מכרם ז עז
כי ירחה כי אזנה יד ז מח
כי לא דבר ריק ג כו ג

הברכה

יורו משפטיך ליעקב ג לט
והיון אזכי סנה ז כה
ומלא ברכת ה' ז ע
רוכב שמים בעזרך ז ע, ב יט
ומגאותו שחקים ז ע
מעונה אלהי קדם שם
עם מושע בה' שם
ויאמר שם משה שם
ולא קם נביא עוד שם

לכל אותותיו ומופתים שם
לעיני כל ישראל שם

יהושע

כאשר הייתי עם משה ג יח
ולא יעמוד אל דבריך ז מה
עשה לך מרגלות לוריס ז עז
עד תיווהם ז מג
ויאמר ה' אל יהושע ב מא
ויעל עיניו וירא כו' ב מב
ויאמר לא כי אני שר צבא ה' שם
ויאמר לעיני ישראל ב לה
ולא אל לבב כיום תמים שם
לעלות עליהם לגבעה ג מא
לגוב היום מאחרי שם
אם אמרך ואם אמעל שם
בעבר הנהר ישבו כו' ג כט
כי היא שמעה את כל כו' ז סה

שופטים

ויעל מלאך ה' מן הגלגל ז מ, ב ז מו
ויהי כדבר מלאך ה' ב מב
וכי הקים ה' להם שופטים ב מה
ה' נלאתך משעיר ג ע
אלהן לעשה גם אמיש ב כט
ויאמר ה' אל גדעון ב מא
כתלה בני המלך ז ח
ותקצר נפשו בעמל ישראל ז מא
והיה על יפתח רוח ה' ב מה
ומראהו כמראה מלאך ב ו
כי יצא דברך ז כב
והעלה עליו רוח ה' ב מה

שמואל

ועלו הכסף יוסר הכסף ז יא
ונביה לא היו לה עוד ז לז
אך יקם ה' את דברו ז יב
ואין צור כאלהינו ז עז
רגלי חסידיו ישמור ג יח
ורשעים בחשך ידמו ג נא
אלהי שומע מעביריים ז כא
כאחר בלבבי ובנפשי ז מא
ודבר ה' היה יקר ב מד
ושמואל ערם ידע את ה' ז מד
אלמי עחריכם ז א
לפנים בישראל ז לז
והגלה רוח אלהים על שאול ב מה
כי אחרי הסוסו ג כט מע
החזק ה' בעולות ג לב
והגלה רוח ה' אל דוד ב מה
אך כי נעלב אל דוד ז כט
כי נעלב אל דוד ז כט
והיו כחלי לפעמיהו ז כא
כי הקים בני את עבדי ז יב
וקמה בידך ממלכת ישראל שם
וידברו אל נגל כל הדברים ז סו
והיתה כפש אדני צרורה ז מא
ויחם לבו בקרבו ז מב
מה תאבו ז א
ותגא המנגיה מאחריו ז לח
בלבבה תאכל חרב ז לא
וכי נפש ממלכתו ז כב
ויקח משם אשה חכמה ג נד
כי ה' אמר לו קלל ב מח
אולי יראה ה' בעני ז ב
ויתקעם בלב אחשלום ז לט
לעות עליהם יומם שם
ויאמר לחכות את דוד ז סה
וירכב על כרוב ויעף ז מע

ואלה דברי דוד האחרונים ב מה
רוח ה' דבר בי ז מ, ב מט
אמר אלהי ישראל לי דבר שם

מלכים

ולא עזבו אחיו ז כט
חי ה' ז סה
בגבעון נראה ה' אל שלמה ב מט
ויקץ שלמה שם
ויחכם מכל האדם ג נד
ויאמלל את הכתבת ז יע
וירא ה' אל שלמה ב מה
והיו עיני ולבי שם ז מד
ותעלה ותלא מרכבה ז ע
ויאמר ה' לשלמה יען ב מט
בחכמת ימלא את ידו ג לב
יען אשר הרימותיך ז כ
הנה נותיתי שם חכם ונבון ב מח
ויהי חלוי חזק ז מב
ראיתי את ה' ויאבד ז ד, ב מט
לא לבי אלך ז לט
סברים נא לי את כל הגדולות ב לט
ויאמר נתתי אדני סמלך שם
שים את לבך יבר ז לט
לבב נחראלם פנים ז לז
ויתפללו בני ישראל ז לט, ג יט
ותחריבו לא קם כמוהו ז לח

ישעיה

אשר חזה על יהודה ז ד
כי ה' דבר ז מו
למה לי רוב זבחיכם ג לב
חיוני שומע ז מה
אם תאבו ושמעתם ג לב
ואם תמאנו ומריתם ז ל
כי מלון תצא הורס ז כג
לכן ואלכה באור ה' ז כד
ובילדי נכרים ישמיקו ז ז, ב יח
יוצן ותכם חרשים ז לד
ונשים מצלו בו ג ח
ונקמתם לאדן תשב ז נד
ועל הגבעים אנוס ב מח
שמים תשן לאור ז לב
ונגע לאדן ושיב תשן ז ד
ואראלם את ה' ויסב ב מה, ג ז
הרשים עומדים ממעל לו שם
ובשתים יכסה פניו ז מג
מלא כל הארץ כבודו ז יט סד, ג נב
ויגע על פי ז יח
ואשמע את קול ה' ב מד מה
ואתן ה' את האדם ב כט
ויאמר ה' אל ישעיהו ב מח
עוזו עצה ג כד
בשם הצבאות בחשך ג נד
זקן ונשוא פנים ז לז
בגוי חנף אשלחנו ב מח
וגר ואב עם בכם ג יח
ופרה ודוב תרעינה שם
ושעשע יונק על חור פתן שם
לא ירעו ולא ישחיתו שם
ושלחתם מים בשמון ז לב
אני זויתי לעקודאי ב מח
כי כוכבי שמים ב כט
על כן שמים ארגיז ב מט
גם כרושים שמחו ב מז
וכגנבל נפוץ סופה ג ד
הנה ה' בוקב על עב קל ז מע
ונבקה רוח מלרים ז מ
כאשר הלך עבדי ישעיהו ב מו
ליובשים נפני ה' בהקדמה, ז מג
מבקש הארץ זמירות שם
פחד ופחת ופח ב כט
והיה הנם מקול הפחד שם

www.dâat.ac.il דעת - אתר לימודי יהדות ורוח *

חלק פרק

רומם מרומעמה ארץ ב כט
עוד תנוע ארץ כשכור ס
ותחרה כלגנה ס
פתחו שערים ויבא, ג ז
ס' צור עולמים ג עז
כארץ נכחות יעוד ג יג
וגם אלה כיין שגו ג ח מח
כי כל שלחנות ג ח
ותהי לכם חזון כסל ב כט מו
יען כי נגש העם הזה ג יח
ואנדה חכמת חכמיו ב יד
כי עם לעון יבא ב כט
ולא יכנף עוד מוריך ג מג
והיה אור הלבנה ב כט
ואבוזו כאש אוכלת ג מו
וקם על בית מרעים ג יב
ולנבר אל ס' תועפה ג נט
עתה אקום יאמר ס' ג יב
ואמליכם יושלבו ב כט
ומקנו כל לבה בשמים ס
כי רוחה בשמים חרבי ס
והוה בפיל לפס גורל ב מח
אז הפקהנה עיני עורים ג ב ג נד
ויתי מחלין ג מב
קול אומר קרא ג כח
מי הכן אם רוח ס'
כן גוים כמר מדלי ג יב יג
ואל מי הדמיון אל ג נה
היושב על חוג הארץ ג יח
ויתמהה כאלה לבבת ג יג
שאו מרום עיניכם ג יט
אל הירא כי עמך אני ג נח
כתביתי מעולם אחריה ג ז
פקוח אזנים ולא ישמע ג ב
כי תעבור במים אתך אני ג כא
כל הנקרא בשמי ג יג
יחלריבו בשרד ג ח
ולא ישוב אל לבו ג לט
נוטה שמים לעדו ב לי
יוצר אור ובורא חשך ס, ג י
אני ידי נטו שמים ב כט
לא הוסו ברחם ג יג
לא אמרתי לזרע יעקב ב כו מט
אני ס' דובר צדק ב מז
מודיעים לאחרים מאשר ב כב
וגיד ברזל ערפך ג ח
אף ידי יסדה ארץ ב ל
קורא אני אליכם יעמדו יחד ס
ס' אלהים נתן לי לשון למודים ג ח
אזיבו אל אור הלכתם ג מז
סביבו אל אבריהם אביכם ס
כי נחם ס' ציון ב כט
הקשיבו אלי עמי ס
קרוב צדקי ולא ישבו ס
שאו לשמים עיניכם ס
אנכי אנכי הוא מנחמכם ס
ואתיה דברי בפיך ס
חרוש ר"ל אל מי נגלתה ג מו
כי הבריח יעקוב ב כט
הוי כל צמא לכו למים ג ל
במקום שמות ס
כי לא מתבוהי מהבטיחיכם ג כ
כי נבטו שמים מארץ ס
אבוילדה והצמיחה ג לז
הברים והבגבעות יפצחו ג מו
כי כה אמר ס' רם ונשא ג כ
מרום ורדום אבכון ג לד
קרבת אליכם יחבשון ג יח
ואלך לפניך ארקן ג נא
והרכבתיך על במתי ארץ ג ט
ויאמר אלי בן אדם ס
אין ס' רואה אותנו ג יח
עוב ס' את הארץ ג יז נד
מבכות את המתה ג כט
אחוריהם אל היכל ס' ג מה
כמראה דמות כסא נראה ג ז
דמות כבוד ג ג
ויראת לבריות הבניין יד ג ז
אזן אחד אל הכרוב ג ב
ומראה כאופנים בעין אחן ג ד
כי המקום אשר יפנה ג ב
וכל בשרם וגביהם ס
ואופנים מלאים עיונים ס
לאופנים לכם קורא ס ד
ואחרנא פנים לאחד ג ג
היא החיה אשר ראיתי ג ב
ובלבת הכרובים ס
היא החיה אשר ראיתי תחת ס
ודמות ידי אדם ג ב
אשר עיונים לראות ולא יראו ג ג
מתבוסת בדמיון ג מו
חוד חידה ומשל משל בפתיחה
לא יחבן דרך ס' ג טו
צדי היא לבל הארצות ב ל
והעולה על רוחכם וגו' ג נח
כלא המשל משלים הוא בפתיחה
לא דמם אליו ניפיו ג ל
וכפיתי בכבוהך שמים ב כט
כל מאורי אור בשמים ס
הייתה עלי יד ס' ב מא מד
ויעמתי בהון הבקעה ב מו
והנה לים מראהו ב מד
ואדבר אלי פתיים ס
והארון החיים מכנודו ג ט
ואת מקום כפות רגלי ג מו
כי ס' אלהי ישראל לא כו ג כב

הושע

מחלת דבר ס' כהוצא ב לם מא
קח לך אשת זנונים ב מו
ולכסף כרכיתי לה ג מ
כלך אחרי זו ג לח
אלון אשונה אל מקומי ג כג כד
אליכי אפיים ג ט
ונוד הנגיאים אדמה בפתיחה

יואל

לאמרו רגזו הארץ ב כט
כי עלום עוקם דברו ב מח
כי גדול יום ס' ונורא ב כט
אשפון רוחי אל כל בשר ב לב
ונתתי מופתים בשמים ב כט
בשמש יהפך להשך ס
והיה כל אשר יקרא בשם ס' ס

עמוס

אשר בגיבה ארזים גבהו ב ז
ואחזן הוא כאלונים ג סג
ס' אלהים דבר מי לא יגבא ב לו
נגב על חומת אנך ב מג
ונקמתי על בית ירבעם ג יב
והכנה בלוב קין ב מג
ויאמר ס' אלי בא אקן ס
והבאתי אמצם לאריה ב כט
והפכתי חגיכם לאבל ס
לא רעב ללחם ולא צמא למים ג ל
ישוטטו לבקש את דבר ס' ב לו

יונה

ויאמר ס' לדג ב מח

חלק פרק

כי אם מונותיכם היו מבדילים ג נח
לא יבא עוד שמעך ב כט
חסדי ס' אזכיר ס, ג ב
וינעלם ויבאשם ג ה, ב כט
והמה מרו ועצבו ג כט, ב כט
סמון מעיך ורחמיך ג מו
לרינו בוסבו מקדשך ב כט
היינו מעולם לא משלת ס
אל תקנוף ס' עד מאד ס
נדרשתי לגלות שאלו ס
כה אמר ס' אשר יאמלא ס
סנה עבדי יאכלו ס
ועבדיו יקרא שם אחר ס
אשר המתברך בארץ יתברך ס
כי כבוי כורת שמים תדשים ס
כי אם שיבו וגילו ס
ונלחי ברוכלים ס
בה אמר ס' השמים כסאי ס
ואדון הדום רגלי ג מו
המתקדשים והמטהרים ג לג
כי אחזר השמים החדשים ב כט

ירמיה

ויסי דבר ס' אלי ב מב
בטרם אצרך בבטן ב לב
כי נער אנכי ס
אל תירא מפניהם ב לח
מקל שקד ב כח מג
כי שוקד אני ב מג
סיר נפוח ס
הנני נתתיך היום לעיר מבצר ב לח
מה מצאו אבותיכם בי עול ג מו
בארץ לא עבר בה איש ג ב
ואחרי לא יושיבו בלבו ג מט
אותי עזבו מקור מים חיים ב יב
הדור לאחר ראו דבר ס' ג מו
המדבר בחיתי ישראל ב לט, ג מז
ונתתי לכם רועים כלבי ג לט
הומה לי לבי ג מו
חבמים המה להרע ג נד
רחיתי את הארץ והנה תהו ב כט
הבית אותם ולא חלו ג לו
ובית אונה יתגודדו ג מט
אים אל אשת רעהו יאכלו ג מ
כי לא לבי המה ס
בחטא בס' ויאמרו לא הוא ג יז לב
וקטר לבעל ג לב
כי אינני שומע אותך ג מב
כי לא דברתי את אבותיכם ג לב
כי אם את הדבר הזה ס
בבעיטוני בבטיליסם ג לו
כי כלם מנאפים ג מ
אל יתהלל חכם בחכמתו ג נד
כי אם בזאת יתהלל ס
מלון עמוק ס' ג נה
מי לא יראך מלך הגוים ג לו
ובחבונתו נטה שמים ג מז
קרוב אתה בפיהם ג כ, ג נא
הנו לב אלוהיכם בכוד ג סד
אם יעמוד משה ושמואל ג יג
אין נפשי אל העם הזה ג מא
שלח מעל פני ויצאו ג מ
אך שקר נהלו אבותינו ג מט
כי אם קדחתם באחי ג מו
כסף בכוד מרוס ג לו
כי היה דבר ס' לי לחרפה ג לו
ואמרתי לא אזכירנו ס
ופקדתי עליהם בעבי מעלליהם ג יז
ובגבר עברו יין ג כא
אם יסתר איש במסתרים ג נב
הלא הה דברי כאש ג מט

חלק פרק

ובפכתם את דברי אלהים ב כט
ולוקח מסם קלים ב מ
וינאלהו את רעיהם ס
ונכסכו כל פנים ג לו
אבר מינין פקוחות ג יז
אם לא בריתי יומם ולילה ג יג
אשר עשה לנו את הגשם בעתו ג מא
קחנו ועיניך שים עליו ג מד
יגעתי באנחתי ואנוחה וגו' ב לב
ואתה הביאם לך גדולות ס
קולם כנחל יזל ג כד
על כן איבד עמעמו בו ג יג
ובלאתני לבבל ובחרב ג מח
כי נגע אל בשמים משפטה ג יח
ונגלגלתין מן הבלעים ג ד

יחזקאל

נפחתו בשמים ב מז, ג ז
ואראה מרכבות אלהים ג ס
היה היה דבר ס' ב מא
והיה עליו יד ס' ג ז
ואראה והנה רוח סערה ג ס
ומתוכה דמות אבעבע חיות ג ז
דמות אדם לאנה ג א ב
ורגליהם רגל ישרה ג ב
ובוגלים כעין נחשת קלל ב י כט מג
ג ב
וידי אדם תחת כנפיהם ס
מכבות אשה אל אחותה ס
ובעיהם וכנפיהם פרודות ס
אל אשר יהיה שמה הרוח ס ג
ודמות החיות מראיהן ג א, ג ב
ודמות הגלגל ושונו ס
ואראה החיות ס ד ס
והנה אופן אחד בארץ ג ג
מראה אופנים ומעשיהם ג ב
ודמות אחד לארבעתן ג ז
כאבר יהיה באופן ג ב
אל אחיותיה בנשיקן ס
ובגוהם מלאות עיונים ס
ובלכת החיות ילכו האופנים ס
על אבר יהיה שם הרוח ס
והאופנים ינשאו לעומתה ג ז
כי רוח החיה באופנים ג ס
בלכתם ילכו ובעמדם ג ב
ודמות על ראשי החיות ג ז
כמראה אבן ספיר ס
דמות הכסא ג ה
דמות כמראה אדם ג מז, ג ב ז
ואראה כעין חשמל ג ס
כמראה אקדח ג ז
היא מראה דמות כבוד ס' ס
ואשמע אם מדבר אלי ג מב
אל הירא מכם ומדבריהם ב לח
כרוך כבוד ס' ממקומו ג מ
ואקום ואצא אל הבקעה ב מז
ואתה בן אדם קח לך לבנה ס
ואתה שכב על צדך ס
ואתה קח לך חתין ס
ובעברת על ראשך ס
ויהי דבר ס' אלי ב כז, ב מא מה
אלי אדם נביאי ב מז
כמראה זוהר כעין החשמל ג ז
ויעלם תבנית יד ג ב
והשלח אותי רוח ב מז

חלק פרק

ולא אשחיתה ב מ
ואבקש מהם אבד ב מ
ואתן אותה לאבדון ס
ואם לא תגיד לרשע ב מ
ואם אתה הזהרת לרשע ב מ
ואם לא הזהרת

מורה מקום הפסוקים

חלק פרק

מיכה

כי כונה כ׳ יוצא ממקומו ה כג, כ כט
ונמסו ההרים התחתיו שם
ותתו בגיון עינינו ה ד
עמי מה עשיתי לך ג מז

נחום

נוקם כ׳ לצריו ה לו

חבקוק

כ׳ נחשפת שמתו ג יז
וכנגע לא עמד לא תוכל ה ד מח
ותעשה האדם כדגי הים ג יז
כלה נחתה כעלם שם
ותחלנו מלאה סחרן ה סד
כנגרים תרה כ׳ ב כט
כי תרכב על סוסיך ה ע
אשר לאות ליום צרה ה סו

צפניה

והכרתי את האדם ב כט
ונטיתי ידי על יהודה שם
האומרים בלבבם לא ייטיב ג יט

חגי

ויאמר חגי מלאך ה׳ ב מב
ואני מרעיש את השמים ב כט
והרעשתי את כל הגוים שם

זכריה

ויאמר אלי המלאך הדובר ב מד
והשמן עומד על ימינו ב כב
יגער ה׳ בך השטן שם
ויבא המלאך הדובר בי ב מג
ויאמר אלי מה אתה רואה שם
ויען המלאך הדובר בי ב מד
ויאמר אלי לא ידעת שם
עיני ה׳ המה משוטטים שם, ה מו
והנה שתים נשים יוצאות ה מט
ותוכן והוניחה שם
והנה מרכבה מרכבות ה י
אלה מרכבה רוחות ג כב
והרכבים הרי נחשת ב כט
מהתיצב על אדון כל הארץ ב י, ל
ג כב
ותרעה את נאן הטבחה ב מו
ותקח לי שני מקלות ב מג
ונם נפשם בחלה בי שם
ומעמד רגליו ביום ההוא ה יג כח
ונא ה׳ אלוה וכל קדושים ה כב
ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ה כח
ורחמה וישבה התחתיה ה יח

מלאכי

הקריבהו נא לפחתך ג מו
מידכם היתה זאת ג יב
ובכל מקום מוקטר ה לו
שולחן ה׳ מגאל הוא ג מו
אני ה׳ לא שניתי ה יח
חזקו עלי דבריכם ג יט
אמרתם שוא עבוד אלהים שם
ומה התנו מחמרים זדים שם
אז נדברו יראי ה׳ שם
ואמלטה עליכם ג נד
ובחנתם ונראיתם ג יח

תהלים

יפיעו מלכי ארץ ה עו
יושב בשמים ה יח
אמרו בלבבכם ה ב כט, ב ה
וילד שקר ה ז
כי אראה שמיך ה מו כו
מה אנוש כי תזכרנו ה י, ג יז
ופחדכרו מעט מאלהים ה ב
עיני יחזו ה מד מו

חלק פרק

שויתי ה׳ לנגדי תמיד ג כח
דמיונו כחריש ה ח
עלה עצן בתאו ב כט
יאת חשך סתרו ג ע
אמרת ה׳ צרופה ג כו
השמים מספרים כבוד אל ב ה
אין אומר ואין דברים שם
תורת ה׳ תמימה ב לט
משפטי ה׳ אמת ג כו
לה׳ הארץ ומלואה ג נד
ונקה פתחי עולם ג ז
כל אדמות ה׳ אמר ג יב
סוד ה׳ ליראיו בפתיחה
לך אמר לבי ה סה
קול ה׳ בכח ה מו
ונגיהיכלו כלו אומר כבוד ה סד
ה׳ למבול ישב ה יח
וכל מעשהו באמונה ג כה
בדבר ה׳ שמים נעשו ה כג סה סו
כיוצר יחד לבם ג יז
עיני ה׳ אל צדיקים ג יח
פני ה׳ בעושי רע ה ו
קרוב ה׳ לנשברי לב ה לד
שומר כל עצמותיו ג יח
כל עצמתי תאמרנה ה סד
כי עמך מקור חיים ב יב, ג נב
ומדרך בחור מעי ה מו
אל תתנהו בנפש אויביו ה מח
אמלה נגשי אלהים ה ל
נלבב שבר ונמוך ג מ
על כן לא ירא בהמיר ארץ ב כט
גם בני אדם גם בני איש ה יד
אדם ביקר בל יתן ה ב
נמשל בבהמות נדמו ג יח
שמעה עמי ואדברה ג לב
לא על זבחיך אוכיחך שם
לך אקח מביתך פר שם
ותהלתי נגדי תמיד ג מו
כל היום דברי יעלנו ה כט
רומה כל השמים ה ב
תמה לנו כדמות תמה נחש ה ח
אך פני לנדיק ג כ
כרעשתם ארץ פלמתם ב כט
אחת דבר אלהים ב לג
לך דומיה תהלה ה נט
טוהו לרוכב בערבות ה ע
יתמו חטאים מן הארץ ב מז
ואתרו אויבי ה׳ ג יט
הנה אלה רשעים שם
אך ריק אזיהו לבבי שם
ואחשבה לדעת זאת שם
מד אצא אל מקדשי אל שם
אך בחלקות תשית למו ג יח
איך היו לשמה כרגע ג יח
בעיר לשמה תבוז ה ח
ואני קרבת אלהים לי טוב ה יח
ראון מים אלהים ב כט
קול רעמך בגלגל שם
ודלתי שמים פתח ב מז, ג ז
ויומכר עליהם מן ב מז
רוח הולך ולא ישוב ה מ
ומעיניהם ביום ישמרון ה כט
לא ידעו ולא יביינו בפתיחה
אני אמרתי אלהים אתם ג מ
אכן כאדם תמותון ה יד
אמרתי עולם חסד יבנה ה נג
מי כמוך חסין יה ה סג
צדק ומשפט מכון כסאך ה ע
הריומות בחור מעט ה כ
בעברם הרים יזולדו ה ז
ונגיה לבב חכמה ב לח

חלק פרק

כי הוא יחלץ מפח יקוש ג נא
לא תירא מפחד לילה שם
יומל מצדך אלף שם
כי כי חשק וחפלטהו שם
יקראני ואענהו ג יא
הנצח שופט פארן ה כ
אלמנה וגר יכרוגו ג יט
ויאמרו לא יראה שם
בינו בוערים בעם שם
הנוטע אוזן הלא ישמע שם
המלמד אדם דעת שם
כ׳ יודע מחשבות אדם שם
מגן ושרבל סביביו ג ע
דעו כי כ׳ הוא אלהים ג נא
דובר שקרים לא יכון ב ל
דמיתי לקאת מדבר ה ל
אחה תקוה מרחם ציון ה יב
לעניים בארץ יסדת ה לו
כרחם אב על בנים ב נד
כ׳ בשמים הכין כסאו ב כו
עוטף אור כשלמה ב כו
עושה מלאכיו רוחות ב ו
משרתיו אש לוהט שם
יסד ארץ על מכוניה ב כח
אדני לגנון אשר נטע ה סד
הכסירים שוחגים לערף ג יז
מה רבו מעשיך כ׳ ה סו, ב כה
יגע בהרים ויעשנו ב מח
שלח מלך ויתירהו ב מח
לאסור שריו בנפשו ה מח
כן דעת חכמה לנפשך ג נד
ויתעבהו בגוים וילמדו ב יח
המה ראו מעשה ה׳ ה סו
ויאמר ויעמד רוח בערה ב מח
ונדקתו עומדת לעד ה יג
מוציאו עקרת הבית ה יח
בשמים שמים לה׳ ב כד
כ׳ לי לא אירא ג נא
פתחו לי שערי צדק ג ז
דברך נצב בשמים ה עו
עת לעשות לה׳ בפתיחה
צדק עדותיך ב מז
מרובים בשמים ה יח
וגם כלהתי נגדותם ה לב
כל אבר חפץ כ׳ עשה ג כה
ותשם עלי כפרה ה מו
ורחם אם דרך עוזב בי בפתיחה
הודיעני דרך זו אלך שם
מה אדם ותדעהו ג יז
אדם לבבל דמה ג יב
עוב כ׳ לבל שם
שומה אתי ידך ג יז
קרוב כ׳ לכל קוראיו ה יח
נותן לבהמה לחמה ג יז
יעלה דברו ויתמסס ב מח
סלנו את כ׳ מן השמים ב כח
כי הוא עזה ונבראו שם

משלי

לבבין משל ומליצה בפתיחה
כי נתן מן הש לבחשך ג לו
אם תבקשנה ככסף ה נד
ובל תשלוף לא יעוו בם שם
כי בחכמה יסד ארץ ג כה
ויסיו חיים לנפשך ה מב
כי הועבת ה׳ נלוז ה לד
שנא תעלוז ועבור ג כב
כי חיים הם למוצאיהם ה מב
פן תתן לאחרים הודך ג נד
יסיו לך לבדך שם
מבחית נפשו הוא יעשנה ג נב
כי בחלון ביתי בפתיחה

חלק פרק

עוזר בפתחים בפתיחה
עוכר בשוק שם
בנשף בערב יום שם
והנה אשה לקראתו שם
הזמיה היא וסוררת שם
פעם בחוץ שם
והחזיקה בו שם
זבחי שלמים עלי שם
על כן יצאתי לקראתך שם
מרבדים רבדתי ערשי שם
נפתי מסבתי שם
לכה נרוה דודים שם
כי אין האיש בביתו שם
צרור הכסף לקח בידו שם
הטתו ברוב לקחה שם
אליכם איש אקרא ג נד
כל חפצים לא ישוו בה ה מב
כי מוצאי מצא חיים ה מב
חוליים בחסד לב יאותו ה לט
פוכר שאדו אכזרי ג מב
פתי יאמין לכל דבר ה סב
כל פעל ה׳ למענהו ג יג
גאה זה מחיר ביד בסיל ה לד
אולת אדם תסלף דרכו ג ה
שמע עצה וקבל מוסר ה נד
תאות עצל תמיתנו שם
כל היום שחתה התאוה שם
כה אזניך ושמע בפתיחה
ולבך ידבר תבונות ה כה
אכול בני דבש כי טוב ה ל
כה אמר חכמה לנפשך שם
כבוד אלהים הסתר דבר ב כט
תעותי והב במצבעות כסף בפתיחה
דבש מצאת אכול דיך ה לב
סוקר רגלך מבית רעך ג מי
אכול דבש כרבות לא טוב ה ל לב
כי לא תדע מה יולד יום ה ז
כל רוחו יוציא כסיל ה מ
דור סהור בעיניו ג לג
דור מה רמו עיניו שם
אל תתן לנשים חילך ה לד
אשת חיל מי ימצא ג ח

איוב

איש היה בארץ עוץ ג כב
ויבאו בני האלהים שם
ויען השטן ויאמר שם
אם לא על פניך יברכך ה לז
אך את נפשו שמור ג כב
וגע אל עצמו ואל בשרו ה יח
והוה יושב בתוך האפר ג כג
בשעטים מחזיונות לילה ה כס
יעמוד ולא אביר מראהו שם
דממה וקול אשמע ב מד
הן נעבדיו לא יאמין ג יא כג
אף עבדיו בהו תומר ג יב יג כג
כי לא יצא משפר אזן ג יב
כי אדם לעמל יולד ג מב
אם זך ויושר אתה ג כג
וכיום לחשיכך מאפל בפתיחה,
אתה היה אל כן אמרתי ג כג
אם שוע ימית אין אתאוה ה לט
אנא בחנני מתיכני שם
ואולם מי יתן אלוה דבר שם
ויפתח שפתיו עמך ה מז
ויגד לך הצלומות הכמה ג כג
סתקר אלוה ממצא שם
ואיש נבוב יולבב ה לט
ואיר פרא אדם יולד ה לד
ביביאים חכמה ג נד

www.daat.ac.il * דעת - אתר לימודי יהדות ורוח

מורה מקום הפסוקים

חלק פרק

אם כסתל בתוכם ח מג
מעטה פניו וחכלתהו ח כ
סן בקדושיו לא יאמין ג יג
אף כי נתעב ונאלח שם
חנוני אתם רעי ח כד
כל תשך עמון לפנויו ג ל
ואם זכרתי ונבהלתי ג כג
ואחז בשרי פלצות בפחיתה
מדוע רשעים יחיו ג כג
זרעם נכון לפניהם שם
כי מה חפצו בביתו שם
זה ימות בעצם תמו שם
עשיריו מלאו חלב שם
וזה ימות בנפש מרה שם
יחד על עפר ישכבו שם
סלא רעתך רבה שם
סלא אלוה גוזם שמים ג יד
הסכן לא עמו ונלא ג לא
ונפשו אוהב ויעש ג כה
סיש מספר לגדודיו ב יח
אף כי תגוש רמה ג ב
לא יחרף לבני מימי ח לט
וסחכמה מאין תמצא ח לד ג כד
ויבא רע ח כב
ויבא אוזל שם
ויפח בכפר לבי ג מו
ווסכתו שלגת הפגשים ח סז
לא רגיש ומכמו ח לד, ג כד
כי עמדו לא עני עוד ח יג
כי בלחת ידבר אל ג כה
בחלום חזיון לילה שם
אם יש עליו מלאך מליץ שם
כן כל אלה יפעל אל שם

חלק פרק

רגע ימותו שם
ירוש בכוריים שם
כי עיניו על דרכי איש ג יז כג
אין חשך ואין צלמות ג כג
מלפנו מבהמות ארץ שם
אם יטמנו ויעבורו ח מה
כי לבלע יאמר הוא ארץ ב כו
ועתה לא ראו אור בפחיתה
כרן יחד כוכבי בקר ב ה
לאחוז בכנפות הארץ ח מג
הידעת חקות שמים ב י
לשמע אזן שמעתיך ג כג
על כן אמאס ונחמתי שם
כי לא דברתם אלי נכונה שם

רות

לחסות תחת כנפיו ח מג
ופרשת כנפיך שם
ויקח עשרה אנשים ג מט

שיר השירים

ישקני מנשיקות פיהו ג לא
משכני אחריך נרוצה ג לג
בני אמי נחרו בי ג לד
אף ערבנו רעננה ב מז
מחגלים כרמים ב מג
אני ישנה ולבי ער ג לא

קהלת

והאלהים העולם עומדת ב כא
אין כל חדש תחת השמש שם
ולבי ראה הרבה חכמה ח ד
את אשר בבר עשהו ב ו
ואמרתי אני בלבי ח סה
את בכל עשה יפה בעתו ג כה

חלק פרק

ידעתי כי כל אשר יעשה ב כה
מה שהיה כבר הוא שם
ומותר האדם מן הבהמה ח יד
רוח בני האדם שם
עוד ילד מסכן וחכם ג כב
שמור רגלך כאשר תלך ח ה לב
כי האלהים בשמים ח לא, ג לא
אל תתהלך יותר ח לב
רמוק מה שהיה בשתיתה, ח לד
לבד ראה זה מצאתי ג יב
מי יאמר לו מה תעשה ג כה
עיר קטנה ואנשים בה מעט ג כב
לב חכם לימינו ח לא
אם קסם הברזל ח לד
כי עוף השמים יוליך ב מז
והרוח תשוב אל האלהים ח מ

איכה

עומאתה בבגדיה ג מז
מלכה ושריה בגויים ב לו
גם נביאיה לא מצאו חזון ב לג
שני ה' חלקם ח לז
אתה ה' לעולם תשב ח ט יא, ב כו

אסתר

כי יצא דבר המלכה ח כג
ולא קם ולא זע ממנו ח יב
הדבר יצא מפי המלך ח כג

דניאל

באדין לדניאל בחזות ב מה
אלהי שלח מלאכיה ב ו
דניאל חלם חזה ב מג
באדין חלמא כתב
חזה הוית בחזוי עם ליליא שם מה

חלק פרק

והנה ריחים יבשלוני שם
קרבית על חד מן קאיא ב מג
חזון נראה אלי אני דניאל שם
ואשמע אחד קדוש ב מד
ואשמע קול אדם בין אולי ב מה
ואשתומם על המראה ח מה
שמה אלהי אזון ובמע ח מד מו
פקח עיניך וראה ב מו
ואתים גבריאל אשר ראיתי ב י
וגויתו כתרשיש ב מא
ואני הייתי נרדם ב מ
וישבע בחי העולם ח ע

עזרא

(לכלות דבר ה' מפי ירמיהו ב מה)
ולבא השמים לך משפחויה ב ה
ולכה בשמע ב מה

דברי הימים

ועות לנשה את עמשי ב מה
לב אחד לשמור את דוד ח לט
ותכנו שלומה בידו ג כב
ואתה שלמה בני ג לא
את תבונת האולם ח ג
ויגדל ה' את שלמה ח ו
והיו עיני ולבי שם ח לט
ו.זכיהו בן עובד ב מה
ויצא לפני אשא שם
היתה עלי רוח ה' שם
ויאמר הקשיבו קול יהודה שם
ועות אלהים לנשה את זכריה שם
ויהיו מלעיגים במלאכי האלהים ב מב

שיר בשבח הספר להחכם רבי רפאל יוסף מטריוויש

אלהינו הלא דבר במשה ומלתו עלי ספר חקוקה
וכל חכמה חדשה גם ישנה בתוך מודה ובפרקיו דבוקה
לפנים כל אנוש תועה בתוכו ובינתו מבולקה ובוקה
לכל רואים פלאים הם דבריו ומסתריו כמו פרצה דחוקה
באופן נגעל ספרו ונדחה אלי מקום אשר אין בו בריקה
עדי יום זה אשר הודפס מבואר אזי הזהיר והאיר כאבוקה
[גם באור הרב דון יצחק אברבנאל אמרתו צרופה מזוקקה וחשוקה]
רבי שם טוב ואפודי וקרשקש פרישתם סביבותיו ומתוקה
ראו אישים צאו חושים ודרשו בכל פנות בכל דרך רחוקה
קנו מורה בלי עצלה ורפיון ולמה יהיה לכם לפוקה
ביום זה תלכדו גיל עד ורמות ותבינו צפון מצוה וחוקה
הלא מתת אלהים זאת כנשם נדבות היא ומור"ה לצדקה.

דעת - אתר לימודי יהדות ורוח * www.daat.ac.il

אמר המדפיס, חסדי ה' אזכיר אשר היה עמדי ועזרני להקים בית הדפוס אשר זכה לשם בישראל, ביפי המלאכה ונקיון השניאות, ובחסדו יתברך הוצאתי לאור ספרים רבים יקרים: נביאים וכתובים עם ביאור מהגאון מלבי"ם שיחי' לאי"ט, ספר העקרים, מעשי ה', נפוצות יהודה, רבינו בחיי, כד הקמח, בינה לעתים, תפארת ישראל, ספר הברית, תיקון ווי העמודים מונה מאד, ספר המצות להרמב"ם עם חידושי הגאון מהרד"ם, ספר בית אלהים למבי"ט ז"ל, ספר ראשית חכמה, ספר יערות דבש, מלבד ספרי משניות, תלמוד, ומדרשים, זהר, מפרשים, שו"ת, חומשים, סדורים, מחזורים, ומהם בהעתקת שפת רוסיא, ספרי דקדוק ומליצה, ועוד ספרים רבים ויקרים אשר יארך לפורטם.

ועתה העמסתי על שכמי מלאכה רבה ונכבדה, הדפסת ספר הזה מודה נבוכים להרמב"ם ז"ל, עם כל ספרשיו אשר נכתבו בקרוב אחרי נתפרסם הספר ההוא, ונוסף עוד פירוש היקר להרב האברבנאל ז"ל (אשר נדפס מכ"י ע"י הרב ר"מ לנדא ז"ל), והוספתי פירוש לפרק י"ט מח"ב, מספרו שמים חדשים. וכיד ה' הטובה עלי התאמצתי בכל כחי לתת פאר להמלאכה, ולנקותו מהשגיאות אשר נפלו בו, ובפרט בהמפרשים, ברבות הדפוסים, כאשר עיני כל קורא בו תחזינה מישרים, ובציון סמני הפסקה והעמדה, הן בפנים הספר, והן במפרשים, עד אשר יקל למבין ללמדו כמעט בלי עיון בהמפרשים. גם השתדלתי לתת מקום להארבעה המפרשים, לכל דבר על אותו העמוד בעצמו, שלא יצטרך המעיין לחפש מעמוד לעמוד, [ובדבר הזה אתן תודה למסדרי האותיות ר' זושא יוספואהן נ"י מווארשא, ור' גרשון מווילנא נ"י, ור' פינחס גרינבערג נ"י, אשר היו בעזרי ועסקו באמונה, בסדור הספר כיאות, ובתיקון כל משגה בלי עצלתים, בהשגחת המגיה כבוד הרה"מ נמיר ובקי מוהר"ר יוסף מאיר יעב"ץ נ"י. וכן אזכיר לשבח את מנהל המאשינען בדפוס, ר' שלמה זלמן מילנער נ"י, המתאמץ להשגיח על הדור ההדפסה בכל הספרים הנדפסים בדפוס שלי].

אקוה אפוא כי אשא אלומות תודה משדה צופים, אשר עיניהם תצפינה יביטו ויראו הספר היקר הזה בהדפסה הזאת, ויאמרו אך יש פרי לעמל בעד עמלו, ועל טוב יזכרו שמי.

אחלי קוראים מבינים, באם תמצאו איזה דבר הנצרך עוד לתקן, אנא הודיעוני, ואתקן בהדפסה השניה אי"ה, כי כעת לא הדפסתי אך מספר מזער, עד אשר אראה ואדע מספר דורשי הספר היקר הזה.

ואראה בחדש השלישי, קחו נא את ברכתי לפ"ק.

יצחק גאלדמאן